

РИГАС ВЕЛЕСТИНЛИС РЕВОЛЮЦИОННО

РЕВОЛЮЦИОНЕН ПРОГЛАС

ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

КОНСТИТУЦИЯ

БОЙНА ПЕСЕН

Научно дружество за изследвания
•ФЕРЕ-ВЕЛЕСТИНО-РИГАС•

Изпратска книга

ΤΑ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΑ

ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ
ΤΑ ΔΙΚΑΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ
Ο ΘΟΥΡΙΟΣ

Τό βιβλίο έκδίδεται μέ τήν εύγενική ύποστήριξη
τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐταιρίας Μελέτης
»Φερῶν-Βελεστίνου-Ρήγα«

РЕВОЛЮЦИОННО

**РЕВОЛЮЦИОНЕН ПРОГЛАС
ПРАВАТА НА ЧОВЕКА
КОНСТИТУЦИЯ
БОЙНА ПЕСЕН**

**Книгата се издава с любезното съдействие
на Научното дружество за изследвания
„Фере-Велестино-Ригас“**

ΡΗΓΑ ΒΕΛΕΣΤΙΝΛΗ

ΤΑ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΑ

ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ
ΤΑ ΔΙΚΑΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ
Ο ΘΟΥΡΙΟΣ

Μετάφραση Νάντια Ντάνοβα
Προλογικά Βασίλ Στανίλοβ
Δημήτριος Καραμπερόπουλος

Έκδοτικός οίκος »Ιβάν Βάζοβ«
Σόφια 1998

РИГАС ВЕЛЕСТИНЛИС

РЕВОЛЮЦИОННО

**РЕВОЛЮЦИОНЕН ПРОГЛАС
ПРАВАТА НА ЧОВЕКА
КОНСТИТУЦИЯ
БОЙНА ПЕСЕН**

Превод

Надя Данова

Васил Станилов

Уводни думи

Димитриос Карамберопулос

**Издателска къща „Иван Вазов“
София 1998**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογικά	8
Ἐπαναστατική Προκήρυξη	20
Τά Δίκαια τοῦ Ἀνθρώπου	30
Τό Σύνταγμα	54
Ο Θούριος	110

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводни думи	9
(Димитриос Карамберопулос)	
Революционен проглас	21
(превод: Надя Данова, Васил Станилов)	
Правата на човека	31
(превод: Надя Данова, Васил Станилов)	
Конституция	55
(превод: Надя Данова, Васил Станилов)	
Бойна песен	111
(превод: Васил Станилов)	

ΠΡΟΛΟΓΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

‘Η Επιστημονική Έταιρεία Μελέτης »Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα« μέ αἰσθήματα χαρᾶς χαιρετίζει τή μετάφραση καί ἔκδοση στά Βουλγαρικά τῶν Ἐπαναστατικῶν ἔργων τοῦ Ρήγα Βελεστινλῆ (1757-1798), ὁ δόποιος ὄραματίσθηκε τήν κατάλυση τῆς ὀθωμανικῆς τυραννίας μέ τήν ἐπανάσταση τῶν ὑποδούλων τῶν Βαλκανίων καί τή δημιουργίας μιᾶς δημοκρατικῆς πολιτείας »χωρίς ἔξαίρεσιν θρησκείας καί γλώσσης«. Ή ἔκδοση, μάλιστα, ἀντή εἶχε ἐπικροτηθεῖ ἀπό τούς συνέδρους τοῦ Συμποσίου μέ θέμα »Ρήγας Βελεστινλῆς καί οἱ Βαλκανικοί λαοί«, πού διοργανώθηκε μέ ἐπιτυχία στή Σόφια τόν περοισμένο Μάϊο ἀπό τό Νεοελληνικό Τμῆμα τοῦ Πανεπιστημίου καί τήν Ἐθνική Βιβλιοθήκη Σόφιας, γιά νά γιορτασθεῖ ἡ ἐπέτειος τῶν διακοσίων ἑτῶν (1798-1998) ἀπό τό μαρτυρικό θάνατο τοῦ Ρήγα Βελεστινλῆ.

Στούς σκοπούς τῆς Ἐπιστημονικῆς Έταιρείας Μελέτης »Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα« εἶναι ἡ μελέτη καί προβολή τοῦ ἔργου τοῦ ἐπαναστάτη καί ὄραματιστῆ Ρήγα, πού ὑλοποιοῦνται μέ τή διοργάνωση Διεθνῶν Συνεδρίων ἔχουν διοργανωθεῖ τρία Διεθνῆ Συνέδρια, Α' 1986, Β' 1992, Γ' 1997, μέ τή συμμετοχή καί Βουλγάρων ἐπιστημόνων, τήν ἐπανέκδοση τῶν ἔργων του καθώς καί μελέτες εἰδικῶν ἐπιστημόνων. Ἐνδεικτικά μνημονεύονται τό »Φυσικῆς ἀπάνθισμα« (Βιέννη 1790, Ἀθήνα 1991), τά »Ἐπαναστατικά« (Βιέννη 1797, Ἀθήνα 1994, βάσει τῆς ὁποίας πραγματοποιεῖται ἡ παροῦσα ἔκδοση), ἡ δωδεκάφυλλη »Χάρτα τῆς Ἑλλάδος« σέ σμίκρυνση καί σέ φυσικό μέγεθος, τά »Ἀνέκδοτα ἔγγραφα περί Ρήγα Βελεστινλῆς τῶν Αἰμ. Λεγράνδ - Σπ. Λάμπρου (Ἀθήνα 1891, Ἀθήνα 1996), τοῦ Κων. Ἀμάντου (Ἀθήνα 1930, Ἀθήνα 1997) καί ὁ »Θούριος« σέ παραδοσιακές μουσικές παραλλαγές, πού κυκλοφόρησε (Ἀθήνα 1997) σέ ψηφιακό δίσκο (CD) καί κασσέτα.

Ωστόσο, γιά νά γίνει εὐρύτερα γνωστή ἡ πολιτική σκέψη καί τό ὄραμα τοῦ Ρήγα Βελεστινλῆ, ἡ Έταιρεία ἔχει προγραμματίσει τή μετάφραση καί ἔκδοση σέ διάφορες γλῶσσες τῶν Ἐπαναστατικῶν του ἔργων (Ἐπαναστατική Προκήρυξη, τά Δίκαια τοῦ ἀνθρώπου, τό Σύνταγμα, ὁ Θούριος). Καί αύτή ἡ προσπάθεια ἀρχισε νά γίνεται πραγματικότητα μέ τήν ἔκδοση πρῶτα στά Βουλγαρικά. Θά ἀκολουθήσει ἡ ἔκδοση τους σέ

УВОДНИ ДУМИ КЪМ БЪЛГАРСКОТО ИЗДАНИЕ

Научното дружество за изследвания „Фере-Велестино-Ригас“ с радост приветства превода и издаването на български език на революционните трудове на Ригас Велестинлис (1757–1798), чийто блян е унищожаването на османската тириания чрез въстание на поробените балкански народи и създаването на демократична държавност „без разлика на вяра и език“. Това издание бе поощрено от участниците в симпозиума „Ригас Велестинлис и балканските народи“, който беше проведен с успех в София през месец май тази година от Новогръцкия департамент на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ по случай двестагодишнината от мъченическата смърт на Ригас Велестинлис 1798–1998.

Една от целите на Научното дружество за изследвания „Фере-Велестино-Ригас“ е изучаването и осветяването на делото на революционера-мечтател Ригас. То се осъществява чрез организирането на международни конгреси (досега са проведени три през 1986, 1992 и 1997 г. с участие и на български учени), чрез издаването на неговите съчинения и чрез изследванията на учени специалисти. Свидетелство за тази дейност са преиздадените трудове на Ригас „Физическа антология“, Виена, 1796 г. – ново издание – Атина, 1991 г.; „Революционни трудове“, Виена, 1797 г. – ново издание – Атина, 1994 г., въз основа на което се осъществява настоящето издание; „Картата на Гърция“, състояща се от 12 листа в уменен и оригинален размер; „Неиздадени документи за Ригас Велестинлис“, публикувани от Е. Льогран и Сп. Ламбрис, Атина, 1891 г. – ново издание – Атина, 1996 г. и от К. Амандос, Атина, 1930 г. – ново издание Атина, 1997 г. и „Бойна песен“ в различни традиционни музикални версии, които бяха записани на компактдиск и касета (Атина, 1997).

За да станат известни на по-широк кръг читатели както политическата мисъл, така и блянът на Ригас, бяха засилени преводи и издаване на чужди езици на революционните му съчинения („Революционен проглас“, „Правата на человека“, Конституция и „Бойна песен“). И това усилие се превръща в действителност най-напред на бъл-

ΠΡΟΛΟΓΙΚΑ

άλλες γλώσσες, ὅπως στά Σερβικά, Ρουμανικά, Ρωσικά, Γερμανικά, Ιταλικά, Γαλλικά και Ισπανικά.

Γιά τήν πρώτη μας ὀντή μετάφραση και ἔκδοση τῆς πολιτικῆς σκέψης τοῦ Ρήγα ἐκφράζονται ωρμές εὐχαριστίες στήν ιστορικό καυνηγήτρια και Νάντια Ντάνοβα, στόν κ. Στέφαν Γκέτζεβ και στόν κ. Βασίλ Σταύλοβ, διευθυντή τοῦ 'Εκδοτικοῦ οἴκου' Ιβάν Βάζοβ«, πού πρόσθυμα δέχθηκαν νά μεταφράσουν τά »Ἐπαναστατικά«, ἀποδίδοντας τούς νομικούς και πολιτικούς ὅρους, πού ὁ Ρήγας εἶχε, γιά πρώτη φορά, δημιουργῆσει πρίν ἀπό δύο αἰῶνες και νά τά ἐντάξουν στίς ἔκδοσεις τοῦ εἰρημένου 'Εκδοτικοῦ οἴκου'. Ἐπίσης, γιά τή διοργάνωση τοῦ Συμποσίου γιά τόν Ρήγα, πού καρπός του εἶναι ή τωρινή ἔκδοση, θέλουμε νά εὐχαριστήσουμε τήν και Στόίνα Πορομάνσκα, καυνηγήτρια τοῦ Νεοελληνικοῦ Τμήματος τοῦ Πανεπιστημίου Σόφιας και τόν κ. Κίριλ Τοπάλοβ, καυνηγητή, διευθυντή τῆς 'Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης Σόφιας και τώρα πρεσβευτή τῆς Βουλγαρίας στήν 'Ελλάδα. Ἀκόμα, τόν πρεσβευτή τῆς 'Ελλάδος στή Βουλγαρία κ. Π. Καρακάση, γιά τήν μέ ἐνδιαφέρον παρακολούθηση τοῦ Συμποσίου και τήν ἐπικρότηση τῆς μετάφρασης και ἔκδοσης τῶν »Ἐπαναστατικῶν«. Τέλος, νά εὐχαριστήσουμε ὅλους ἑκείνους, ἐπιστήμονες και φοιτητές, οἱ ὄποιοι μέ ζῆλο παρακολούθησαν τό Συμπόσιο γιά τόν Ρήγα.

Πιστεύουμε ὅτι μέ τήν παροῦσα ἔκδοση θά συμβάλλουμε νά γίνει πλατύτερα γνωστός στό Βουλγαρικό κοινό ὁ ἐπαναστάτης και ὁραματιστής τοῦ Βαλκανικοῦ χώρου, Ρήγας Βελεστινλῆς. Ἐπί πλέον, νά ἐδραιωθεῖ ἡ πεποίθηση πώς οἱ δημοκρατικές ἀρχές στή διαχείρηση τῶν κοινῶν εἶχαν γίνει δραμα πρίν ἀπό δύο αἰῶνες, και πώς στίς μέρες μας εἶναι ἐπιτακτική ἀνάγκη οἱ λαοί τῶν Βαλκανίων »Χωρίς ἐξαίρεσιν θρησκείας και διαλέκτου, 'Ελληνες, Βούλγαροι, 'Αλβανοί, Βλάχοι, 'Αρμένιδες, Τούρκοι και κάθε ὄλλο εἴδος γενεᾶς« (ἄρθρο 7 τοῦ Συνταγματος) νά συμπορευθοῦν μέσα σέ δημοκρατικά πολιτεύματα και νά ὀλοκληροθοῦν σέ μιά εὐρύτερη κοινή δημοκρατική πολιτεία.

Δρ Δημήτριος Καραμπερόπουλος Πρόεδρος 'Ἐπιστημονικῆς Έταιρείας Μελέτης »Φερδών-Βελεστίνου-Ρήγα«

'Αθήνα-Βελεστίνο, Αύγουστος 1998

УВОДНИ ДУМИ

гарски език. Ще последват издания и на други езици, като сръбски, румънски, руски, немски, италиански, френски и испански.

За този наш превод и издание, представяющо политическите схващания на Ригас, изразявам гореща благодарност на историчката проф. Надя Данова, на преводача поет Стефан Гечев и на Васил Станилов, директор на Издателска къща „Иван Вазов“, които приеха с готовност да се заемат с превода на „Революционно“ и намериха най-добър израз на български на юридическите и политическите идеи на Ригас, родени преди два века. Това издание е плод на симпозиума за Ригас в София, за чието организиране желаем да благодарим на проф. Стойна Пороманска от Новогръцкия департамент на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, на професор Кирил Топалов, директор на Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, сега посланик на Република България в Гърция. Освен това искам да изкажа благодарност на посланика на Република Гърция в България господин Каракасис за интереса, с който следеше работата на симпозиума, както и за одобрението на превода и изданието на „Революционно“. Накрая благодаря на всички онези учени и студенти, които ревностно следиха работата на симпозиума за Ригас.

Бярваме, че с това издание ще допринесем за по-широката известност сред българската общественост на балканския революционер и мечтател Ригас Велестинлис. Нещо повече, ще укрепне убеждението, че принципите на демократията са били мечта при решаването на общите проблеми още преди два века и че в наши дни е наложителна необходимостта народите на Балканите „без разлика на вяра и език, гърци, българи, албанци, власи, арменци, турци и от всеки друг род“ (чл. 7 на „Конституцията“) да крачат заедно в своите демократични системи и да се сближат в една по-широва демократична общност.

Д-р Димитриос Карамберопулос
Председател на Научното дружество
за изследвания „Фере-Велестино-Ригас“

Атина-Велестино, август, 1998 год.

ΠΡΟΛΟΓΙΚΑ

ΡΗΓΑΣ ΒΕΛΕΣΤΙΝΗΣ (1757-1798)

Ἐπαναστάτης καί ὄραματιστής μιᾶς
Δημοκρατικῆς Πολιτείας τοῦ Βαλκανικοῦ χώρου
(Σύντομη ἀναδρομή στή ζώῃ καὶ τό ἔργο του)

Γεννημένος στά 1757 στό Βελεστīνο, ὅπου καί ἡ ἀρχαία πόλις Φεραιί, ἀπό ντόπιους γονεῖς, παίρνει τό βαπτιστικό ὄνομα »Ρήγας«, ὄνομα πού συνειθίζονταν στήν περιοχή τοῦ Πηλίου καὶ τῆς Μαγνησίας. Νέος δεκαεξί, δεκαοκτώ χρονῶν, μέ δίψα γιά μάθηση, κατευθύνεται στή Σχολή τῆς Ζαγορᾶς, ὅπου μελετοῦσε καὶ ἀρχαίους συγγραφεῖς, ὅπως φαίνεται ἀπό ἀντόγραφά του σέ σχετικό βιβλίο του, πού τώρα ἀπόκειται στήν Ἐθνική Βιβλιοθήκη τῆς Ἑλλάδος. Ἀπό τό Βελεστīνο φεύγει σέ ἥλικια περίπου εἴκοσι χρονῶν καὶ πηγαίνει στήν Κωνσταντινούπολη, ὅπου μαθαίνει ἔνες γλῶσσες καὶ ἀνξάνει τίς γνώσεις του κοντά στούς Φαναριῶτες. "Ομως, μετά ὀπό λίγα χρόνια, ἐγκατέληψε τήν Πόλη καὶ ἐγκαταστάθηκε στή Βλαχία· ἔχουμε μαρτυρία τοῦ Ρήγα στό »Νέον Ἀνάχαρσιν« ὅτι τό 1788 βρίσκονταν στή Βλαχία, στήν δοία ύπηρχε κάποια ἑλευθερία καὶ γειτνίαζε μέ τήν Εύρωπη. Στό Βουκουρέστι ἀναπτύσσει ἔντονη δραστη-ριότητα, γίνεται γραμματικός τῶν Ἡγεμόνων καὶ συμμετέχει στά κοινά τῆς περιοχῆς του. Ἐκλέγεται ἐκπρόσωπος τῆς γειτονίας του σέ μία περίπτωση διάνοιξης ἐνός δρόμου καὶ σέ μιά ἐπιδημία χολέρας τοῦ ἀνατίθεται ὁ ἔλεγχος τῶν σπιτιῶν γιά τή διαπίστωση τῶν ἀρρώστων.

Ἀπό τό Βουκουρέστι ὡς γραμματικός καὶ διερμηνέας ἐνός τοπάρχου μεταβαίνει στή Βιέννη τό 1790, ὅπου τότε ἐκδίδει καὶ τά δύο πρῶτα του βιβλία »Σχολεῖον τῶν ντελικάτων ἐραστῶν« καὶ »Φυσικῆς ἀπάνθισμα«, μεταφρασμένο στό μεγαλύτερο μέρος ὀπό τή Γαλλική Ἐγκυκλοπαιδεία τῶν Ντιντερώ καὶ Ντ' Αλαμπέρ. Στή Βιέννη ἐπανέρχεται τό 1796, ὅταν ἀρχίζει τό μεγάλο του ἐπαναστατικό σχέδιο γιά τήν ἑλευθερία τῆς Ἐλλάδος καὶ τῶν Βαλκανικῶν λαῶν. Συννέφει τόν »Θούριο«, τυπώνει τή »Χάρτα τῆς Ἐλλάδος«, σέ δώδεκα φύλλα, τούς χάρτες τῆς Βλαχίας καὶ τῆς Μολδαβίας, καὶ κατά τήν μαρτυρία τοῦ Ἰ. -Κ. φόν »Ἐγγελ (1797) θά τύπωνε ὁκόμη τῆς Βουλγαρίας καὶ τῆς Ἰλλυρίας. Ἐπίσης, ἐκδίδει τήν χαλκογραφία τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, τυπώνει τό βιβλίο »Νέος Ἀνάχαρσις«, τά »Ολύμπια« τοῦ Μεταστάσιο καὶ τήν »Βοσκοπούλα τῶν

УВОДНИ ДУМИ

РИГАС ВЕЛЕСТИНЛИС (1757–1798) Революционер и мечтател за демократично устройство на Балканите (Кратък животопис)

Ригас Фереос – Велестинлис (Велестинлията) е роден във Велестино през 1757 г., където се намира и древният град Фере. Родителите му са кореняци. Той приема кръщелното име Ригас, което ще рече „цар“, име традиционно за района на Пилион и Магнезия. Още ненавършил осемнадесет години, жаден за знания, отива да учи в Загора, където усилено чете антични автори. Това личи от приписките, които е направил върху собствен екземпляр от съчиненията на древни автори, съхраняван сега в Гръцката национална библиотека, Атина. На около двадесет години напуска Велестино и отива в Цариград, където изучава чужди езици и обогатява знанията си във фанариотска среда. След няколко години напуска Цариград и се установява във Влахия. Имаме свидетелство от Ригас в „Младия Анахарсис“, че през 1788 г. той пребивава във Влахия, където е съществувала относителна политическа свобода и която е граничила с Европа. В Букурещ Ригас развива трескава дейност. Става секретар на управляващите князе, участва в решаването на местни общи проблеми. Избран е за представител на квартала, в който живее, във връзка с построяването на път, както и при една холерна епидемия, когато на него е възложено да контролира домовете за откриване на заболели.

През 1790 г. в качеството си на секретар и преводач на един околийски управител заминава за Виена, където издава първите две свои книги – „Училище за галантните любовници“ и „Физическа антология“, която в по-голямата си част представлява превод на статии от „Енциклопедията“ на Дидро и Д'Аламбер. Във Виена отива за втори път през 1796 г., когато започва съставянето на грандиозния си революционен план за освобождаването на Гърция и балканските народи. Написва „Бойна песен“, отпечатва „Карта на Гърция“ в двадесет листа, карти на Влахия и Молдавия и според свидетелството на Й.-К. фон Енгел (1797 г.) е щял да отпечата още и карта на България и на Илирия. Също така издава щампа с образа на Александър Велики,

ΠΡΟΛΟΓΙΚΑ

”Αλπεων“ τοῦ Μαρμοντέλ. Παράνομα σέ δύο μερόνυχτα τυπώνει τό ἐπαναστατικό του κείμενο »Νέα Πολιτική Διοίκησις«, ὃπου περιέχεται ἡ Ἐπαναστατική Προκήρυξη, τά Δίκαια τοῦ Ἀνθρώπου τό Σύνταγμα καὶ ὁ Θουρίος. Ἐπίσης, τύπωσε καὶ τό στρατιωτικό ἔγχειριδίο περί πολεμικῆς τέχνης »Ἐγκόλπιον«, τό δόπιο ὅμως κωτοσχέψηκε ἀπό τήν Αὐστριακή Ἀστυνομία καὶ δέν εἴδε τό φῶς τῆς κυκλοφορίας.

Τόν Δεκέμβριο τοῦ 1797 ἀναχώρησε ἀπό τήν Βιέννη μέσκοπό νά κατέβει στήν Ἑλλάδα. Στέλνει στήν Τεργέστη σέ ἐμπορικό οἶκο φίλου του, τά κιβώτια μέ τό ἐπαναστατικό ὄλικό, γιά νά τά μεταφέρει στήν Ἑλλάδα. Ἐκεῖ μετά ἀπό καταγγελία συλλαμβάνεται ἀπό τήν Αὐστριακή Ἀστυνομία. Ἀνοικρίνεται, φυλακίζεται, βασανίζεται ἐπί ἔξι μῆνες καὶ τελικά παραδίδεται στούς Τούρκους, οἱ δόπιοι τόν θανατώνουν μοιζί μέ ἄλλους ἐπτά συντρόφους του στόν Πύργο Νεμπόϊζα τοῦ Βελεγραδίου, τόν Ιούνιο τοῦ 1798.

Ο Ρήγας Βελεστινλῆς εἶναι ἀπό τίς μοναδικές προσωπικότητες τοῦ Νεωτέρου Ἑλληνισμοῦ καὶ τοῦ Βαλκανικοῦ χώρου. Δάσκαλος τοῦ γένους, μάρτυρας, πολιτικός νοῦς, στρατιωτικός νοῦς, ἐπαναστάτης καὶ ὁραματιστής μιᾶς δημοκρατικῆς πολιτείας τῶν Βαλκανικῶν λαῶν, μετά τήν ἀποτίναξη τῆς ὄθωμανικῆς τυραννίας.

Γιά τήν ἀπελευθέρωση τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἄλλων Βαλκανικῶν λαῶν ἀπό τήν ὄθωμανική τυραννία, ὡς πραγματικός ἥγετης καὶ ἐπαναστάτης, ὁ Ρήγας φρόντισε γιά τήν προετοιμασία τῆς ἐπανάστασης καὶ τήν ἐφαρμογή της. Ἐτσι, ἔδωσε σημασία στήν ἀνύψωση τοῦ ἡθικοῦ τῶν σκλαβωμένων καὶ στή δημιουργία ἐπαναστατικῆς διάθεσης ὥστε νά πάρουν τά ὄπλα ἐναντίον τοῦ τυράννου. Κι’ αὐτό τό πετύχαινε μέ τήν ἔκδοση τῆς προσωπογραφίας τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, τοῦ τόμου »Νέος Ἀνάχαρσις«, τῆς Χάρτας τοῦ χώρου τῶν Βαλκανικῶν λαῶν, καθώς καὶ μέ τόν ἐπαναστατικό παιάνα »Θούριος«. Στούς στίχους διεκτραγουδεῖ τήν θλιβερή κατάσταση τῶν σκλαβωμένων, τονίζει πώς ἡ ἐλευθερία εἶναι ὀνώτερη ὀξία καὶ ἀπό τή ζώη. Παροτρύνει τούς λαούς τῶν Βαλκανίων νά αρπάξουν τά ὄπλα καὶ νά ριχθοῦν στόν ιερό ὄγώνα τῆς ἐπανάστασης.

Βούλγαροι κι’ Ἀρβανῆτες, Ἀρμένιοι καὶ Ρωμιοί,

ἀράπηδες καὶ ἀσπροί, μέ μιά κοινή ὄρμη,

γιά τήν Ἐλευθερίαν νά ζώσωμεν σπαθί,

πώς ειμασθ ἀντρειωμένοι, παντοῦ νά ξακουσθῆ.

(»Θούριος«, στίχοι 45-48)

УВОДНИ ДУМИ

отпечатва книгите „Младия Анахарсис“, „Олимпийски игри“ на Метастазио и „Алпийска овчарка“ на Мармонтел. Тайно, само за две денонощия, отпечатва своето революционно съчинение, озаглавено „Ново политическо управление“, в което са включени „Революционен проглас“, „Правата на човека“, „Конституция“ и „Бойна песен“. Също така отпечатва и ръководство по бойно изкуство „Наръчник“, което не вижда бял свят, тъй като е конфискувано от австрийската полиция.

През декември 1797 г. потегля от Виена за Гърция. Изпраща в Триест, в търговската къща на свой приятел, сандъци, в които са революционните материали, предназначени за Гърция. Жертва на предателство, той е заловен в Триест от австрийската полиция. Подлагат го на разпити, хвърлят го в затвора и го измъчват в продължение на шест месеца. Накрая го предават на турците, които го умъртвяват заедно със седем негови другари в Белградската крепост Небойша през юни 1798 г.

Ригас Велестинлис е една от уникалните личности на Гърция и на Балканите – учител на народа, мъченик, умен политик, военен гений, революционер и мечтател за демократично управление на балканските народи след отхвърлянето на османска тирания.

За освобождението на Гърция и на другите балкански народи от османска тирания, като истински водач и революционер, Ригас полага грижи за подготовката на въстанието и неговия краен успех. Той отдава голямо значение на повдигането на бойния дух на поробените и на създаването на революционен подем у тях, за да грабнат оръжието срещу тирана. И той постига това чрез образа на Александър Велики, чрез „Младия Анахарсис“ и Картата на земите, населявани от балканските народи, както и с революционния химн „Бойна песен“. В стиховете си той оплаква окаяното положение на поробените, като подчертава, че свободата е по-скъпа и от живота дори. Призовава балканските народи на революция:

*Вий българи, арменци, албанци от Епир,
ромеи, хайде дружно да скочим най-подир,
във боя да се хвърлим срещу врага напред,
юначество наше да се разчуй навред.*

(Бойна песен, стихове 45-48)

ΠΡΟΛΟΓΙΚΑ

Γρήγορα, ό »Θούριος« διαδόθηκε σέ χειρόγραφη μορφή στό χώρο τῶν Βαλκανίων ἐμψυχώνοντας τούς σκλαβωμένους γιά τόν τιτάνιο τοῦ πολέμου ἀγώνα. Μάλιστα, ή διάδοση και ἔξαπλωσή του ἀποτελεῖ μοναδικό, ἶσως, φαινόμενο στήν ιστορία τῶν Βαλκανικῶν λαῶν.

Στήν ἐφαρμογή τῆς ἐπανάστασής του ὁ Ρήγας σκέφθηκε πώς εἶναι ἀπαραίτητη ἡ ἐκπαίδευση τῶν σκλαβωμένων στήν πολεμική τέχνη σύμφωνα με τίς ἰσχύουσες ἀπόψεις τῆς ἐποχῆς του, γιά νά εἶναι σέ ψέση νά ἀντιπαραταχθοῦν στό στρατό τοῦ Σουλτάνου. Γιά τό σκοπό αὐτό μεταφράζει τό »Στρατιωτικόν Ἐγκόλπιον« γνωστοῦ τότε Γερμανοῦ στρατηγοῦ. Ἐπίσης, σχεδίαζε ἡ ἔναρξη τῆς ἐπανάστασης νά γίνει ἀπό τήν περιοχή δύον βρίσκονταν οἱ ἐμπειροπόλεμοι πληθυσμοί τῆς Μόνης και τῆς Ἡπείρου. Στή συνέχεια, ἡ ἐπανάσταση θά ἐπεκτείνονταν στά ὑπόλοιπα μέρη τῆς Ἑλλάδος και στίς ἄλλες Βαλκανικές περιοχές. Στήριζε τήν ἐπανάστασή του στίς ντόπιες, γηγενεῖς δυνάμεις τῶν σκλαβωμένων. Στά ἔργα του, στό Θούριο του δέν ὑπάρχει, ἔκκληση στίς τότε μεγάλες δυνάμεις τῆς ὀντοτολῆς και τῆς δύσης γιά βοήθεια. Πίστευε πώς οἱ ἔξεις δυνάμεις θά ἔξυπηρητοῦσαν τά συμφέροντά τους. Μέ τήν ἐπικράτηση τῆς ἐπανάστασής του, τέλος, στή ψέση τοῦ ὁθωμανικοῦ δεσποτισμοῦ θά δημιουργοῦσε τή Νέα Πολιτική Διοίκησή του, τή νέα τάξη πραγμάτων στόν Βαλκανικό χώρο, μέ τήν ἐφαρμογή τοῦ Δημοκρατικοῦ Καταστατικοῦ Συντάγματος και τῶν Δικαιών τοῦ Ἀνθρώπου. Στήριζε τή νέα πολιτική κατάσταση στή δημοκρατία και δχι στήν κληρονομική ἔξουσία. Πρότυπά του ἦταν ἡ Δημοκρατία τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν και ἡ Γαλλική Ἐπανάσταση.

Ο Ρήγας Βελεστινλῆς, ὡς ρεαλιστής ἡγέτης, ἔδινε σημασία στό τί θά γίνει μετά τήν κατάλυση τῆς τυραννίας. Πίστευε ὅτι ἡ ἀναρχία εἶναι μορφή τυραννίας, ὅπως μάλιστα τό διατυπώνει στό »Θούριο« του »ἡ ἀναρχία ὁμοιάζει τήν σκλαβιά« (στίχος 27). Γιά ὀντό, γιά νά μποροῦν νά κυβερνηθοῦν οἱ ἐπαναστατημένοι λαοί δημοκρατικά, συντάσει ἔνα σχέδιο Συντάγματος μεταφρασμένο ἀπό τά Γαλλικά, στό ὅποιο πρόσθεσε κού πολλά δικά του στοιχεῖα. Γιά παράδειγμα ὁ Ρήγας γιά πρώτη φορά καθιέρωνε σέ σύνταγμα τήν ὑποχρεωτική ἐκπαίδευση ἀγοριῶν και κοριτσιῶν. Γνώριζε τή μεγάλη παιδευτική δύναμη τῆς γυναικας στή διάπλαση και ἀνάπτυξη τοῦ ἀνθρώπου.

Δημ. Καραμπερόπουλος

УВОДНИ ДУМИ

„Бойна песен“ се разпространява бързо, преписвана на ръка из целия Балкански полуостров, въодушевявайки поробените за титанична борба. Нейното повсеместно разпространение е може би единствено събитие от този род в историята на балканските народи.

За осъществяването на своя план за революция Ригас смята, че е необходимо поробените да започнат да се обучават на бойни умения, за да бъдат в състояние да противостоят на султанската армия, съгласно възприетите по онова време виждания. За тази цел той превежда „Бойния наръчник“ на известен тогава немски стратег. Освен това планира въстанието да избухне в района, където живеят опитните в боя жители на Мани и Епир. Впоследствие въстанието трябва да обхване останалите части на Гърция и другите балкански територии. Ригас се уповаava в своя план на силите на местното поробено население. Никъде в съчиненията му, в неговата „Бойна песен“ няма призив към тогавашните Велики сили от Изток и от Запад да окажат помощ на въстанилите. Вярва, че чуждите сили биха преследвали собствените си интереси. След победата на въстанието на мястото на османския деспотизъм Ригас вижда осъществяването на своето Ново политическо управление – един нов ред на Балканите чрез прилагането на демократична конституция и спазване на правата на човека. Той вижда основите на новото политическо управление в демократията, а не в наследствената власт, като взема за първообрази Атинската демокрация и Френската революция.

Като реалист Ригас Велестинлис отдава голямо значение на това какво ще стане след събарянето на тиранията. Убеден е, че анархията е една от формите на тиранията (стих 27 от „Бойна песен“). За да може въстанилите народи да бъдат управлявани демократично, той съставя проект за конституция, който всъщност е превод от френски, като в него добавя много свои елементи. Например Ригас за първи път превежда в конституция задължителното образование на момчетата и на момичетата. Очевидно Ригас е имал точна представа за голямата роля на жената за формирането и развитието на всеки човек.

Димитриос Карамберопулос

18-1

⑥^όποιος εγράψει συντριβή,
συντριβαλα νεγέ.

Papa / BELEGIVANIS

ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ

РЕВОЛЮЦИОНЕН ПРОГЛАС

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ - ΙΣΟΤΙΜΙΑ - ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ

ΝΕΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ

ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΗΣ ΡΟΥΜΕΛΗΣ,
ΤΗΣ Μ. ΑΣΙΑΣ, ΤΩΝ ΜΕΣΟΓΕΙΩΝ ΝΗΣΩΝ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΛΑΧΟΜΠΟΓΔΑΝΙΑΣ

ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ

Ο ΛΑΟΣ, ΑΠΟΓΟΝΟΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ, δύού κατοικεῖ τήν Ρούμελην, τήν Μικράν Ἀσίαν, τάς Μεσογείους νήσους, τήν Βλαχομπογδανίαν¹, καί ὅλοι ὅσοι στενάζουν ὑπό τήν δυσφορωτάτην τυραννίαν τοῦ Ὁθωμανικοῦ διδελυρωτάτου δεσποτισμοῦ, ἢ ἐδιάσθησαν νά φύγουν εἰς ξένα βασίλεια διά νά γλυτώσουν ἀπό τόν δυσδάστακτον καί βαρύν αὐτοῦ ζυγόν, ὅλοι, λέγω, Χριστιανοί καί Τοῦρκοι, χωρίς κανένα ξεχωρισμόν θρησκείας (ἐπειδή ὅλοι πλάσματα Θεοῦ εἶναι καί τέκνα τοῦ πρωτοπλάστου), στοχαζόμενοι

1. Βλαχομολδανίαν ἢ Μολδοβλαχίαν

СВОБОДА – РАВЕНСТВО – БРАТСТВО

**НОВО ПОЛИТИЧЕСКО
УПРАВЛЕНИЕ**

**НА ЖИТЕЛИТЕ НА РУМЕЛИЯ¹,
МАЛА АЗИЯ, СРЕДИЗЕМНОМОРСКИТЕ
ОСТРОВИ И ВЛАХОБОГДАНИЯ²**

ЗА ЗАКОНИТЕ И ЗА РОДИНАТА

НАРОДЪТ, ПОТОМЪК НА ЕЛИНИТЕ, населяващ Румели, Мала Азия, Средиземноморските острови, Влахобогдания и всички, които пъшкат под най-непоносимата тирания на гнусния османски деспотизъм или бяха принудени да избягат в чуж-

1. Владенията на Османската империя на Балканския полуостров. Произлиза от турската дума Rumeli (букв. земя на ромеите, на гърците), свързана с Източната Римска империя (Византия). Ригас Велестинлис вижда бъдещата свободна държава в границите на никогашната Византийска империя, а самочувствието му на потомък на древните елини го кара да нарече тази държава „Гръцка република“, въпреки че тя включва всички балкански народи (б. прев.).

2. Влашко и Молдавия (б. прев.).

ὅτι ὁ Τύραννος, ὀνομαζόμενος Σουλτάνος, κατέπεσεν δλοτελῶς εἰς τάς δρωμεράς θηλυμανεῖς δρέξεις του, ἐπερικυλώθη ἀπό εὔνούχους καὶ αἴμοδόρους ἀμαθεστάτους αὐλικούς, ἔλησμόνησε καὶ κατεφρόνησε τὴν ἀνθρωπότητα¹, ἐσκληρύνθη ἢ καρδία του κατά τῆς ἀθωτητος, καὶ τὸ πλέον ὠραιότερον δασίλειον τοῦ κόσμου, ὃπού ἐκθειάζεται πανταχόθεν ἀπό τούς σοφούς, κατήγνησεν εἰς μίαν διδελυράν ἀναρχίαν, τόσον, ὥστε κανένας, ὃποιοι ασδήποτε τάξεως καὶ θρησκείας, δέν εἶναι σίγουρος μήτε διά τὴν ζωήν του, μήτε διά τὴν τιμήν του, μήτε διά τὰ ὑποστατικά του.

‘Ο πλέον ἡσυχος, ὁ πλέον ἀθῶος, ὁ πλέον τίμιος πολίτης κινδυνεύει κάθε στιγμήν νά γίνη ἔλεεινή θυσία τῆς τυραννικῆς φαντασίας, ἢ τῶν ἀγρίων τοποτηρητῶν καὶ ἀναξίων μεγιστάνων τοῦ Τυράννου, ἢ, τέλος (ὅπερ συνεχέστερον συμβαίνει), τῶν κακοτρόπων θηριωδεστάτων μιμητῶν του, χαιρόντων εἰς τὸ ἀτιμώρητον κρῆμα, εἰς τὴν σκληροτάτην ἀπανθρωπότητα², εἰς τὴν φονοκτονίαν, χωρίς καμμίαν ἔξετασιν, χωρίς καμμίαν κρίσιν.

— Οὐρανέ! ἐσύ εἶσαι ἀπροσωπόληπτος μάρτυς τῶν τοιούτων κακουργημάτων.

— Ἡλιε! ἐσύ διέπεις καθημερινῶς τά τοιαῦτα θηριώδη τολμήματα.

— Γῆ! ἐσύ ποτίζεσαι ἀδιακόπως ἀπό τά φειθόρα τῶν ἀθώων αἵμάτων.

Ποῖος ἔχει στόμα νά μέ εἰπῃ τό ἐναντίον; Ποῖος εἶναι ἐκεῖνος ὁ τίγρις, δύμόψηφος τῶν τοσούτων ἀνομημάτων; “Ἄς ἔδγη εἰς τό παρόν, καὶ διά πολέμιόν του μάρτυρα

1. Ἀνθρωπιά

2. Ἀπανθρωπία

РЕВОЛЮЦИОНЕН ПРОГЛАС

ди царства, за да се отърват от нетърпимото и то-ва тежко робство, всички – заявявам – християни и турци, без каквото и да е разграничаване на основата на религията (тъй като всички Божи създания са и чеда на Адама), размишлявайки, че Тиранът, наречен Султан, се отдаде изцяло на своите нечистоплътни развратни желания, обкръжи се с евнуси и кръвожадни невежественейши царедворци, забрави и презря човешината, сърцето му стана безчувствено към целомъдрието и най-прекрасното царство на света, възхвалявано времдом от мъдреци, изпадна в такава отвратителна анархия, дотам, че никой, независимо от съсловието си и религията си, не е сигурен нито за живота си, нито за честта си, нито за имотите си.

Най-корткият, най-невинният, най-честният гражданин е застрашен всеки миг да стане най-окаяна жертва на тираничния произвол или на свирепите наместници и недостойни сановници на Тирана, или (както се случва непрестанно) на неговите груби чудовищнейши подражатели, радващи се на безнаказаност в злодеянията, на най-жестока безчовечност, на убийства без каквото и да е разследване, без каквато и да е присъда.

– Небеса! вие сте безпристрастни свидетели на тези злодейства.

– Слънце! ти виждаш всеки ден тези чудовищни простъпки.

– Земьо! ти непрестанно си напоявана от потоците невинна кръв.

θέλει ἀποκτήσει ὅλην τήν Κτίσιν, ἥτις δὲ γλώσσως γογγᾶ διά τούς ἀδίκους ὃδε ἐκχυνομένους ρύακας τῶν ἀνθρωπίνων αἰμάτων.

Ο μέχρι τοῦδε, λέγω, δυστυχῆς οὗτος λαός, βλέποντας ὅτι ὅλαι του αἱ θλίψεις καὶ ὀδύναι, τὰ καθημερινά δάκρυά του, δὲ ἀφανισμός του, προέρχονται ἀπό τήν κακήν καὶ ἀχρειεστάτην διοίκησιν; ἀπό τήν στέρησιν καλῶν νόμων, ἀπεφάσισεν, ἐνανδριζόμενος μίαν φοράν, νά ἀτενίσῃ πρός τόν οὐρανόν, νά ἔγειρῃ ἀνδρείως τόν καταδεβαρημένον τράχηλόν του καί, ἐνοπλίζοντας ἐμμανδῆς τούς δραχίονάς του μέ τά ἄρματα τῆς ἐκδικήσεως καί τῆς ἀπελπισίας, νά ἐκδοήσῃ μεγαλοφώνως, ἐνώπιον πάστης Οὐκουμένης, μέ δροντώδη κραυγήν, τά ἵερά καί ἄμωμα δίκαια, ὅπού θεόθεν τῷ ἐχαρίσθησαν διά νά ζήσῃ ἡσύχως ἐπάνω εἰς τήν γῆν.

Οθεν, διά νά ἡμποροῦν ὁμοθυμαδόν ὅλοι οἱ κάτοικοι νά συγκρίνωσι πάντοτε μέ ἄγρυπνον ὅμμα τά κινήματα τῆς διοικήσεως, μέ τόν σκοπόν τῆς κοινωνικῆς αὐτῶν νομοθεσίας, ἐκτινάζοντες ἀνδρικῶς τόν οὐτιδανόν ζυγόν τοῦ Δεσποτισμοῦ καί ἐναγκαλιζόμενοι τήν πολύτιμον Ἐλευθερίαν τῶν ἐνδόξων προπατόρων των, νά μήν ἀφεθῶσιν οὐδέποτε νά καταπατῶνται ὡς σκλάδοι εἰς τό ἔξης ἀπό τήν ἀπάνθρωπον τυραννίαν· νά ἔχῃ ἔκαστος ὡσάν λαμπρόν καθρέπτην ἐμπροστά εἰς τά ὀμμάτιά του τά θεμέλια τῆς Ἐλευθερίας, τῆς σιγουρότητος¹ καί τῆς εὐτυχίας του· νά γνωρίζουν ἐμφανέστατα οἱ κριταί², ποῖον εἴναι τό δυσαπόφευκτον χρέος των πρός τούς κρινομένους ἐλευθέρους κατοίκους· καί οἱ νομοθέται καί πρῶτοι

1. Ἀσφάλεια

2. Δικαστής

РЕВОЛЮЦИОНЕН ПРОГЛАС

Кой ще отвори уста да ми рече противното? Кой е този звяр, съгласяващ се с толкова много беззакония? Нека се яви сега и срещу него ще свидетелствува цялата Вселена, която мълчаливо роптае срещу тези несправедливо проливани потоци човешка кръв.

И този досега, бих казал, този нещастен народ, виждайки, че всичките му мъки и страдания, всекидневните му сълзи, изтреблението му произтичат от лошото и покварено във висша степен управление, от липсата на добри закони, се реши, възмъжал най-сетне, да отправи взор към небесата, да изправи смело превития си от тежкото бреме врат и грабвайки яростно в ръце оръжието на отмъщението и отчаянието, да изкреши могъщо пред цялата Вселена с гръмовен вик свещените и неоспорими права, които са му дадени от Бога, за да живее спокойно върху тази земя.

Следователно, за да могат всички жители еднакво да сравняват със зорко око действията на властта по въпросите на тяхното обществено законодателство, като отхвърлят мъжки жалкото иго на Деспотизма и прегръщат драгоценната Свобода на своите славни предци, за да не се оставят да бъдат тъпкани никога занапред като роби от безчовечната тирания; всеки да има като светло огледало пред очите си основите на свободата, на сигурността и щастието си; да знаят съдите съвсем ясно кои са неизбежните техни задължения спрямо свободните граждани, изправе-

ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ

τῆς διοικήσεως τόν εὐθύτατον κανόνα, καθ' ὃν πρέπει νά
ρυθμίζεται καί ν' ἀποβλέπῃ τό ἐπάγγελμά των πρός
εὐδαιμονίαν τῶν πολιτῶν, κηρύττεται λαμπροφανῶς ἡ
ἀκόλουθος ΔΗΜΟΣΙΑ ΦΑΝΕΡΩΣΙΣ τῶν πολυτίμων
ΔΙΚΑΙΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ καί τοῦ ἐλευθέρου κατοίκου
τοῦ βασιλείου.

РЕВОЛЮЦИОНЕН ПРОГЛАС

ни на съд; и законодателите и първенците във властта да знаят най-точния закон, с който да се съобразяват и към който трябва да се стреми тяхната професия за благоденствието на гражданите, провъзгласява се най-ясно следният ПУБЛИЧЕН ПРОГЛАС на драгоценните ПРАВА НА ЧОВЕКА и на свободния жител на царството.

ΤΑ ΔΙΚΑΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

ΤΑ ΔΙΚΑΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

"Ἄρθρον 1.— Ὁ σκοπός ὁπού ἀπ' ἀρχῆς κόσμου οἱ ἄνθρωποι ἐσυμμαζώχθησαν ἀπό τά δάση τήν πρώτην φοράν, διά νά κατοικήσουν ὅλοι μαζί, κτίζοντες χώρας και πόλεις, εἶναι διά νά συμβοηθῶνται και νά ζῶσιν εύτυχισμένοι, και ὅχι νά συναντιτρώγωνται ἢ νά ρουφᾶ τό αἷμα τους ἔνας.

Τότε ἔκαμαν βασιλέα διά νά ἀγρυπνῇ εἰς τά συμφέροντά των, διά νά εἶναι βέβαιοι εἰς τήν ἀπόλαυσιν τῶν φυσικῶν δικαίων, τά ὅποια δέν ἔχει τήν ἄδειαν νά τούς τά ἀφαιρέσῃ κανένας ἐπί τῆς γῆς.

"Ἄρθρον 2.— Αὐτά τά Φυσικά Δίκαια εἶναι: πρῶτον, τό νά εἴμεθα ὅλοι ἵσοι και ὅχι ὁ ἔνας ἀνώτερος ἀπό τόν ἄλλον· δεύτερον, νά εἴμεθα ἐλεύθεροι και ὅχι ὁ ἔνας σκλάδος τοῦ ὀλλουνοῦ· τρίτον, νά εἴμεθα σίγουροι εἰς τήν ζωήν μας, και κανένας νά μήν ἡμπορῇ νά μᾶς τήν πάρῃ ἀδίκως και κατά τήν φαντασίαν· και τέταρτον, τά κτήματα ὅπού ἔχομεν κανένας νά μήν ἡμπορῇ νά μᾶς ἔγγίζῃ, ἀλλ' εἶναι ἴδικά μας και τῶν κληρονόμων μας.

"Ἄρθρον 3.— Ὄλοι οἱ ἄνθρωποι, Χριστιανοί και Τοῦρκοι, κατά φυσικόν λόγον εἶναι ἵσοι. "Οταν πταίσῃ τινάς, ὅποιασδήποτε καταστάσεως, ὁ Νόμος εἶναι ὁ αὐτός διά τό πταῖσμα και ἀμετάβλητος· ἥγουν δέν παιδεύεται¹ ὁ πλούσιος ὀλιγώτερον και ὁ πτωχός περισσότερον διά τό αὐτό σφάλμα, ἀλλ' ἵσια-ἵσια.

"Ἄρθρον 4.— Ὁ Νόμος εἶναι ἐκείνη ἡ ἐλευθέρα ἀπόφασις, ὅπού μέ τήν συγκατάθεσιν ὅλου τοῦ λαοῦ ἔγινεν· ἥγουν, ὅλοι θέλομεν ὅτι ὁ φονεύς νά φονεύεται· αὐτός

1. Τιμωρεῖται

ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

Член 1. – Целта, с която открай време хората се насъбраха от горите за първи път, за да съживителствуват, създавайки държави и градове, е да си помагат взаимно и да живеят щастливи, а не да се изяждат взаимно или да им изпива кръвта наокой.

По това време те си поставиха цар да бди над интересите им, за да са сигурни, че ще се радват на естествените си права, които никой няма позволението да им отнема.

Член 2. – Тези Естествени права са: първо, всички да сме равни и не единият да е по-горен от другия; второ, да сме свободни и не единият да е роб на другия; трето, да сме сигурни за живота си и никой да не може да ни го отнеме несправедливо и за своя прищявка; и четвърто, имотите, които притежаваме, никой да не може да ги докосне, а да бъдат наши и на наследниците ни.

Член 3. – Всички хора, християни и турци, са равни по естество. Когато наокой, от което и съсловие да е, съгреши, Законът е един и същ за пререшението и неизменен; с други думи, богатият не се наказва по-малко и бедният повече за една и съща грешка, а еднакво.

Член 4. – Законът е онова свободно решение, взето със съгласието на целия народ: сиреч, всички искаме убиецът да бъде убит: това се нарича

λέγεται Νόμος, καί εἶναι δὲ ἕδιος διά ὅλους μας εἰς τὸ νά παιδεύσῃ. Καί πάλιν ἄλλος, διπού ὑπερασπίζεται· ἥγουν ὅλοι θέλομεν νά ἔξουσιάζωμεν τά ὑποστατικά μας, κανένας λοιπόν δέν ἔχει τήν ἄδειαν νά μᾶς πάρη δυναστικῶς τίποτες· αὐτός εἶναι Νόμος, ἐπειδή μοναχοί μας τόν δεχόμεθα καί τόν θέλομεν. Ὁ Νόμος ἔχει πάντοτε νά προστάξῃ ὅτι πρᾶγμα εἶναι δίκαιον καί ὠφέλιμον εἰς τήν συγκοινωνίαν τῆς ζωῆς μας καί νά ἐμποδίζῃ ἐκεῖνο ὃπού μᾶς βλάπτει.

”*Ἄρθρον 5.*— Ὄλοι οἱ συμπολῖται ἡμποροῦν νά ἔμβουν εἰς ἀξίας καί δημόσια ὀφφίκια!. Τά ἐλεύθερα γένη δέν γνωρίζουν καμμίαν αἰτίαν προτιμήσεως εἰς τάς ἐκλογάς των, παρά τήν φρόνησιν καί τήν προκοπήν· ἥγουν, καθένας, ὅταν εἶναι ἀξιος καί προκομμένος διά μίαν δημοσίαν δούλευσιν, ἡμπορεῖ νά τήν ἀποκτήσῃ. Ἐξ ἐναντίας δέ, μήν ὅντας ἀξιος, ἄλλα χυδαῖος, δέν πρέπει νά τῷ δοθῇ· διότι, μήν ἥξεύροντας πῶς νά τήν ἐκτελέσῃ, προσκρούει καί βλάπτει τό κοινόν μέ τήν ἀμάθειαν καί τήν ἀνεπιδεξιότητά του.

”*Ἄρθρον 6.*— Ἡ Ἐλευθερία εἶναι ἐκείνη ἡ δύναμις ὃπού ἔχει δὲ ἄνθρωπος εἰς τό νά κάμη ὅλον ἐκεῖνο, διπού δέν βλάπτει εἰς τά δίκαια τῶν γειτόνων του. Αὐτή ἔχει ώς θεμέλιον τήν φύσιν, διατί φυσικά ἀγαπῶμεν νά εἴμεθα ἐλεύθεροι· ἔχει ώς κανόνα τήν δικαιοσύνην, διατί ἡ δικαία ἐλευθερία εἶναι καλή· ἔχει ώς φύλακα τόν Νόμον, διατί αὐτός προσδιορίζει, ἔως ποῦ πρέπει νά εἴμεθα ἐλεύθεροι. Τό ἡθικόν σύνορον τῆς Ἐλευθερίας εἶναι τοῦτο τό ρητόν: *Μήν κάμης εἰς τόν ἄλλον ἐκεῖνο ὃπού δέν θέλεις νά σέ κάμουν.*

1. Δημόσιο ἀξίωμα

Закон, и е същ за всички нас, когато наказва. И е друг, когато защищава: сиреч, всички искаме да ползваме притежаваното от нас, следователно на никого не е позволено да ни отнема насилиствено каквото и да било; това е Закон, понеже ние самите го приемаме и го желаем. Законът винаги трябва да повелява това, което е справедливо и полезно за протичането на живота ни, и да препятства онова, което ни вреди.

Член 5. – Всички съграждани могат да заемат достойни и общественополезни длъжности. Свободните народи не признават никаква причина за предпочтение при техните избирания освен благоразумието и способностите; сиреч, всеки, който е достоен и кадърен за една държавна работа, може да я придобие. И обратното, който не е достоен, а е прост, не трябва да му се дава, защото, след като не знае как да я изпълнява, пречи и вреди на обществото с невежеството и неумението си.

Член 6. – Свободата е онази сила, която човекът има, за да прави само онова, което не наруши правата на неговите съседи. Тя има за основа природата, тъй като по природа обичаме да сме свободни; има като правило справедливостта, защото добра е справедливата свобода; има за пазител Закона, защото той определя докъде трябва да бъдем свободни. Нравствената граница на Свободата е поговорката: *Не прави другиму онова, което не искаш да ти направят.*

"Αρθρον 7.- Τό δίκαιον τοῦ νά φανερώνωμεν τήν γνώμην μας καὶ τούς συλλογισμούς μας, τόσον μέ τήν τυπογραφίαν, ὅσον καὶ μέ ἄλλον τρόπον· τό δίκαιον τοῦ νά συναθροιζώμεθα εἰρηνικῶς· ἡ ἐλευθερία κάθε εἰδούς θρησκείας, Χριστιανισμοῦ, Τουρκισμοῦ, Ἰουδαϊσμοῦ καὶ τά λοιπά, δέν εἶναι ἐμποδισμένα εἰς τήν παροῦσαν διοίκησιν.

"Οταν ἐμποδίζωνται αὐτά τά δίκαια, εἶναι φανερόν πώς προέρχεται τοῦτο ἀπό Τυραννίαν, ἡ πώς εἶναι ἀκόμη ἐνθύμησις τοῦ ἔξοστρακισθέντος Δεσποτισμοῦ, ὅπού ἀπεδιώξαμεν.

"Αρθρον 8.- Ἡ σιγουρότης¹ εἶναι ἐκείνη ἡ διαφέντευσις², ὅπού δίδεται ἀπό ὅλον τό ἔθνος καὶ τόν λαόν εἰς τόν κάθε ἀνθρώπου διά τήν φύλαξιν τοῦ ὑποκειμένου του, τῶν δικαίων του καὶ τῶν ὑποστατικῶν του· ἥγουν, ὅταν βλάψῃ τινάς ἔνα μόνον ἀνθρώπον, ἡ πάρη ἀδίκως τίποτες ἀπ' αὐτόν, ὅλος δὲ λαός πρέπει νά σηκωθῇ κατ' ἐπάνω ἐκείνου τοῦ δυνάστου καὶ νά τόν ἀποδιώξῃ.

"Αρθρον 9.- Ὁ Νόμος ἔχει χρέος νά διαφευντεύῃ τήν κοινήν ἐλευθερίαν ὅλου τοῦ ἔθνους καὶ ἐκείνην τοῦ κάθε ἀνθρώπου, κατοίκου εἰς ταύτην τήν αὐτοκρατορίαν, ἐναντίον τῆς καταθλίψεως καὶ τῆς δυναστείας τῶν διοικητῶν· ὅταν αὐτοί διοικοῦν καλῶς, νά τούς διαφεντεύῃ· εἰ δέ κακῶς, νά τούς ἀποβάλλῃ.

"Αρθρον 10.- Κανένας ἀνθρώπος νά μήν ἐγκαλῆται εἰς κριτήριον νά μήν πιάνεται ἀπό τούς ἀνθρώπους τοῦ κριτοῦ καὶ νά μή φυλακώνεται κατ' ἄλλον τρόπον, παρά καθώς διορίζει δό Νόμος καὶ ὅχι κατά τήν φαντασίαν καὶ θέλησιν τοῦ κριτοῦ³. Κάθε κάτοικος ὅμως, ὅταν κραχθῇ

1. Ἡ ἀσφάλεια 2. Ἡ προστασία 3. Δικαστοῦ

Член 7. – Правото да изказваме мнението си и своите разсъждения както чрез печата, така и по друг начин; правото да се събираме мирно; свободата за всякакъв вид религия – християнство, мюсюлманство, юданизъм и други, не се препятстват от настоящето управление.

Ако тези права бъдат възпрепятствани, става ясно, че това произхожда от Тирания, или че все още е спомен от прогонения от нас Деспотизъм.

Член 8. – Сигурността е онази защита, която се дава от цялата нация и от народа на всеки човек за запазването на неговата личност, на неговите права и на неговите имоти; с други думи, когато някой навреди само на един човек или вземе несправедливо нещо от него, трябва да се надигне целият народ срещу онзи насилиник и да го прогони.

Член 9. – Законът е длъжен да защищава общата свобода на цялата нация и онази на всеки човек, жител на тази империя¹, срещу потисничеството и тиранията на управниците; когато те управляват добре, да ги защищава, ако пък зле, да ги отхвърли.

Член 10. – Никой човек да не бъде призован на съд, да не бъде залавян от хората на съдията и да не бъде хвърлян в затвора по друг начин, освен както предвижда Законът и не според прищявката и волята на съдията. Всеки жител обаче, кога-

1. Страна, държава (б. прев.).

είς τήν κρίσιν, ἢ κατά νόμον πιασθῇ ἀπό τούς ὑπηρέτας τοῦ κριτηρίου, πρέπει νά ὑποταχθῇ εὐθύς καί νά πηγαίνῃ νά κριθῇ· διατί, ἢν ἀντισταθῇ καί δέν θέλῃ νά πηγαίνῃ είς τήν κρίσιν, γίνεται πταίστης· καί ἀρκετόν σφάλμα είναι, ὅταν ὁ Νόμος κράζῃ κανέναν ἀνθρωπον καί ἐκεῖνος ἀντιστέκεται μέ τό κακόν καί δέν ὑπακούῃ νά πηγαίνῃ, ὅντας σίγουρος, ὅτι δέν παιδεύεται¹, ἢν εἴναι ἀθῶος.

Ἄρθρον 11.—Κάθε δυναστικόν ἐπιχείρημα, δπού ἥθελαν κάμει ἐναντίον ἐνός ἀνθρώπου, δπού δέν ἔπταισε, καί χωρίς προσταγήν τοῦ Νόμου θέλουν νά τόν καταδικάσουν, ἐκεῖνο φάινεται πώς εἴναι μόνον ἀπό τό κεφάλι τοῦ κριτοῦ καί ἔργον τυραννικόν. Ὁ ἀνθρωπος λοιπόν, τόν ὁποῖον θέλουν νά δυναστεύσουν μέ αὐτόν τόν τρόπον, ἔχει δίκαιον καί ἀδειαν νά ἀντισταθῇ ἐξ ὅλης του τῆς δυνάμεως, νά τό ἀποδάλῃ μέ δίαν καί νά μήν ὑποταχθῇ.

Ἄρθρον 12.—Ἐκεῖνοι δπού ἐκδίδουν προσταγάς, ἢ δπού ἥθελε τές ὑπογράψουν, ἢ δπού ἥθελε τές ἔκτελέσουν, ἢ δπού ἥθελε βάλουν ἄλλους νά τές τελειώσουν, λέγοντές τους πώς εἴναι πράγματα ἀναγκαῖα, χωρίς νά ἔχῃ τήν εἰδησιν ἢ διοίκησις, εἴναι πταίσται καί ἔχουν νά τιμωρῶνται αὐστηρῶς.

Ἄρθρον 13.—Κάθε ἀνθρωπος δπού φαίνεται πώς εἴναι ἀθῶος, ἢν τόν συκοφαντήσουν πώς ἔπταισεν, ἐν ὅσῳ νά βεβαιωθῇ πώς εἴναι πταίστης, πώς εἴναι ἀνάγκη νά πιασθῇ ἀπό τούς ἀνθρώπους τοῦ κριτηρίου, κάθε αὐστηρότης, καθώς δέσμιον, ὑδροισμοί, δαρμοί, δπού δέν εἴναι ἀναγκαῖα διά τήν καταρράτησιν τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, ἐν ὅσῳ νά κριθῇ, νά εἴναι ἐμποδισμένα, καί

1. Τιμωρεῖται

то бъде призован в съда или според Закона бъде арестуван от служителите на съда, трябва да се подчини веднага и да отиде да бъде съден, тъй като, ако се противопостави и не желае да отиде в съда, става виновен; и е сериозно прегрешение, когато Законът призовава някой човек, а той се противопоставя със сила и не се подчинява да отиде, бидейки сигурен, че няма да бъде наказан, ако е невинен.

Член 11. – Всяко насилиствено начинание, кое-то се предприема срещу човек, неизвършил беззаконие и когото искат да осъдят без разпоредбата на Закона, е очевидно измислица на съдията и е дело насилиствено. Човекът, впрочем, когото искат да тормозят по този начин, има право и позволение да се противопостави с всичката си сила, да го отхвърли със сила и да не се подчини.

Член 12. – Тези, които издават заповеди или които биха ги подписали, или които биха ги изпълнили, или биха накарали други да ги изпълнят, казвайки им, че са необходими неща, без знанието на властта, са виновни и трябва да бъдат наказани строго.

Член 13. – Всеки човек, който изглежда да е невинен, ако бъде наклеветен, че е направил нарушение, докато се потвърди, че е виновен и че е нужно да бъде арестуван от хората на съда, да бъдат запретени всякаква строгост, както връзване, хули, бой, неща, които не са необходими за задържането на този човек, докато бъде съден, и

ΤΑ ΔΙΚΑΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

μόνον ἀφοῦ ἀποδειχθῇ πταιστης, τότε νά γίνεται ἀρχή τῆς τιμωρίας εἰς τό ύποκείμενόν του, καθώς διαλαμβάνει δό Νόμος.

"*Ἄρθρον 14.*— Κανένας ἄνθρωπος νά μήν κρίνεται καί νά μήν τιμωρήται ἀλλέως, παρά ἀφοῦ εἰπῇ ὅλα τά δικαιολογήματά του καί ἀφοῦ κατά τούς νόμους κραχθῇ εἰς τήν κρίσιν· καί τιμωρεῖται τότε μόνον, ὅταν εἶναι ἔνας Νόμος καμωμένος προτοῦ νά κάμη ἐκεῖνος τό πταισμα. Ὁ νόμος δέ δπού ἥθελε τιμωρήσει ἐγκλήματα ἀπερ ἔγιναν εἰς τόν καιρόν, δπού αὐτός δέν εἶχε συστηθῆ, λέγεται Τυραννία. Καί τό νά τιμωρήσῃ ἔνας νέος Νόμος παλαιά ἐγκλήματα, λέγεται ἀνομία. "Ηγουν, ἔνας ὄνθρωπος ἐπῆρε τό δόδι ἐνός ἄλλου, καί ἔως τήν στιγμήν δπού τό ἐπῆρε, δέν ἥτον κανένας νόμος δπού νά ἐμπόδιζε ταύτην τήν ἀρπαγήν· ἔξεδόθη ἐπειτα νόμος νά μήν ἀρπάζῃ ἔνας τοῦ ἄλλου πράγματα· δό ἀρπαξ δίδει δπίσω τό δόδι, μά δέν παιδεύεται, ἐπειδή αὐτός δέν ἥξευρε πώς ή ἀρπαγή εἶναι κακή.

"*Ἄρθρον 15.*— Ὁ Νόμος ἔχει νά προσδιορίζῃ παιδείας ἀκριβῶς καί ἀποδεικτικῶς ἀναγκαίας· αἱ παιδεῖαι αὗται νά εἶναι ἀνάλογοι κατά τό ἐγκλημα καί ὠφέλιμοι εἰς τήν συγκοινωνίαν² τῶν πολιτῶν. "Ηγουν, ἄν ἔδειρε τινάς ἔναν ἄλλον, νά δαρθῇ μά ὅχι νά ἀποκεφαλισθῇ.

"*Ἄρθρον 16.*— Τό δίναιον τοῦ νά ἔξουσιάζῃ καθένας εἰρηνικῶς τά ύποστατικά του εἶναι ἐκεῖνο τό δποῖον ἀνήκει εἰς κάθε κάτοικον· ἥγουν, νά τά χαίρεται, νά τά μεταχειρίζεται κατά τήν θέλησίν του, νά ἀπολαμβάνῃ τά εἰσοδήματά του, τόν καρπόν τῆς τέχνης του, τῆς ἐργασίας του καί τῆς φιλοπονίας του, χωρίς νά ἡμπορέσῃ

1. Τιμωρία, παιδεμός.

2. Κοινήν διαβίωσιν.

едва когато се докаже, че е виновен, тогава да започне наказанието над неговата личност, както повелява Законът.

Член 14. – Никой човек да не бъде съден и да не бъде наказван по друг начин освен след като е изказал всичко за свое оправдание и след като според законите бъде призован на съд; и да бъде наказан само тогава, когато съществува Закон, създаден преди той да е извършил провинението. Закон, който иска да наказва престъпления, станали по времето, когато не е бил създаден, се нарича Тирания. И това, един нов Закон да наказва стари престъпления, се нарича беззаконие. Примерно, един човек е взел воля на друг и до момента, в който го е взел, е нямало закон, запрещаващ подобно вземане. След това се издава закон никой да не взема нещата на другия. Крадецът връща обратно воля, но не се наказва, тъй като не е знаел, че кражбата е лошо нещо.

Член 15. – Законът трябва да определя наказанията точно и те да са доказано необходими; тези наказания да съответствуват на престъплението и да са полезни за съвместното съществуване между гражданите. Сиреч, ако някой е набил друг, да бъде бит, а не обезглавен.

Член 16. – Всеки жител притежава правото да владее спокойно своите имоти; сиреч, да им се радва, да ги използва според желанието си, да се наслаждава на доходите си, на плодовете на своя занаят, на своя труд и на своето трудолюбие, без ни-

ποτέ κανένας νά τόν πάρῃ στανικώς μήτε ἔνα λεπτόν.

”*Ἄρθρον 17.*— Δέν εἶναι ἐμποδισμένον εἰς τούς κατοίκους κανένα εἴδος ἐργασίας, τέχνης, γεωργικῆς, πραγματείας¹, ἢ ὅποιονδήποτε ἐπιχείρημα ὡφέλιμον εἰς τήν συγκοινωνίαν. Ἡ φιλοπονία ὅλων τῶν πολιτῶν ἡμπορεῖ νά ἐκτείνεται εἰς ὅλας τάς τέχνας καί μαθήσεις.

”*Ἄρθρον 18.*— Κάθε ἄνθρωπος ἡμπορεῖ νά δουλεύσῃ ἔναν ἄλλον ώς ὑπηρέτης, προσφέροντας τόν καιρόν του εἰς χρῆσιν ἐκείνου· δέν ἡμπορεῖ ὅμως νά πωλήσῃ τόν ἑαυτόν του, μήτε ἄλλος νά τόν πωλήσῃ, ἐπειδή καί τό ὑποκείμενόν του δέν εἶναι εἰς μόνην τήν ἔξουσίαν τοῦ ἑαυτοῦ του, ἀλλά καί τῆς Πατρίδος. Ὁ Νόμος δέν γνωρίζει καμμίαν ὑποδούλωσιν μήτε σκλαβίαν καί εἰς τούς ἰδίους δούλους· σώζεται² μόνον μία ὑπόσχεσις, νά φροντίζῃ ὁ ὑπηρέτης διά τήν ἐργασίαν του καί νά εἶναι εὐγνώμων πρός ἐκεῖνον διόπου τόν πληρώνει μισθόν, δστις δέν ἔχει ἀδειαν μήτε νά τόν ὑδρίσῃ, μήτε νά τόν δείρῃ· ἀναιρεῖ³ ὅμως τήν συμφωνίαν, τόν πληρώνει ἔως ἐκείνην τήν στιγμήν καί τόν ἀποδάλλει.

”*Ἄρθρον 19.*— Κανένας δέν ἔχει νά ύστερηθῇ τό παραμικρότερον μέρος τῶν κτημάτων του χωρίς τό θέλημά του· ἀν ὅμως καί εἶναι καμμία δημοσία χρεία, ἥγουν ζητῇ ἡ Πατρίς τόν κῆπον του, διά νά κάμη ἀγοράν ἢ ἄλλο κανένα κτίριον, τότε νά ξετιμᾶται ὁ κῆπος, νά πληρώνεται ὁ οἰκοκύρης, καί οὕτω νά γίνεται ἡ ἀγορά ἢ τό κτίριον.

”*Ἄρθρον 20.*— Κάθε δόσιμον ἔχει νά γίνεται μόνον διά

1. Ἡ πραμάτεια καί τό ἐμπόριο.

2. Ἀρκεῖ.

3. Ἔάν ἀναιρῇ.

кой никога да може да му вземе насила дори една стотинка.

Член 17. – Не се запрещава на жителите никакъв вид труд, занаят, земеделие, търговия или каквото и да е предприятие, полезно за обществото. Трудолюбието на всички граждани може да се разпростира във всички умения и знания.

Член 18. – Всеки човек е възможно да работи за някой друг като слуга, предоставящи времето си в полза на оногова; но не може да продава самия себе си, нито друг да го продаде, тъй като неговата личност не е само негова собственост, но и на Отечеството. Законът не признава никакво потисничество, нито робство и над самите роби; достатъчно е само едно обещание слугата да се грижи за работата си и да е благодарен на онзи, който му дава плата, на когото не е позволено нито да го ругае, нито да го бие; обаче ако той не спази уговорката, му се заплаща до този момент и се уволнява.

Член 19. – Никой не може да бъде лишаван и от най-малката част от имуществата си против своята воля; ако обаче има някаква обществена необходимост, т.е. Отечеството иска неговата градина, за да направи пазар или някаква друга сграда, тогава да се даде оценка на градината, собственикът да се обезщети и така да се направи пазарът или сградата.

Член 20. – Всяка дан може да се сбира само за обществена полза, а не за ограбване на един или

τό δημόσιον ὅφελος καί ὅχι δι' ἀρπαγάς ἐνός καί ἄλλου.
“Ολοι οἱ ἐγκάτοικοι ἔχουν τό δίκαιον νά συντρέξουν εἰς τό φύιμον τοῦ τεφτερίου¹, ν' ἀγρυπνοῦν εἰς τό σύναγμα τῶν δοσιμάτων, καί νά παίρνουν λογαριασμόν ἀπ' ἔκεινον διότι τά ἐσύναξε.

”Ἀρθρον 21.– Αἱ δημόσιοι συνδρομαὶ καί ἀνταμοιβαὶ εἶναι ἔνα ἰερόν χρέος τῆς πατρίδος. Τό κοινόν χρεωστεῖ μίαν δοήθειαν εἰς τούς δυστυχεῖς ἐγκατοίκους, τόσον εἰς τό νά τούς προμηθεύσῃ νά ἔχουν τί νά ἐργάζωνται, ὅσον καί νά δώσῃ τρόπον ζωῆς εἰς ἔκείνους, διότι δέν ἡμποροῦν πλέον νά δουλεύσουν· ἥγουν, ἔνας γεωργός μήν ἔχοντας βόδια κάθεται ἀργός· ἡ Πατρίς ἔχει χρέος νά τόν δώσῃ καί νά τόν προσμένῃ ὥστε νά τά πληρώσῃ· ἔνας ἐσακατεύθη εἰς τόν ὑπέρ Πατρίδος πόλεμον, αὐτή πρέπει νά τόν ἀνταμείψῃ καί νά τόν τρέφῃ ἐν ὅσῳ ζῇ.

”Ἀρθρον 22.– “Ολοι, χωρίς ἔξαιρεσιν, ἔχουν χρέος νά ἡξεύρουν γράμματα. Ἡ Πατρίς ἔχει νά καταστήσῃ σχολεῖα εἰς ὅλα τά χωρία διά τά ἀρσενικά καί θηλυκά παιδία. Ἐκ τῶν γραμμάτων γεννᾶται ἡ προκοπή, μέ τήν διότιαν λάμπουν τά ἐλεύθερα ἔθνη. Νά ἔξηγοῦνται οἱ παλαιοί ἴστορικοί συγγραφεῖς· εἰς δέ τάς μεγάλας πόλεις νά παραδίδεται ἡ γαλλική καί ἡ ιταλική γλῶσσα· ἡ δέ ἐλληνική² νά εἶναι ἀπαραίτητος.

”Ἀρθρον 23.– Ἡ κοινή ἐπιδεδαίωσις καί σιγουρότης τοῦ κάθε πολίτου συνίσταται εἰς τήν ἐνέργειαν ὅλων τῶν πολιτῶν. Ἅγουν, νά στοχαζώμεθα πώς, ὅταν πάθῃ ἔνας τίποτες κακόν, ἐγγίζονται δλοι, καί διά τοῦτο πρέπει νά βεβαιώσωμεν εἰς τόν καθένα τήν μεταχείρισιν καί τήν

1. Ἡ σύνταξη τῶν φορολογικῶν καταλόγων.

2. Ἡ ἀρχαία ἐλληνική.

друг. Всички съжителстващи имат правото да съдействуват при съставянето на тефтера, да бдят при събирането на данъците и да държат сметка на онзи, който ги е събирал.

Член 21. – Обществените спомоществования и възнаграждения са един свещен дълг на родината. Обществото дължи една помощ на бедстващото население, както да му предостави работа, така и да даде средства за препитание на онези, които не могат повече да работят; сиреч, един земеделец, след като нямаолове, стои без работа; Отечеството има задължението да му даде и да го почака, докато ги плати; ако някой се е осакатил във война за Отечеството, то трябва да го възнагради и да го храни до края на живота му.

Член 22. – Всички без изключение са длъжни да знаят да четат и да пишат. Отечеството трябва да изгради училища във всички села за децата от мъжки и женски пол. Грамотността носи успеха, с който блестят свободните народи. Трябва да се тълкуват старите автори на исторически книги; в големите градове да се преподават френски и италиански език, а старогръцкият език да бъде задължителен.

Член 23. – Общественото утвърждаване и сигурност на всеки гражданин се основава на действията на всички граждани. Сиреч, трябва да разсъждаваме така, че когато някой пострада от някакво зло, всички са засегнати и затова трябва да убедим всеки в ползването и запазването на не-

προφύλαξιν τῶν δικαίων του. Αὐτή ἡ σιγουρότης θεμελιώνεται ἐπάνω εἰς τήν αὐτεξουσιότητα τοῦ ἔθνους· ἥγουν, ὅλον τό ἔθνος ἀδικεῖται, ὅταν ἀδικῆται ἕνας μόνος πολίτης.

Ἄρθρον 24.— Αὕτη ἡ αὐτεξουσιότης δέν ἔχει τό κῦρος, ἂν τά σύνορα τῶν δημοσίων ὁφφικίων δέν εἶναι προσδιωρισμένα ἀπό τόν Νόμον, καί ἂν δέν εἶναι ἀποφασισμένων ρητῶς τό νά δώσουν λογαριασμόν ὅλοι οἱ ἀξιωματικοί¹.

Άρθρον 25.— Ἡ αὐτοκρατορία² εἶναι θεμελιωμένη εἰς τόν λαόν· αὐτή εἶναι μία, ἀδιαίρετος, ἀπροσδιόριστος καί ἀναφαίρετος. Ἡγουν δ λαός μόνον ἡμπορεῖ νά προστάζῃ καί ὅχι ἔνα μέρος ἀνθρώπων ἢ μία πόλις· καί ἡμπορεῖ νά προστάζῃ δι' ὅλα, χωρίς κανένα ἐμπόδιον.

Άρθρον 26.— Κανένα μέρος τοῦ λαοῦ δέν ἡμπορεῖ νά ἐνεργήσῃ τήν δύναμιν ὅλου τοῦ ἔθνους, κάθε μέλος ὅμως τοῦ αὐτοκράτορος³ λαοῦ, συναγόμενον, ἔχει δίκαιον νά εἰπῃ τό θέλημά του μέ μίαν σωστήν ἐλευθερίαν.

Άρθρον 27.— Κάθε ἀνθρωπος, δπού ἥθελεν ἀρπάσει τήν αὐτοκρατορίαν καί τήν ἐξουσίαν τοῦ ἔθνους, εὐθύς νά φυλακώνεται ἀπό τούς ἐλευθέρους ἄνδρας, νά κρίνεται, καί κατά τόν νόμον νά παιδεύεται.

Άρθρον 28.— Ἐνα ἔθνος ἔχει τό δίκαιον πάντοτε νά μετασχηματίσῃ καί νά μεταλλάξῃ τήν νομοθεσίαν του· μιᾶς γενεᾶς πρόσωπα δέν ἡμποροῦν νά καθυποτάξουν εἰς τούς νόμους των τά πρόσωπα, δπού θέλουν γεννηθῆ κατόπιν τους.

1. Οἱ ἀξιωματοῦχοι, οἱ δημόσιοι λειτουργοί.

2. Ἡ «αὐτεξουσιότης», ἡ κυριαρχία.

3. Τοῦ αὐτεξουσίου, τοῦ κυρίαρχου.

говите права. Тази сигурност се опира на националната независимост, сиреч, когато е онеправдан само един гражданин, онеправдан е целият народ.

Член 24. – Тази власт няма да има авторитет, ако границите на държавните длъжности не са определени от Закона и ако не е постановено ясно, че длъжностните лица трябва да дават отчет.

Член 25. – Суверенността се опира на народа; тя е една, неделима, неограничена и неотменима. Сиреч, само народът може да заповядва, а не една част от хората или един град; той може да заповядва за всичко без никаква пречка.

Член 26. – Никаква част от народа не може да упражнява властта на целия народ, всяка част обаче на суверенния народ, обединена, има правото да изкаже желанието си с една пълна свобода.

Член 27. – Всеки човек, който пожелае да грабне суверенността и властта на народа, трябва веднага да бъде затворен от свободните мъже, да бъде съден и да бъде наказан според Закона.

Член 28. – Една нация има винаги правото да преобразува и променя своето законодателство; хората от едно поколение не могат да подчиняват на своите закони хората, които ще се родят след тях.

Член 29. – Всеки гражданин има равното право с другите в това да съдействува при създаването на един закон или при определянето на

”Αρθρον 29.– Κάθε πολίτης ἔχει ἔνα ἵσον δίκαιον μέτοις ἄλλους εἰς τό νά συντρέξῃ νά κατασταθῇ ἔνας νόμος, ἢ νά ὀνοματίσῃ τούς ἀξιωματικούς, βουλευτάς καί ἐπιτρόπους τοῦ ἔθνους.

”Αρθρον 30.– Τά ὁφφίκια¹ τῆς Πατρίδος εἶναι καθαυτό πρός καιρόν, ὅσον θέλει καί κρίνει εὐλογὸν ἢ Διοίκησις· αὐτά δέν πρέπει νά θεωρῶνται ως ἔχει ωρισταί τιμαί, μήτε ως ἀνταμοιβαί, ἀλλ’ ως χρέη ἀπαραίτητα τῶν πολιτῶν εἰς τό νά δουλεύσουν τήν Πατρίδα των.

”Αρθρον 31.– Τά ἐγκλήματα τῶν Ἐπιτρόπων τοῦ Ἐθνους καί τῶν ἀξιωματικῶν² ποτέ δέν ἔχουν νά μείνουν ἀτιμώρητα. Κανένας δέν ἔχει τό δίκαιον νά στοχάζεται τόν ἔσυτόν του ἀπαραδίαστον περισσότερον ἀπό τούς ἄλλους. Ἡγουν, ὅταν σφάλλῃ μεγάλος ἢ μικρός, ὁ Νόμος τόν παιδεύει ἀφεύκτως κατά τό σφάλμα του, ἃς εἶναι καί ὁ πρῶτος ἀξιωματικός.

”Αρθρον 32.– Τό δίκαιον τοῦ νά δίδη ὁ κάθε πολίτης ἔγγραφον ἀναφοράν καί νά προσκλαίεται διά καμμίαν ἐνόχλησιν, ὅπού τῷ γίνεται, πρός ἔκείνους, ὅπού ἔχουν τήν ἔξουσίαν τοῦ ἔθνους εἰς τό χέρι τους, δέν ἔχει νά ἐμποδίζεται κατ’ οὐδένα τρόπον, μήτε νά τόν είποῦν πώς δέν εἶναι καιρός ἢ τόπος, ἀλλ’ ὅποιαν ὥραν καί ἄν πηγαίνῃ ὁ παραπονούμενος πολίτης, νά εἶναι δεκτή ἢ ἀναφορά του.

”Αρθρον 33.– Τό νά ἀντιστέκεται ὁ κάθε πολίτης, ὅταν τόν καταθλίσουν καί τόν ἀδικοῦν, εἶναι ἀποτέλεσμα τῶν ἄνω ρηθέντων δικαιών του· διότι κανένας δέν ἀντιστέκε-

1. Τά δημόσια ἀξιώματα.

2. Ἀξιωματοῦχος, δημόσιος λειτουργός.

дълъжностните лица, народните представители и пратениците на нацията.

Член 30. – Обществените длъжности в Отечеството са наистина за време, каквото намира за уместно Управлението; те не трябва да се смятат за особени почести, нито за възнаграждения, а за необходими задължения на гражданите пред Отечеството.

Член 31. – Престъпленията на Пратениците на Нацията и на длъжностните лица никога не трябва да остават ненаказани. Никой няма правото да се смята за неприосновен повече от другите. Сиреч, когато прегреши голям или малък, Законът неизбежно го наказва според грешката му, ако и да е най-високото длъжностно лице.

Член 32. – Правото на всеки гражданин да дава писмено заявление и да се оплаква за някое причинено му притеснение до онези, които държат властта в ръцете си, не трябва да се възпрепятствува по никакъв начин, нито да му казват, че не е време или място, ала по което и време и да отиде оплакващият се гражданин, заявлението му да бъде прието.

Член 33. – Да се противопоставя всеки гражданин, когато го потискат и онеправдават, е резултат от гореказаните му права; защото никой не се противопоставя, когато знае, че ще получи правото си с помощта на Закона.

Член 34. – Когато само един жител на това царство бъде онеправдан, онеправдава се цялото цар-

ται, ὅταν ἡξεύρῃ πώς θέ νά λάβῃ τό δίκαιον του μέ τήν συνδρομήν τοῦ Νόμου.

"Ἀρθρον 34.- "Οταν ἔνας μόνος κάτοικος τοῦ βασιλείου τούτου ἀδικηθῇ, ἀδικεῖται ὅλον τό βασίλειον¹. καὶ πάλιν, ὅταν τό βασίλειον ἀδικῆται ἡ πολεμῆται, ἀδικεῖται ἡ πολεμεῖται κάθε πολίτης. Διά τοῦτο δέν ἡμπορεῖ ποτέ κανείς νά εἰπῃ, ὅτι ἡ τάδε χώρα πολεμεῖται, δέν μέ μέλει, διατί ἐγώ ἡσυχάζω εἰς τήν ἴδικήν μου· ἀλλ' ἐγώ πολεμοῦμαι, ὅταν ἡ τάδε χώρα πάσχῃ, ὡς μέρος τοῦ ὅλου δπού είμαι· ὁ Βούλγαρος πρέπει νά κινήται, ὅταν πάσχῃ ὁ Ἑλλην· καὶ τοῦτος πάλιν δι' ἐκεῖνον· καὶ ἀμφότεροι διά τόν Ἀλβανόν καὶ Βλάχον.

"Ἀρθρον 35.- "Οταν ἡ Διοίκησις βιάζῃ, ἀθετῇ, καταφρονῇ τά δίκαια τοῦ λαοῦ καὶ δέν εἰσακούῃ τά παραπονά του, τό νά κάμη τότε ὁ λαός ἡ κάθε μέρος τοῦ λαοῦ ἐπανάστασιν, νά ἀρπάζῃ τά ἄρματα καὶ νά τιμωρήσῃ τούς τυράννους του, είναι τό πλέον ἰερόν ἀπό ὅλα τά δίκαια του καὶ τό πλέον ἀπαραιτητον ἀπό ὅλα τά χρέον του. "Αν εὑρίσκωνται ὅμως εἰς τόπον, δπού είναι περισσότεροι τύραννοι, οἱ πλέον ἀνδρεῖοι πατριῶται καὶ φιλελεύθεροι πρέπει νά πιάσουν τά περάσματα τῶν δρόμων καὶ τά ὕψη τῶν βουνῶν, ἐν ὅσῳ ν' ἀνταμωθοῦν πολλοί, νά πληθύνῃ ὁ ἀριθμός των, καὶ τότε νά ἀρχίσουν τήν ἐπιδρομήν κατά τῶν τυράννων, κάμνοντες εἰς κάθε δέκα ἀνθρώπους ἔνα δέκαρχον, εἰς τούς 50 πεντηκόνταρχον, εἰς τούς ἑκατόν ἑκατόνταρχον· ὁ χιλίαρχος ἔχει δέκα ἑκατοντάρχους καὶ ὁ στρατηγός τρεῖς χιλιάρχους, ὁ δέ ἀρχιστράτηγος πολλούς στρατηγούς.

1. Τό κράτος.

ство¹; и пак, когато царството се онеправдава или се воюва срещу него, онеправдаван е и се води война срещу всеки гражданин. Затова не може никой да каже, че тъй като се воюва в еди-коя си страна, това не ме засяга, тъй като съм спокоен в моята собствена; а че срещу мен се воюва, когато страда еди-коя си област като част от цялото, където съм; българинът трябва да се надигне, когато страда гъркът, и този също за онзи, а двамата – за албанеца и влаха.

Член 35. – Когато Власти насилива, върши нарушения, пренебрегва правата на народа и не се вслушва в оплакванията му, тогава народът или всяка част от народа трябва да вдигне въстание, да грабне оръжиета и да накаже своите тирани. Това е най-свещеното от всички негови права и най-необходимото от всички негови задължения. Ако обаче се намират на място, където има повече тирани, най-мъжествените патриоти и свободолюбиви мъже трябва да заемат проходите по пътищата и планинските височини, докато се съберат много, да се увеличи броят им и тогава да започнат нападението срещу тираниците, като си изберат на всеки десет човека един десетник, на 50-те – петдесетник, на стоте – стотник; хилядникът има десет стотника, генералът – трима хилядника, а главнокомандващият – много генерали.

Дълговете на градовете, общините, селата, а и на отделните граждани, които са направени пре-

1. Страна, държава (б. прев.).

ΤΑ ΔΙΚΑΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Τά χρέη τῶν πόλεων, πολιτειῶν, χωρῶν¹, καὶ τῶν κατά μέρος πολιτῶν, ὅπού ἔχρεωστούντο παρθέντα πρό πέντε χρόνων καὶ εἰς αὐτό τὸ διάστημα ἐπληρώνετο διάφορον² εἰς τούς δανειστάς, ἢ παροῦσα Διοίκησις τά ἀναιρεῖ καὶ οἱ δανεισταὶ δέν ἔχουν νά ζητοῦν εἰς τό ἑξῆς μήτε κεφάλαιον, μήτε διάφορον ἀπό τούς χρεώστας, ὥσάν ὅπού ἐπῆραν τά δάνειά των, διότι διπλώνουν³ τά κεφάλαια εἰς πέντε χρόνους.

1. Κωμοπόλεων.

2. Τόκος.

3. Διπλασιάζουν ἢ διπλασιάζονται.

ди пет години и през това време са плащани лихви на кредиторите, настоящото управление ги отменя и заемодавците не могат да искат занапред нито капитал, нито лихва от дължниците, понеже са взели своите заеми, тъй като капиталите се удвояват за пет години.

TO ΣΥΝΤΑΓΜΑ

КОНСТИТУЦИЯ

ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΕΝΗΣ ΠΡΑΞΕΩΣ ΚΑΙ ΨΥΧΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

ΤΑΞΙΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ
ΠΩΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΠΑΚΟΛΟΥΘΩΝΤΑΙ
ΠΑΡΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Περί τῆς Δημοκρατίας

"Αρθρον 1.- Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ εἶναι μία, μέδιον όπου συμπεριλαμβάνει εἰς τόν κόλπον της διάφορα γένη καὶ θρησκείας· δέν θεωρεῖ τάς διαφοράς τῶν λατρειῶν μέ ἔχθρικόν μάτι· εἶναι ἀδιαίρετος, μ' ὅλον όπού ποταμοί καὶ πελάγη διαχωρίζουν τές ἐπαρχίες της, αἱ δόποιαι ὅλαι εἶναι ἔνα συνεσφιγμένον ὀδιάλυτον σῶμα.

Περί διαιρέσεως τοῦ λαοῦ

"Αρθρον 2.- Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΛΑΟΣ, τουτέστιν ὁ εἰς τοῦτο τό βασίλειον¹ κατοικῶν, χωρίς ἔξαιρεσιν θρησκείας καὶ γλώσσης, διαμοιράζεται εἰς πρώτας συναθροίσεις εἰς τάς τοπαρχίας, διά νά βάλῃ εἰς πρᾶξιν τήν αὐτοκρατορικήν² ἔξουσίαν του· ἥγουν, συναθροίζεται εἰς κάθε ἐπαρχίαν, διά νά δώσῃ τήν γνώμην του ἐπάνω εἰς κανένα πρόβλημα.

"Αρθρον 3.- Διαμοιράζεται, διά τήν εύκολίαν τῆς

1. Τό κράτος, ἡ ἐπικράτεια.
2. Κυριαρχικήν

НАЧАЛА НА ЗАКОНОДАТЕЛНИЯ АКТ И ДУХ НА УПРАВЛЕНИЕТО

РЕД И НАЧИНИ КАК ТЕ ТРЯБВА ДА БЪДАТ
СЛЕДВАНИ ОТ ГРАЖДАННИТЕ

За Републиката

Член 1.– ГРЪЦКАТА РЕПУБЛИКА е една, въпреки че обхваща различни народи и религии; тя не гледа с враждебност на различните култове; тя е неделима, въпреки че реки и морета разделят нейните области, които образуват едно единно, неделимо цяло.

За разпределението на народа

Член 2.– ГРЪЦКИЯТ НАРОД, сиреч населяващите това царство¹, без разлика в религията и езика се разпределя в първични събрания по околии, за да упражнява своята суверенна власт; сиреч, събира се във всяка провинция, за да даде своето мнение по някой въпрос.

Член 3.– Извършва се деление за по-лесно управление и за да се осъществява правосъдието

1. Страна, държава (б. прев.).

διοικήσεως καί διά νά γίνεται ἡ δικαιοσύνη διμοιοτρόπως, εἰς ἐπαρχίας, τοπαρχίας καί προεστᾶτα. Ἡγουν, ἐπαρχία λέγεται ἡ Θεσσαλία, τοπαρχία ἡ Μαγνησία (ἥγουν τοῦ Βόλου τά χωρία) καί προεστᾶτον ἡ πολιταρχία τῆς Μακρυνίτζας ἐπάνω εἰς δώδεκα χωρία.

Περί τῆς τάξεως τῶν πολιτῶν

”*Ἄρθρον 4.–* Κάθε ἄνθρωπος γεννημένος καί κατοικῶν εἰς αὐτό τό βασίλειον¹ εἰκοσιενός χρόνου ἡλικίας, εῖναι πολίτης.

– Κάθε ξένος εἰκοσιενός σωστοῦ χρόνου, ὅστις, κατοικῶντας εἰς αὐτό τό βασίλειον πρό ἐνός χρόνου, ζῇ μέ τό ἔργοχειρόν του, εῖναι πολίτης.

– Ἐκεῖνος ὅπού ἀγοράζει ἔνα ὑποστατικόν εῖναι πολίτης.

– Ἐκεῖνος ὅπού νυμφεύεται μίαν Ἑλληνίδα εῖναι πολίτης.

– Ἐκεῖνος ὅπού παίρνει ἔνα ψυχοπαίδι εῖναι πολίτης.

– Ἐκεῖνος ὅπού διαιλεῖ τήν ἀπλῆν ἢ τήν ἐλληνικήν² γλῶσσαν καί διηθεῖ τήν Ἑλλάδα, ἃς διατρίβῃ καί εἰς τούς ἀντίποδας (ἐπειδή τό ἐλληνικόν προξύμι εἴξαπλώθη καί εἰς τά δύο ἡμισφαίρια), εῖναι Ἑλλην καί πολίτης.

– Ἐκεῖνος ὅπού εῖναι χριστιανός καί δέν διαιλεῖ τήν ἀπλῆν ἢ τήν ἐλληνικήν διάλεκτον, ἀλλά μόνον διηθεῖ τήν Ἑλλάδα, εῖναι πολίτης.

– Καί, τέλος πάντων, κάθε ξένος τόν ὅποῖον ἡ Διοίκησις στοχάζεται πώς εῖναι ἄξιος κάτοικος τῆς Πατρίδος, ἥγουν καθώς ἔνας καλός τεχνίτης, ἔνας προκομμένος

1. Κράτος, ἐπικράτεια.

2. Ἀρχαία ἐλληνική.

КОНСТИТУЦИЯ

по същия начин на области, околии и общини. Например провинция се нарича Тесалия, околия – Магнезия (сиреч селата около Волос), и община – управлението на Макриница над дванадесет села.

За гражданското състояние

Член 4. – Всеки човек, роден и живеещ в това царство¹, на възраст двадесет и една години, е гражданин.

– Всеки чужденец, който е навършил двадесет и една години, живее в това царство от една година, препитава се със собствения си труд, е гражданин.

– Онзи, който закупи един имот, е гражданин.

– Онзи, който се ожени за гъркиня, е гражданин.

– Онзи, който осинови едно дете, е гражданин.

– Онзи, който и говори народния език или старогръцки, и помага на Гърция, дори да живее на другия край на света (тъй като гръцката май се разпростря и по двете полукълба), е грък и гражданин.

– Онзи, който е християнин и не говори народния език или старогръцкия, но само помага на Гърция, е гражданин.

– Най-сетне всеки чужденец, когото Управлението смята за достоен жител на Отечеството, сиреч един добър майстор, един способен учител, един достоен патриот, е приет в Отечеството и мо-

1. Страна, държава (б. прев.).

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

διδάσκαλος, ἔνας ἄξιος πατριώτης, εἶναι δεκτός εἰς τήν Πατρίδα καί ἡμπορεῖ νά μετέρχεται ἵστοιμως τά δίκαια, ὅπού καί ὅλοι οἱ συμπολῖται.

— Ἐνας ξένος φιλόσοφος ἢ τεχνίτης Εύρωπαῖος, ὅπού ἀφήσῃ τήν πατρίδα του καί ἔλθῃ νά κατοικήσῃ εἰς τήν Ἑλλάδα, μέ σκοπόν νά μεταδώσῃ τήν σοφίαν ἢ τήν τέχνην του, ὅχι μόνον θεωρεῖται ὡς καθαυτό πολίτης, ἀλλά καί μέ δημόσια ἔξοδα νά τῷ ἐγείρεται ἔνας ἀνδριάς μαρμαρένιος μέ τά παράσημα τῆς διδασκαλίας ἢ τέχνης του, καί δι πλέον σοφός ἑλληνικός κάλαμος νά γράφῃ τήν ἴστορίαν τῆς ζωῆς του.

”*Ἄρθρον 5.*— Χάνει τά δίκαια τοῦ πολίτου ἐκεῖνος ὅπού ἔγινεν ἐντόπιος εἰς ξένον βασίλειον καί δέν βοηθεῖ τήν Πατρίδα του καί ἀπ’ ἐκεῖ, μέ ὅποιον τρόπον ἡμπορεῖ, ἀλλ’ ἀδιαφορεῖ εἰς τάς προσταγάς της. Ὁμοίως καί ἐκεῖνος ὅπού δέχεται ὁδοφίκιον¹ ἢ δούλευσιν ἢ χαρίσματα ἀπό χέρι Τυράννου. Ὁ τοιοῦτος δέν λέγεται πλέον πολίτης, ἀλλά προδότης: ὅθεν καί νά ὀποδιώκεται μακράν καί ἐμπιστοσύνη αὐτῷ νά μή δίδεται. Προσέτι τά χάνει καί ἔνας ὅπού ἔπταισε καί κατά τόν νόμον καταδικάζεται εἰς κρίσιν, ἐν ὅσῳ ν' ἀθωωθῇ.

”Εξ ἐναντίας, εἶναι γενναῖος πολίτης, ἀξιέπαινος κάτοικος καί φίλτατος θηντός ἐπί γῆς εἰς τούς συμπολίτας του ἐκεῖνος, ὅστις, διατρύψας εἰς ξένους τόπους, ἔμαθε μίαν τέχνην ἢ ἐσπούδασε μίαν ἐπιστήμην, ἢ τήν ναυτικήν ἢ, πρό πάντων, τήν τακτικήν πολεμικήν, καί ἐπιστρέφει εἰς τήν Πατρίδα. Ἐκείνου τό ὄνομα, καί ἡ πόλις ὅπού τόν ἔδωκε τό εἶναι, καί τό γένος, νά καταγράφεται εἰς τόν δημόσιον κώδικα, ὅχι μόνον ὡς πολίτου,

1. Δημόσιο ἀξιώμα

КОНСТИТУЦИЯ

же да се радва еднакво на правата подобно на всички останали граждани.

– Един чужденец независимо дали е философ, или занаятчия от Европа, който оставил родината си и дойде да живее в Гърция с цел да предаде своята мъдрост или умение, не само че се смята за истински гражданин, но и с обществени средства да му бъде издигната мраморна статуя с наградите, които е получил за просветителското си дело или за уменията си, и най-мъдрото гръцко перо нека напише история на неговия живот.

Член 5.– Губи гражданските си права онзи, който е станал поданик на чуждо царство и не помага на Отечеството от там по какъвто може начин, и е безразличен към неговите повели. Също и онзи, който приема служба или работа, или дарове от ръката на Тиранин. Такъв човек повече не се смята за гражданин, а за предател; и трябва да бъде изгонен и на него да не се гласува доверие. Освен това губи правата си и онзи, който е извършил нарушение и е изправен съгласно закона пред съд, докато не бъде оправдан.

Напротив, доблестен, достоен за похвала гражданин и любим простосмъртен за всички свои съграждани е онзи, който, живеейки в чужди страни, научи един занаят, изучи една наука, мореплавателство или преди всичко военното изкуство, и се завърне в Отечеството. Името му и градът, който го е родил, и родът му да бъде вписан в общия кодекс, да бъде вписан не само като гражданин, но и като благодетел на Отечество-

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

ἀλλά καὶ ὡς εὐεργέτου τῆς Πατρίδος· νά τῷ δίδεται εὐθύς καὶ ἀξίωμα πατά τήν προκοπήν του.

"Ἀρθρον 6.- Ἡ χρῆσις τῶν δικαίων τοῦ πολίτου μένει ἀνενέργητος τότε, ὅταν εἶναι ἐγκαλεσμένος εἰς τήν κρίσιν, καὶ ὅσον καιρὸν ἥθελε βαστάξει ἢ κρισιολογία, ἐν ὅσῳ νά τελειώσῃ πρός ὄφελός του.

Περί τῆς Αὐτοκρατορίας τοῦ Λαοῦ

"Ἀρθρον 7.- Ὁ αὐτοκράτωρ¹ λαός εἶναι ὅλοι οἱ κάτοικοι τοῦ βασιλείου τούτου, χωρίς ἔξαιρεσιν θρησκείας καὶ διαλέκτου, Ἐλληνες, Βούλγαροι, Ἀλβανοί, Βλάχοι,

"Ἀρμένηδες, Τούρκοι καὶ κάθε ἄλλο εἶδος γενεᾶς.

"Ἀρθρον 8.- Αὐτός ὁ λαός μόνος του ὀνοματίζει τούς ἀπεσταλμένους του πρός τό κοινόν συμβούλιον τοῦ ἔθνους.

"Ἀρθρον 9.- Αὐτός δίδει τήν ἄδειαν τῆς ἐκλογῆς εἰς τούς ἀναμεταξύ του διαλεκτάς, νά διαλέξουν τούς δημοσίους νομοκράτορας, τούς ἐγκληματικούς κριτάς² καὶ τούς λοιπούς ἀξιωματικούς³.

"Ἀρθρον 10.- Αὐτός ὁ λαός δουλεύεται, ἀν εἶναι οἱ διωρισμένοι νόμοι καλοί διά τήν εὐδαιμονίαν του· καὶ εἰ μέν εἶναι καλοί, τούς φυλάττει· εἰ δέ καί ἔχει λόγον νά ἀντειπῇ, προθάλλει εἰς τήν Διοίκησιν τό τι τόν πειράζει.

Περί τῶν πρώτων συναθροίσεων

"Ἀρθρον 11.- Αἱ πρώται συναθροίσεις τοῦ λαοῦ, ἥγουν ἐκεῖναι δύο· γίνονται διά νά ἀποφασισθοῦν ποῖοι ἔχουν νά ἐκλεχθῶσιν ὡς ἀπεσταλμένοι, συγκροτοῦνται ἀπό κατοίκους, οἵτινες εὑρέθησαν νά ἔχουν σπίτια πρό-

1. Ὁ αὐτεξούσιος, ὁ κυρίαρχος 2. Δικαιοτάς 3. Ἀξιωματούχος.

КОНСТИТУЦИЯ

же да се радва еднакво на правата подобно на всички останали граждани.

– Един чужденец независимо дали е философ, или занаятчия от Европа, който оставил родината си и дойде да живее в Гърция с цел да предаде своята мъдрост или умение, не само че се смята за истински гражданин, но и с обществени представи да му бъде издигната мраморна статуя с наградите, които е получил за просветителското си дело или за уменията си, и най-мъдрото гръцко перо нека напише история на неговия живот.

Член 5.– Губи гражданските си права онзи, който е станал поданик на чуждо царство и не помага на Отечеството оттам по какъвто може начин, и е безразличен към неговите повели. Също и онзи, който приема служба или работа, или дарове от ръката на Тиранин. Такъв човек повече не се смята за гражданин, а за предател; и трябва да бъде изгонен и на него да не се гласува доверие. Освен това губи правата си и онзи, който е извършил нарушение и е изправен съгласно закона пред съд, докато не бъде оправдан.

Напротив, доблестен, достоен за похвала гражданин и любим простосмъртен за всички свои съграждани е онзи, който, живеейки в чужди страни, научи един занаят, изучи една наука, мореплавателство или преди всичко военното изкуство, и се завърне в Отечеството. Името му и градът, който го е родил, и родът му да бъде вписан в общия кодекс, да бъде вписан не само като гражданин, но и като благодетел на Отечество-

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

ἀλλά καὶ ὡς εὐεργέτου τῆς Πατρίδος· νά τῷ δίδεται εὐθύς καὶ ἀξιώμα κατά τήν προκοπήν του.

”*Ἄρθρον 6.*— Ἡ χρῆσις τῶν δικαίων τοῦ πολίτου μένει ἀνενέργητος τότε, ὅταν εἶναι ἐγκαλεσμένος εἰς τήν κρίσιν, καὶ ὅσον καιρόν ἥθελε βαστάξει ἡ κρισιολογία, ἐν ὅσῳ νά τελειώσῃ πρός ὄφελός του.

Περὶ τῆς Αὐτοκρατορίας τοῦ Λαοῦ

”*Ἄρθρον 7.*— Ὁ αὐτοκράτωρ¹ λαός εἶναι ὅλοι οἱ κάτοικοι τοῦ βασιλείου τούτου, χωρίς ἔξαιρεσιν θρησκείας καὶ διαλέκτου, Ἐλληνες, Βούλγαροι, Ἀλβανοί, Βλάχοι, Ἄρμένηδες, Τούρκοι καὶ κάθε ἄλλο εἴδος γενεᾶς.

”*Ἄρθρον 8.*— Αὐτός ὁ λαός μόνος του ὀνοματίζει τούς ἀπεσταλμένους του πρός τό κοινόν συμβούλιον τοῦ ἔθνους.

”*Ἄρθρον 9.*— Αὐτός δίδει τήν ἄδειαν τῆς ἐκλογῆς εἰς τούς ὀναμεταξύ του διαλεκτάς, νά διαλέξουν τούς δημοσίους νομοκράτορας, τούς ἐγκληματικούς κριτάς² καὶ τούς λοιπούς ἀξιωματικούς³.

”*Ἄρθρον 10.*— Αὐτός ὁ λαός διοικεύεται, ἂν εἶναι οἱ διωρισμένοι νόμοι καλοί διά τήν εὐδαιμονίαν του· καὶ εἰ μέν εἶναι καλοί, τούς φυλάττει· εἰ δέ καὶ ἔχει λόγον νά ἀντειπῇ, προβάλλει εἰς τήν Διοίκησιν τό τί τὸν πειράζει.

Περὶ τῶν πρώτων συναθροίσεων

”*Ἄρθρον 11.*— Αἱ πρῶται συναθροίσεις τοῦ λαοῦ, ἥγουν ἐκεῖναι ὅπού γίνονται διά νά ἀποφασισθοῦν ποῖοι ἔχουν νά ἐκλεχθῶσιν ὡς ἀπεσταλμένοι, συγκροτοῦνται ἀπό κατοίκους, οἵτινες εὑρέθησαν νά ἔχουν σπίτια πρό

1. Ὁ αὐτεξούσιος, ὁ κυρίαρχος 2. Δικαστάς 3. Ἀξιωματούχος.

КОНСТИТУЦИЯ

то; да му се даде веднага и служба според способностите му.

Член 6. – Гражданинът не може да използва правата си тогава, когато е изправен пред съда и докато съдебната процедура не завърши в негова полза.

За Суверенитета на Народа

Член 7. – Суверенният народ се състои от всички жители на това царство без разлика на религията и езика – гърци, българи, албанци, власи, арменци, турци и от всеки друг род.

Член 8. – Този народ сам определя своите пратеници в общото национално събрание.

Член 9. – Той дава право на избраните измежду него да избират обществените законодатели, углавните съдии и останалите длъжностни лица.

Член 10. – Този народ обсъжда дали създадените закони са добри за неговото благодеенствие; и ако са добри, ги съблюдава; ако ли не – има основание да възрази, като излага пред Управлението онова, което му пречи.

За първичните събрания

Член 11. – Първичните събрания на народа, т.е. онези, които се правят, за да се реши кои трябва да бъдат избрани като пратеници, се състоят от жителите, които са заварени да имат къща най-малко отпреди шест месеца в онази окolia, в којто става събранието.

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

εξ μηνῶν τούλαχιστον εἰς τήν τοπαρχίαν ἐκείνην, ὅπου γίνεται ἡ συνάθροισις.

"Ἀρθρον 12.— Αὗται αἱ πρῶται συναθροίσεις εἴναι συνθεμέναι ἀπό 200 πολίτας, τούλαχιστον, καὶ ἀπό 600, τό περισσότερον, προσκαλεσμένους νά δώσουν τήν γνώμην τους.

"Ἀρθρον 13.— Αὗται αἱ πρῶται συναθροίσεις, προτοῦ νά ἔμδουν εἰς τήν ὑπόθεσιν τῆς ἐκλογῆς, διορίζουν πρῶτον ἔναν πρόεδρον, ἔναν γραμματικόν, νά γράφῃ τά λεγόμενα, καὶ ἔναν ψηφοφόρον, ἦτοι ἐκεῖνον ὃπού βαστᾶ τήν στάμνον, μέσα εἰς τήν ὃποίαν ρίπτονται τά χαρτάκια, ἐπάνω τῶν ὃποίων εἴναι γραμμένη ἡ γνώμη καὶ τό ὄνομα τοῦ κατοίκου ὃπού τήν δίδει.

"Ἀρθρον 14.— Τό ζαμπιτλίκι¹, διά νά βασταχθῇ ἡ εὐταξία εἰς τήν συνάθροισιν αὐτήν, διορίζεται παρά τῶν ἰδίων πολιτῶν ἀπ' ἀναμεταξύ των.

"Ἀρθρον 15.— Κανένας εἰς τήν τοιαύτην συνέλευσιν νά μήν ἔρχεται ἀρματωμένος.

"Ἀρθρον 16.— Αἱ ἐκλογαί γίνονται ἐγγράφως ἢ μέ μεγάλην φωνήν, καθώς θέλει καθένας τῶν ἐκλεγόντων πολιτῶν.

"Ἀρθρον 17.— Μία πρώτη συνάθροισις μιᾶς τοπαρχίας δέν ἥμπορεῖ κατ' οὐδένα τρόπον νά προσδιορίσῃ εἰς ἄλλην τοπαρχίαν τό νά συναθροίζωνται κατά τόν τρόπον ὃπού καὶ αὐτή· ἀλλ' ἡ κάθε μία εἴναι ἐλευθέρα καθώς τό κρίνῃ καλλιώτερον.

"Ἀρθρον 18.— Οἱ ψηφοφόροι βεβαιώνουσι τήν ψῆφον τῶν κατοίκων, ὃπού δέν ἥξεν δρουν νά γράψουν καὶ θέλουν νά εἴναι ἐγγράφως ἡ γνώμη των.

1. Ἡ ἀστυνομία

КОНСТИТУЦИЯ

Член 12. – Тези първични събрания трябва да обхващат най-малко 200 и най-много 600 граждани, поканени да дадат мнението си.

Член 13. – Тези първични събрания преди да пристъпят към избора първо определят един председател, един писар, да записва казаното, и един преbroител на гласовете, сиреч онзи, който държи делвата, в която се хвърлят хартийките, на които е написано мнението и името на жителя, който го дава.

Член 14. – Полицията, която пази реда на събранието, се определя измежду самите граждани.

Член 15. – На това събрание никой да не идва въоръжен.

Член 16. – Изборите стават писмено или на висок глас, както желаете всеки от избиращите граждани.

Член 17. – Първичното събрание на една окolia по никакъв начин не може да определя за друга окolia начина, по който го прави тя; ала всяка една е свободна да го направи, както намери за добре.

Член 18. – Преbroителите потвърждават гласа на онези жители, които не знаят да пишат, но исчат тяхното мнение да бъде писмено.

Член 19. – Мненията, които се дават за Законите, се изразяват чрез ДА или НЕ; сиреч желещите даден закон пишат името си и едно ДА; и неодобряващите го пишат името си и едно НЕ; и тези, които са мнозинство, вземат върх.

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

"Αρθρον 19.- Αἱ γνῶμαι, δπού δίδονται περὶ τῶν Νόμων, εἰναι τό NAI ἢ τό OXI· ἥγουν οἱ θέλοντες ἐκεῖνον τόν νόμον γράφουν τό ὄνομά τους καὶ ἔνα NAI· καὶ οἱ μὴ θέλοντες τον γράφουν τό ὄνομά τους καὶ ἔν OXI· καὶ οἱ περισσότεροι κυριεύουσι!.

"Αρθρον 20.- Ή θέλησις τῆς πρώτης συναθροίσεως αηρύπτεται ἔτι: Οἱ πολῖται τῆς τοπαρχίας τάδε... συνα- χθέντες εἰς πρώτην συνάθροισιν τῇ πρώτῃ Μαΐου 1798, τόν ἀριθμόν 600 ψηφισταί, ψηφοῦσιν ὑπέρ τῆς ὑποθέ- σεως τάδε... ἡ κατά τῆς ὑποθέσεως τάδε... ὅντες οἱ περισ- σότεροι τόν ἀριθμόν 350 ἐναντίον 250.

Περὶ τῆς ἐθνικῆς παραστήσεως

"Αρθρον 21.- Παρασταίνει ὅλον τό "Εθνος τό πλῆθος τοῦ λαοῦ, τό δποῖον εἰναι ὡς θεμέλιον τῆς ἐθνικῆς παρα- στήσεως, καὶ ὅχι μόνον οἱ πλούσιοι ἢ οἱ προεστοί (τουρκ. κοτζιαμπασῆδες).

"Αρθρον 22.- Σαράντα χιλιάδες ὑποκείμενα ἔχουν νά ἐκλέξουν ἔναν ἀπ' ἀναμεταξύ των, διά νά γένη ἀπεσταλ- μένος εἰς τό Νομοδοτικόν Σῶμα.

"Αρθρον 23.- Κάθε συνένωσις τῶν πρώτων συναθροί- σεων δπού ἦτο ἀπό 39 ἕως 41 χιλιάδας ἀνθρώπων, δνομα- τίζει ἔναν ἀπεσταλμένον.

"Αρθρον 24.- Ό δνοματισμός γίνεται μόνον κατά τό πλῆθος τῶν ψήφων· ἥγουν ποτέ οἱ δλιγώτεροι δέν ἔχουν κῦρος, ἀς εἰναι ὅσον πλούσιοι καὶ ἄν εἰναι.

"Αρθρον 25.- Κάθε πρώτη συνάθροισις κάμνει τήν σύναξιν τῶν ψήφων της καὶ στέλλει ἔναν ἐπιθεωρητήν

1. Κυριαρχοῦν, ἐπικρατοῦν.

КОНСТИТУЦИЯ

Член 20.– Волята на първичното събрание се оповестява така: Гражданите от околия еди-коя си ... като се събраха на първично събрание на първи май 1798, при брой на гласувалите 600, гласуваха за еди-кое си предложение ... или против еди-кое си предложение ... бидейки мнозинство числото 350 срещу 250.

За народното представителство

Член 21.– Нацията се представлява от мнозинството на народа, което е основата на националното представителство, а не само от богатите и от първенците (на турски – коджабашите).

Член 22.– Четиридесет хиляди личности трябва да изберат помежду си един, за да стане пратеник в Законодателното събрание.

Член 23.– Всяко обединение на първични събрания, където са били от 39 до 41 хиляди души, определя един пратеник.

Член 24.– Изборът става само според мнозинството на гласовете; сиреч, никога малцинството няма преимущество, колкото и богати да има сред него.

Член 25.– Всяко първично събрание прави сбор на своите гласове и изпраща един представител там, където е най-голямото околийско събрание, за да се потвърдят изборите и направеният избор, като не е необходимо да отиват всички жители.

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

έκει, όπού είναι ἡ μεγαλυτέρα συνάθροισις εἰς τήν μέσην τῆς τοπαρχίας, διά νά ἐπικρίνη τήν ἐκλογήν όπού ἔκει ἔγινε διά τόν ἐκλεχθέντα, καί δέν είναι ἀνάγκη νά πηγαίνουν ὅλοι οἱ κάτοικοι.

"Ἀρθρον 26.- Ἀν ἡ πρώτη ἐπίκρισις τῆς συναθροίσεως δέν περιέχῃ ἵκανῶς τόν περισσότερον ἀριθμόν, ἀλλ' είναι καί ἀπό τά δύο ἀντιφάσκοντα μέρη Ἰσια-Ἴσια, πρέπει νά γίνη καί δευτέρα συνάθροισις, καί τότε ψηφίζουσι περὶ τῶν δύο πολιτῶν, οἵτινες ἥνωσαν εἰς τόν ἑαυτόν των τάς περισσοτέρας ψήφους τῶν κατοίκων.

"Ἀρθρον 27.- Ἀν αἱ ψῆφοι είναι ἰσάριθμοι, ἥγουν 300 είναι διά τόν Πέτρον καί 300 διά τόν Παῦλον, δ γεροντότερος προτιμᾶται, τόσον διά νά ὑποψηφισθῇ, δσον καί διά νά ἐκλεχθῇ· ὅταν δμως καί οἱ δύο είναι τῆς αὐτῆς ἡλικίας, τότε ὁ ἀλῆρος ἔχωρίζει.

"Ἀρθρον 28.- Κάθε προκομμένος κάτοικος μετερχόμενος τά δίκαια τοῦ πολίτου, είναι ἄξιος νά ἐκλεχθῇ εἰς ὅλην τήν ἔκτασιν τῆς Δημοκρατίας.

"Ἀρθρον 29.- Κάθε ἀπεσταλμένος τοποτηρητής είναι ιτῆμα ὀλοκλήρου τοῦ ἔθνους· ἥγουν δέν θεωρεῖται πώς είναι ἀπ' ἔκείνην ἡ ἔκείνην τήν τοπαρχίαν, ἀλλά πώς είναι ὀλονῶν μας.

"Ἀρθρον 30.- Ἀν τύχῃ καί ὁ ἐκλεχθείς δέν δέχεται τήν ἐκλογήν, ἡ ζητῇ νά ἀφεθῇ πλέον ἀπό τήν δούλευσιν, ἡ τόν ἔνγαλεν ἡ Διοίκησις ἀπό τήν ἀξίαν του διά καμμίαν αἰτίαν εὐλογοφανῆ, ἡ ἀπέθανεν, αἱ πρῶται συναθροίσεις, όπού τόν ὀνομάτισαν, ἔχουν ἄλλον ἔτοιμον διάδοχόν του, διά νά βάλουν εἰς τόν τόπον του.

"Ἀρθρον 31.- Ἐνας ἀπεσταλμένος τοποτηρητής, όπου ἔζήτησε ν' ἀφεθῇ καί τόν ἐδόθη ἡ ἄδεια ἀπό τήν Διοίκησιν, δέν ἡμπτορεῖ ν' ἀφήσῃ τήν δουλειάν του, ἐν δσῳ δέν

КОНСТИТУЦИЯ

Член 26.— Ако при първото гласуване на събранието не се постигне задоволително мнозинство, ала и от двете противопоставящи се страни има равен брой, трябва да стане второ събрание и тогава да се гласува за двамата граждани, които са получили за себе си повечето гласове на жителите.

Член 27.— Ако гласовете пак са равни, сиреч 300 са за Петрос и 300 за Павлос, предпочита се по-възрастният, смята се, че за него е гласувано и че той е избраният; обаче ако и двамата са на една и съща възраст, тогава решава жребият.

Член 28.— Всеки жител, притежаващ някакви способности, който има права на гражданин, е достоен да бъде избиран в цялата Република.

Член 29.— Всеки изпратен наместник е достояние на цялата нация; сиреч, не се смята, че е от тази или онази околия, а е на всички нас.

Член 30.— Ако се случи така, че избраният не приема избора или иска да бъде освободен вече от службата, или пък Управлението го уволни от поста поради някаква благовидна причина, или той почине, първичните събрания, които са го избрали, трябва да имат друг готов негов приемник, за да го поставят на неговото място.

Член 31.— Един изпратен наместник, който е поискал да бъде освободен, за да му бъде дадено разрешение от Управлението, не може да остави работата си, докато не дойде онзи, който трябва да заеме неговото място и да поеме делото на този, който е изваден.

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

Ἐλθη ἐκεῖνος ὃπού ἔχει νά ἔμδῃ εἰς τόν τόπον του καί νά ἐπιχειρισθῇ τό ἔργον τοῦ ἔδγαλμένου.

Ἄρθρον 32.- Ὁ λαός τούτου τοῦ βασιλείου¹ συμμαζώνεται κάθε χρόνον εἰς τήν πρώτην Μαΐου, διά νά κάμῃ τάς ἐκλογάς τῶν τοποτηρητῶν του.

Ἄρθρον 33.- Ὁ λαός κρίνει καί ἀποφασίζει δι' αὐτάς τάς ἐκλογάς, ὅσος καί ἂν εἴναι ὁ ἀριθμός τῶν πολιτῶν, οἱ ὅποιοι ἔχουν τό δίκαιον νά δώσουν ψῆφον εἰς αὐτάς.

Ἄρθρον 34.- Αἱ πρῶται συναθροίσεις γίνονται καί ἔξω τῆς τάξεως, ἥγουν ἄς μήν εἴναι καί ἡ πρώτη Μαΐου· ἥγουν, ὅταν τό ἔνα πέμπτον τῶν πολιτῶν ἐκείνων, ὃπού ἔχουν τό δίκαιον νά δώσουν τήν γνώμην τους εἰς αὐτάς, ζητᾶ διά νά γίνουν.

Ἄρθρον 35.- Ἡ συνάθροισις γίνεται (ὅταν τύχῃ τοι αύτη περίστασις ώς ἡ 34) διά μέσου τῶν προεστῶν τοῦ τόπου ἐκείνου, ὃπού εἴναι ἡ συνήθεια νά γίνεται πάντοτε.

Ἄρθρον 36.- Αύται αἱ ἔξω τῆς τάξεως συναθροίσεις (ἥγουν ἐκεῖναι ὃπού γίνονται εἰς ἄλλον καιρόν, καί ὅχι εἰς τήν πρώτην Μαΐου) τότε ἡμποροῦν νά δουλεύωνται καί ν' ἀποφασίζουν, ὅταν ἔνας παραπάνω ἀπό τούς μισούς πολίτας ἐκείνους, ὃπού ἔχουν δίκαιον νά δώσουν τήν γνώμην τους, εἴναι παρόντες· τουτέστι ὁ σωστός ἀριθμός τῶν ψηφιστῶν εἴναι 600, πρέπει νά εἴναι 301, ὅταν θέ νά γίνῃ ἡ ἔξω τῆς τάξεως συνάθροισις.

Περὶ τῶν Ἐκλεκτικῶν Συναθροίσεων

Ἄρθρον 37.- Οἱ πολῖται, ἐνωμένοι² εἰς πρώτας συνα-

1. Κράτους.

2. Συγκεντρωμένοι.

конституция

Член 32.– Народът на това царство¹ се събира всяка година на първи май, за да извърши изборите на своите наместници.

Член 33.– Народът отсъжда и решава в тези избори независимо от това какъв е броят на гражданите, които имат право на глас.

Член 34.– Първичните събрания се провеждат и извънредно, сиреч, дори и да не е първи май, когато една пета част от онези граждани, които имат право на мнение, искат да бъдат свикани.

Член 35.– Събранието се свиква (когато възникнат обстоятелства, посочени в член 34) от първенците на онова място, където е обичаят да става винаги.

Член 36.– Тези събрания (сиреч онези, които стават в друго време, а не на първи май) могат да се провеждат и да вземат решения, когато на тях присъствуват с един повече от половината от гражданите, които имат право на мнение; сиреч, ако точният брой на гласуващите е 600, трябва да са 301, за да стане извънредно събрание.

За Изборните събрания

Член 37.– Гражданите, дошли на първично събрание, посочват един избран, ако са 200 на брой; ако са от 201 до 400, назовават двама избрани; ако са от 401 до 600, определят трима.

Член 38.– Изборните събрания продължават, траят и стават по същия начин, както и първич-

1. Страна, държава (б. прев.).

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

θροίσεις, δόνοματίζουν ἔναν ἐκλέκτορα, ὅταν εἶναι αὐτοί 200 τόν ἀριθμόν· εἰδέ καὶ εἶναι ἀπό τούς 201 ἕως τούς 400, δόνοματίζουν δύο ἐκλέκτορας· καὶ ἂν εἶναι ἀπό τούς 401 ἕως τούς 600, δόνοματίζουν τρεῖς.

"*Ἄρθρον 38.*— Βαστῶνται, διαρκοῦσι καὶ γίνονται κατά τόν ὅμοιον τρόπον αἱ ἐκλεκτικαὶ¹ συναθροίσεις, καθώς καὶ αἱ πρῶται δόποι εἴπαμεν (Ἄρθρ. 11, 12, 13)· ἥγουν αἱ πρῶται συναθροίσεις γίνονται ἐγγράφως ἢ μέ τήν φωνήν, ἔτξι καὶ αὗται. Ἐκεῖ εἶναι 600 ψηφισταί τούλαχιστον διά νά ἐκλέξουν τρεῖς, ἐδῶ πάλιν ὁμοίως.

Περί τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος²

"*Ἄρθρον 39.*— Τό Νομοδοτικόν Σῶμα, δῆπερ καὶ Βουλή ὁνομάζεται, εἶναι συνθεμένον ἀπό 750 ὑποκείμενα. Οἱ μέν 500 εἶναι οἱ νεώτεροι, καὶ ὁνομάζεται Η ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ 500· αὐτοὶ προσβάλλουν Νόμους. Οἱ δέ 250 εἶναι οἱ γεροντότεροι, καὶ ὁνομάζεται ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΓΕΡΟΝΤΩΝ· αὐτοὶ ἐπικυρώνουν τούς προσβληθέντας Νόμους παρά τῶν 500 ἢ τούς ἀκυροῦσιν, ἂν δέν τούς εὔρουν εὔλογον. Ἐκεῖνοι, ὡς νεώτεροι, εἶναι ἐφευρετικοί καὶ δραστήριοι· τοῦτοι ὡς γεροντότεροι, κριτικώτεροι καὶ ἐξερευνητικοί. Τό σῶμα τοῦτο εἶναι ἐν αἰώνιον εἰς τό ἔργον του. "Αν καὶ ἀλλάζουν τά ὑποκείμενα, τό σῶμα ὅμως μένει ὀλόκληρον, καὶ αἱ προσταγαί του δέν ἀλλάζουν μέ τήν ἀλλαγήν τῶν ὑποκειμένων.

"*Ἄρθρον 40.*— Ἀλλάζονται ἢ κυρώνονται τά μέλη τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος κάθε χρόνον.

"*Ἄρθρον 41.*— Ἡ ἔνωσις ὅλων τῶν ἀπεσταλμένων τοπο-

1. Ἐκλογικαί 2. Νομοθετικοῦ Σώματος

КОНСТИТУЦИЯ

ните, както се каза (член 11, 12, 13); сиреч, както първичните събрания стават писмено или гласно, така и тези. Там трябва гласоподавателите да бъдат най-малко 600, за да изберат трима, тук е същото.

За Законодателното тяло

Член 39. – Законодателното тяло, което се нарича още Народно събрание, се състои от 750 лица. 500-те са по-младите и се нарича НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА 500-те; те предлагат Закони ; 250-те са по-старите и се нарича СЪБРАНИЕ НА СТАРЕЙШИНТЕ; те одобряват предложените Закони от 500-те или ги отхвърлят, ако не ги намерят за разумни. Онези, като по-млади, са по-изобретателни и дейни; другите, като по-възрастни, са по-критични и по-придирчиви. Това Събрание е постоянно по отношение на работата си. Въпреки че личностите се сменят, цялото остава и неговите повели не се променят със смяната на личностите.

Член 40. – Членовете на Законодателното тяло се сменят и утвърждават всяка година.

Член 41. – Всички избрани наместници, изпратени от изборните събрания, трябва да се намирят на определеното място, за да поставят начало на своите дела, на първия ден на месец юли.

Член 42. – Това Законодателно тяло се нарича НАРОДНО СЪБРАНИЕ, тъй като представлява цялата Нация; впрочем то, когато издава

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

τηρητῶν, ὅπού ἐστάλθησαν ἀπό τάς ἐκλεκτικάς συναθροίσεις, πρέπει νά εύρεθοῦν εἰς τόν τόπον ὅπού τοῖς ἐδιορίσθη, διά νά κάμουν ἀρχήν τῆς ἐπιχειρήσεώς των εἰς τήν πρώτην ἡμέραν τοῦ Ἰουλίου μηνός.

"Ἀρθρον 42.- Αὐτό τό Νομοδοτικόν Σῶμα ὀνομάζεται ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ, ὧσάν ὅπού παρασταίνει ὅλον τό Ἐθνος· αὐτό λοιπόν ὅταν ἐκδίδῃ προσταγάς καί Νόμους, τότε πιάνονται καί εἶναι δίκαιοι, ὅταν εἶναι τούλαχιστον ἔνας περισσότερον ἀπό τούς μισούς τοποτηρητάς, καί ὅχι μόνον μερικοί.

"Ἀρθρον 43.- Οἱ ἀπεσταλμένοι αὐτοί δέν εἶναι συγχωρημένον νά κυνηγηθοῦν, νά ἐγκαλεσθοῦν, καί νά κριθοῦν ποτέ διά τάς ἴδεας καί γνώμας, ὅπού ἐφανέρωσαν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος· ἥγουν εἶναι πάντῃ ἐλεύθεροι νά εἰποῦν ἐκεῖνο ὅπού στοχάζονται διά ὠφελιμώτερον εἰς τήν Πατρίδα, χωρίς καμίαν συστολήν.

"Ἀρθρον 44.- Αὐτοί ἡμποροῦν νά κατακρατηθοῦν, ὅταν κάμουν κανένα ἔγκλημα βαρύ, καθώς φόνον ἢ ἄλλο τοιοῦτον· ὅμως ἢ ἀπόφασις τοῦ νά τούς πηγαίνουν εἰς κανέναν τόπον, πρέπει νά γένη μέ τήν ἐπικύρωσιν τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος, ἐπειδή καί αὐτά τά ὑποκείμενα εἶναι ἱερά καί παρασταίνουν τό Γένος διλόκληρον· ὅθεν πρέπει τό διλόκληρον Γένος, ὅπού παρασταίνεται ἀπό τό Νομοδοτικόν Σῶμα, νά τούς καταδικάσῃ.

Περί συνέδριων τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος

"Ἀρθρον 45.- Τά συνέδρια τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος εἶναι δημόσια καί φανερά.

"Ἀρθρον 46.- "Ολα, καί νά εἴπουν εἰς τό Συνέ-

КОНСТИТУЦИЯ

заповеди и Закони, те са валидни и справедливи само ако наместниците са поне с един в повече от половината, а не само няколко.

Член 43. – Тези пратеници е непростимо да бъдат преследвани, призовавани или съдени заради своите идеи и мнения, изказани в Законодателното събрание; сиреч, са напълно свободни да кажат онова, което смятат за по-полезно за Отечеството, без каквото и да е притеснение.

Член 44. – Те могат да бъдат задържани, ако направят някое тежко престъпление, като убийство или друго подобно; обаче решението да ги отведат на дадено място трябва да стане с потвърждението на Законодателното събрание, тъй като тези личности са свещени и представляват целия Народ; и затова трябва целият Народ, в лицето на Законодателното тяло, да ги осъди.

За заседанията на Законодателното тяло

Член 45. – Заседанията на Законодателното тяло са публични и явни.

Член 46. – Всичко казано в Събранието се записва и се нарича Протоколи; тези впрочем Протоколи да се отпечатват, за да ги знае народът, четейки ги.

Член 47. – Събранието не може да заседава и да взема решения, ако не присъствуват половината от неговите членове.

Член 48. – Събранието не може да препятствува словото на никой от заседаващите в този ред,

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

δριον, γράφονται, καί λέγονται Πρακτικά· αὐτά λοιπόν τά Πρακτικά νά τυπώνωνται, διά νά τά ἡξεύρη ὁ λαός διαβάζοντάς τα.

”*Ἄρθρον 47.*— Τό Συνέδριον δέν ἡμπορεῖ νά δουλευθῇ καί ν' ἀποφασίσῃ, ἂν δέν εἶναι τά ἡμιση μέλη παρόντα.

”*Ἄρθρον 48.*— Τό Συνέδριον δέν ἡμπορεῖ νά ἐμποδίσῃ τήν διμιλίαν ἀπό κανέναν συγκάθεδρόν του εἰς τήν τάξιν δπού ἥθελε ζητήσει νά συντύχῃ¹, ὅταν στοχάζεται τίποτες ἀναγκαῖον ὑπέρ τῆς Πατρίδος.

”*Ἄρθρον 49.*— Τό Συνέδριον δουλεύεται, ὅταν οἱ παρόντες τοποτηρηταί εἶναι περισσότεροι ἀπ' ἐκείνους δπού λείπουν.

”*Ἄρθρον 50.*— Πενήντα μέλη τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ὅταν εῦρουν καμίαν δυσκολίαν ἢ δυσαρεστοῦνται εἰς τίποτες, ἡμποροῦν νά ζητήσουν ὅτι νά συναχθῇ ὀλόκληρον τό Γένος κατά τούς ορθέντας τρόπους (11, 12, 13, 38), διά ν' ἀποφασίσῃ ἐκείνην τήν ὑπόθεσιν.

”*Ἄρθρον 51.*— Η Ἐθνική Συνέλευσις ἔχει τό δίκαιον νά ἔξετάζῃ τήν διαγωγήν καί τά κινήματα καθενός ἀπεσταλμένου δπού συνεδριάζει μαζί της, δπού ἂν εἶναι πρός ὄφελος τῆς Πατρίδος, καλῶς· εἰδέ ὅχι, νά τόν φανερώνῃ καί νά λαμβάνῃ προσοχήν ἀπό τόν ὑποπτον.

”*Ἄρθρον 52.*— Οἱ φύλακες, οἵτινες φυλάττουσιν εἰς τόπον δπού γίνεται ἡ συνάθροισις τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος, ὑπόκεινται εἰς τάς προσταγάς των· δμοίως καί ἐκεῖνοι δπού εἶναι τριγύρω εἰς τό κτίριον τῆς συναθροίσεώς του, νά εἶναι διωρισμένοι ἀπ' αὐτό.

1. Νά μιλήσει

КОНСТИТУЦИЯ

по който иска да говори, когато размишлява в полза на Отечеството.

Член 49. – Събранието заседава, когато присъствуващите наместници са повече от онези, които отсъствуват.

Член 50. – Петдесет Членове на Националното събрание, когато срещнат някоя трудност или са недоволни от нещо, могат да поискат да се събере целият Народ по споменатите начини (член 11, 12, 13, 38), за да реши съответния въпрос.

Член 51. – Националното събрание има правото да проучва поведението и постъпките на всеки пратеник, заседаваш в него, и ако е от полза за Отечеството – добре; ако ли не, да го покаже на всички и да наблюдава внимателно подозрителните.

Член 52. – Пазачите, които охраняват мястото на заседанията на Законодателното тяло, се подчиняват на неговите заповеди; също и онези, които са около сградата на неговите събирания, трябва да бъдат назначени от него.

За работите на Законодателното тяло

Член 53. – Законодателното тяло представя закони и издава постановления, сиреч декрети.

Всички закони и декрети се пишат на обикновения език на гърците, като най-разбираем и лесен да бъде научен от всички живущи в това царство¹ народи; същото се отнася и до всички документи от съдилищата и други обществени дела.

1. Страна, държава (б. прев.).

Περί τῶν ἔργων τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος

Ἄρθρον 53.—Τό Νομοδοτικόν Σῶμα προσάλλει νόμους καὶ δίδει ψηφίσματα, ἦτοι προσταγάς.

“Ολοι οἱ νόμοι καὶ προσταγαὶ γίνονται εἰς τήν ἀπλῆν τῶν Ἑλλήνων γλῶσσαν, ὡς πλέον εὐκατάληπτον καὶ εὔκολον νά σπουδασθῇ ἀπό ὅλα τά εἰς τό βασίλειον¹ τοῦτο ἐμπεριεχόμενα γένη· δύμοίως καὶ ὅλα τά ἔγγραφα τῶν κρίσεων καὶ ἄλλων δημοσίων πράξεων.

Ἄρθρον 54.—ΝΟΜΟΙ θέλει νά εἰπῃ ἐκεῖναι αἱ πράξεις τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος, δόπον ἀποδλέπουσι:

α' — Τήν νομοθεσίαν δόπον ἀφορᾶ εἰς τά πολιτικά καὶ ἔγκληματικά.

β' — Τήν γενικήν διοίκησιν τῶν τακτικῶν ἐσόδων καὶ ἔξοδων τῆς Δημοκρατίας.

γ' — Τά ὑποστατικά δόπον ἔξουσιάζει ὅλον τό Ἐθνος, λεγόμενα βασιλικά.

δ' — Ό τίτλος, τό βάρος, ἡ βούλλα καὶ τό ὄνομα τῶν ἀσπρῶν καὶ κάθε εἴδους χρήματος.

ε' — Τά εἴδη τῶν δοσιμάτων, πόση νά εἶναι ἡ σούμμα των καὶ πῶς νά συμμαζώνωνται.

σ' — Ή κήρυξις τοῦ πολέμου ἐναντίον κανενός ἐχθρικοῦ ἔθνους.

ζ' — Κάθε νέος διαιμερισμός εἰς τοπαρχίας καὶ ἐπαρχίας τοῦ τόπου τῆς Δημοκρατίας.

η' — Ή ἐπιστασία τῶν σχολείων καὶ τί λογῆς νά ἀνατρέφωνται οἱ παῖδες τῶν πολιτῶν.

θ' — Αἱ δημόσιαι τιμαί διά τήν ἐνθύμησιν τῶν μεγάλων ἀνδρῶν καὶ τῶν διαφεντευτῶν² τῆς Πατρίδος.

1. Κράτος.

2. Υπερασπιστῶν.

КОНСТИТУЦИЯ

Член 54.– ЗАКОНИ ще рече онези дела на Законодателното тяло, които имат за цел:

- а) Законодателството, засягащо гражданските и престъпните деяния.*
- б) Общото управление на редовните приходи и разходи на Републиката.*
- в) Имотите, които принадлежат на цялата Нация, наричани царски.*
- г) Надписа, теглото, печата и наименованието на асприте и всеки вид пари.*
- д) Видовете данъци, каква да е сумата им и как да се събират.*
- е) Обявяването на война срещу някой неприятелски народ.*
- ж) Всяко ново разделяне на околии и провинции на територията на Републиката.*
- з) Надзора на училищата и по какъв начин да се възпитават децата на гражданите.*
- и) Обществените почести в памет на великите мъже и на защитниците на Отечество.*

Член 55.– ПОСТАНОВЛЕНИЯ И РАЗПОРЕДБИ са онези дела на Законодателното тяло, които имат за цел:

- а) Определянето на необходимите войски както по море, така и по суше за всяка година.*
- б) Позволението или забраната да минат чужди войски през територията на държавата.*
- в) Влизането на чужди морски сили в пристанищата на Гръцката република.*
- г) Грижата за обществената сигурност и спо-*

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

”Αρθρον 55.- ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ Η ΠΡΟΣΤΑΓΑΙ θέλει νά είπη αί πράξεις τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος όπού ἀποβλέπουσι:

α' – Τόν διορισμόν τῶν στρατευμάτων όπού χρειάζονται, τόσον διά θαλάσσης ὅσον καί διά ξηρᾶς, τόν κάθε χρόνον.

β' – Τήν ἄδειαν ἡ τό ἐμπόδιον τοῦ νά περάσουν ξένα στρατεύματα ἐπάνω εἰς τόν τόπον τοῦ βασιλείου¹ τούτου.

γ' – Τό ἔμβασμα θαλασσίων ξένων δυνάμεων εἰς τούς λιμένας τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας.

δ' – Τήν φροντίδα περί τῆς κοινῆς σιγουρότητος καί ἡσυχίας: ἥγουν τούς τρόπους τοῦ νά διαφυλάττεται ἡ εὐταξία καί ἡ ἡσυχία μέσα εἰς τόν ἑλληνικόν τόπον.

ε' – Τήν ἐτησίαν καί καθημερινήν διαμοίρασιν τῶν συνδρομῶν καί τῶν δημοσίων ἔργων· ἥγουν ὅσας χρειάζονται συνδρομάς εἰς διάφορα μέρη τῆς Δημοκρατίας δι’ ὅλον τόν χρόνον, καί προσταγάς διά φτιάσιμον γεφυρίων, δρόμων, λιμένων, καναλίων, κτιρίων καί τά λοιπά.

σ' – Τάς προσταγάς διά νά κοποῦν ἄσπρα² κάθε λογῆς.

ζ' – Τά ἀκανόνιστα ἔξοδα, όπού γίνονται εἰς τάς δημοσίους ὑποθέσεις, δόμοίως καί τά ἀσυνήθιστα· ἥγουν, ἡ ἀντιμισθία ἐνός όπού ἔκαυσε τά καράδια τοῦ ἔχθροῦ, ἡ τά ἔξοδα ἐνός όπού στέλλεται νά ἐκτελέσῃ ἔναν κρύφιον σκοπόν πρός ὄφελος τῆς Πατρίδος.

η' – Τάς σκέψεις, ἥγουν τά φρόνιμα μέτρα όπού χρησιμεύουν εἰς ἔναν τόπον, εἰς ἕνα μέρος, εἰς μίαν πολιταρχίαν, εἰς ἔνα εἶδος δημοσίων ἔργων.

1. Τοῦ κράτους.

2. Τά χρήματα.

КОНСТИТУЦИЯ

кайствие; сиреч начините да бъде запазен добрият ред и спокойствието в Гръцката република.

g) Годишното и всекидневното разпределяне на помощите и на обществените задачи, сиреч помощи за различните части на Републиката, колкото са нужни за цялата година, и декрети за направата на мостове, пътища, пристанища, канали, сгради и други.

e) Декрети за сеченето на монети от всяка-
къв вид.

ж) Извънредните разходи, които се правят за обществените дела, както и необичайните разходи; сиреч възнаграждението на един, който е изгорил корабите на врага, или разносите на друг, който се изпраща да изпълни една тайна задача в полза на Отечеството.

з) Помислите, сиреч благоразумните мерки, които подпомагат един район, едно място, една община, като един вид обществено строителство.

и) Грижата да бъде защищавана територията на Републиката.

к) Потвърждаване условията на сключния
мир.

л) Назначаването или смяната на генералите на Републиката.

м) Да следят и да задължават всяко лице от Събранието да дава сметка, както и всеки държавен и обществен служител.

н) Призоваването на онези, които са заподозрени в някакъв заговор срещу общата сигурност на Републиката.

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

θ' – Τήν φροντίδα τοῦ νά διαφεντεύεται¹ ὁ τόπος τῆς Δημοκρατίας.

ι' – Τήν ἐπικύρωσιν τῶν συνθηκῶν τῆς εἰρήνης.

ια' – Τήν δύναμισιν ἢ τήν ἀλλαγὴν τῶν στρατηγῶν τῆς Δημοκρατίας.

ιβ' – Τό νά κυνηγήσουν καί νά βιάσουν κάθε πρόσωπον τῆς Βουλῆς νά δώσῃ λογαριασμόν, δμοίως καί κάθε πολιτικόν καί δημόσιον ἀξιωματικόν.

ιγ' – Τήν ἐγκάλεσιν ἔκείνων ὅπού εἶναι ὑποπτοι διά καμμίαν συνωμοσίαν ἐναντίον τῆς γενικῆς σιγουρότητος² τῆς Δημοκρατίας.

ιδ' – Κάθε μεταδολήν εἰς τόν κατά μέρος διαμερισμόν τῆς ἐλληνικῆς γῆς· ἥγουν, ἂν τινας ἥθελε φανῆ προδότης τῆς Πατρίδος, αὐτή τόν ἔγχυμνώνει ἀπό τήν γῆν ὅπού ἔξουσίαζε, καί τήν δίδει εἰς ἄλλον.

ιε' – Τάς ἀνταμοιδάς τοῦ Ἐθνους· ἥγουν, ἔνας πολίτης ἔκαμε μίαν ἀνδραγαθίαν, καί τό Ἐθνος πρέπει νά τόν ἀνταμείψῃ· τό Νομοδοτικόν Σῶμα λαμβάνει αὐτήν τήν φροντίδα, νά διορίσῃ τί λογῆς ἀνταμοιδή νά τῷ δοθῇ.

Περὶ τοῦ πᾶς νά γίνωνται οἱ Νόμοι

"Ἄρθρον 56.– "Οταν εῖναι χρεία νά γίνῃ κανένας Νόμος εἰς τήν Δημοκρατίαν, πρῶτον γίνεται ἐγγράφως μέ ἀναφοράν, ὅπού ἡμποροῦν νά ἔξετάσουν τό δόφελος καί τήν βλάδην ὅπού ἡμπορεῖ νά προέλθῃ ἀπ' αὐτόν.

"Ἄρθρον 57.– "Η ἔξετασίς του πρέπει νά σαφηνίζεται καί ὁ Νόμος νά εῖναι πρός καιρόν νομοθετημένος, ὕστε-

1. Ὑπερασπίζεται.

2. Ἀσφάλεια

КОНСТИТУЦИЯ

о) Всякакъв вид промени в разделението на гръцката земя по места; сиреч, ако някой се изявява като предател на Отечеството, то го лишава от земята, която е притежавал, и я дава на друг.

п) Възнагражденията на Нацията, сиреч, ако един гражданин направи статуя и Нацията трябва да го възнагради; Законодателното тяло поема тази грижа да определи какво възнаграждение да му даде.

За това как трябва да се правят Законите

Член 56. – Когато е нужно да се направи някакъв Закон в Републиката, първо, това става писмено с доклад, от който могат да се видят ползата и вредата, които могат да произлязат от него.

Член 57. – Неговото проучване трябва да доведе до една яснота и Законът да бъде своевременно оформлен както трябва, петнадесет дни след писмения доклад.

Член 58. – Целта на този Закон, сиреч каква полза допринася, трябва да се отпечатва и да се изпраща по всички земи на Републиката с надпис: ПРОЕКТОЗАКОН.

Член 59. – Четиридесет дни след изпращането на проектозакона, ако половината провинции плюс една, която да има най-малко една десета от първичните събрания (сиреч 60 граждани), не се противопоставят, писмено предложението проектозакон се приема и се потвърждава, провъзгласен от сега нататък като Закон.

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

ον ἀπό δεκαπέντε ἡμέρας μετά τήν ἔγγραφον ἀναφοράν.

”Αρθρον 58.- Ὁ σκοπός τούτου τοῦ Νόμου, ἥγουν πρός τι ὠφελεῖ, ἔχει νά τυπώνεται, καί νά στέλλεται εἰς ὅλας τάς χώρας τῆς Δημοκρατίας μέ τοιαύτην ἐπιγραφήν:
ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΟΣ ΝΟΜΟΣ.

”Αρθρον 59.- Σαράντα ἡμέρας μετά τήν ἀποστολήν τοῦ προβαλλομένου νόμου, ἐάν εἰς τάς μισάς καί μίαν ἐπαρχίαν τό δέκατον τῶν πρώτων συναθροίσεων (ἥγουν 60 πολῖται) ἑκάστης ἐπαρχίας, κανονικῶς συγκροτηθεισῶν, δέν ἀντεστάθηκεν, δ ἔγγραφος προβαλλόμενος νόμος εἶναι δεκτός καί ἐπικυρώνεται γνωριζόμενος εἰς τό ἔξῆς ώς Νόμος.

”Αρθρον 60.- Ἀν δέν τόν στέργῃ τό δέκατον τῶν πρώτων συναθροίσεων ἑκάστης ἐπαρχίας, τότε τό Νομοδοτικόν Σῶμα συναθροίζει τάς πρώτας συνελεύσεις (ἄρθρα 11, 12, 13) καί ἐρωτᾶται ὅλος δ λαός διά νά δώσῃ τήν γνώμην του.

Περὶ τοῦ τίτλου τῶν Νόμων καὶ τῶν Προσταγῶν

”Αρθρον 61.- Οἱ νόμοι, αἱ προσταγαί, αἱ ἀποφάσεις τῆς κρίσεως καί δλαι αἱ δημόσιαι πράξεις, λαμβάνονται τοιοῦτον τίτλον: Ἐν ὀνόματι τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, τῷ... χρόνῳ τῆς Ἐλευθερίας, τοῦδε σωτηρίου τῷ...

Περὶ τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Διοικητηρίου

”Αρθρον 62.- Τό Ἐκτελεστικόν Διοικητήριον συντίθεται ἀπό πέντε ἄνδρας.

”Αρθρον 63.- Ἡ Ἐκλεκτική Συνάθροισις κάθε ἐπαρχίας (37, 38) ὀνοματίζει ἔναν ὑποψήφιον, τό δέ Νομοδο-

КОНСТИТУЦИЯ

Член 60.— Ако не го подкрепи една десета от първичните събрания, тогава Законодателното събрание свиква първичните събрания (членове 11, 12, 13) и се допитва до целия народ за мнението му.

За заглавието на Законите и Разпоредбите

Член 61.— Законите, разпоредбите и решенията на съда и всички обществени актове, получават такова заглавие: *В името на гръцкия народ ... година от Освобождението и ... от раждането на Спасителя.*

За Изпълнителния съвет

Член 62.— Изпълнителният съвет се състои от петима мъже.

Член 63.— Изборното събрание на всяка провинция (членове 37, 38) наздава един кандидат. Законодателното тяло избира от общия списък имената на членовете на Съвета.

Член 64.— Половината от тях се сменят всяка година.

Член 65.— Съветът има задължението да се грижи, да ръководи и да бди за общата управа; той няма позволение да действува по друг начин, освен изпълнявайки Законите и разпоредбите, издадени от Законодателното събрание.

Член 66.— Той наздава външните водачи и първенците на общото управление на Репуб-

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

τικόν Σῶμα ἐκλέγει ἀπό τόν γενικόν κατάλογον τῶν δονομάτων τά μέλη τοῦ Διοικητηρίου.

”Αρθρον 64.– Ἀλλάζει τό ἡμισυ κάθε χρόνον.

”Αρθρον 65.– Τό Διοικητήριον ἔχει χρέος νά φοντίζῃ, νά διευθύνῃ καί νά ἐπαγρυπνῇ περὶ τῆς γενικῆς διοικήσεως· αὐτό δέν ἔχει τήν ἄδειαν νά ἐνεργήσῃ ἀλλέως, παρά ἐκτελῶντας τούς Νόμους καί τάς Προσταγάς, ἐκδοθέντα ὑπό τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος.

”Αρθρον 66.– Αὐτό δονοματίζει τούς ἔξω ἀρχηγούς καί προεστῶτας τῆς γενικῆς διοικήσεως τῆς Δημοκρατίας, τούς Πρέσβεις καί Κονσόλους¹ εἰς τάς ἔνενας Αὔλας.

”Αρθρον 67.– Τό Νομοδοτικόν Σῶμα προσδιορίζει τόν ἀριθμόν καί τό ἔργον τῶν πρακτόρων, ἥγουν εἰς τάς ἐπαρχίας ἐπιτρόπων τοῦ Διοικητηρίου τούτου.

”Αρθρον 68.– Αὐτοί οἱ πράκτορες δέν συνθέτουν ἀναμεταξύ των κανένα βουλευτήριον, εῖναι χωρισμένοι, χωρίς καμμίαν σχέσιν ἐτοῦτοι μέ ἐκείνους, δέν μετέρχονται καμμίαν προσωπικήν ἔξουσίαν, ἀλλ’ ἐν δόνοματι τοῦ Διοικητηρίου.

”Αρθρον 69.– Τό Διοικητήριον τοῦτο ἔξαγει ἀπό τόν κόλπον του πράκτορας διά τά ἔξω τῆς Δημοκρατίας· ἥγουν ἐκείνους δόπού ἔχουν νά πραγματεύσουν κανένα ἐπιχείρημα ὑπέρ Πατρίδος, ἢ νά τελειώσουν καμμίαν κρυφήν πρᾶξιν.

”Αρθρον 70.– Αὐτό διμιλεῖ περὶ εἰρήνης μέ τά πολεμοῦντα ἔθνη.

”Αρθρον 71.– Οἱ ἄνδρες δόπού συνθέτουν τό Διοικητήριον τοῦτο, ἂν τύχῃ νά παραβῶσι τίποτες, ἐγκαλοῦνται παρά τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος.

1. Πρόξενος

ликата, Посланиците и Консулите в чуждите Дворове.

Член 67. – Законодателното тяло определя броя и работата на представителите, сиреч настоящите, на този съвет в провинциите.

Член 68. – Тези настоящети не образуват помежду си никакъв съвет, те са разделени, нямат никаква връзка с другите, не упражняват никаква лична власт, а само в името на Съвета.

Член 69. – Съветът излъчва от своите агент за външни дела на Републиката; сиреч онези, които трябва да се занимават в някакво начинание за Отечеството или трябва да извършат някаква тайно дело.

Член 70. – Той е, който преговаря за мир с воюващите нации.

Член 71. – Мъжете, които съставляват този Съвет, ако се случи да нарушат нещо, се призовават от Законодателното тяло.

Член 72. – Този Съвет отговаря за бездействието си и неприлагането на законите, на постановленията и за злоупотребите, за които не е уведомил.

Член 73. – Този Съвет освобождава агентите и назначава други при неговата подмяна.

Член 74. – Този Съвет има задължението да отзове и да съобщи на съдиите за грешките на агентите, ако са направили такива.

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

"Αρθρον 72.– Τό Διοικητήριον τοῦτο ἔχει ν' ἀποκριθῆ διά τήν ἀνενεργησίαν καὶ ἀπραξίαν τῶν νόμων, τῶν ψηφισμάτων καὶ τῶν καταχρήσεων, δπού δέν ἥθελεν εἰδοποιήσει.

"Αρθρον 73.– Τό Διοικητήριον τοῦτο ἐδγάνει τούς πράκτορας καὶ βάνει ἄλλους, ὅταν ἀνανεοῦται καὶ αὐτό.

"Αρθρον 74.– Τό Διοικητήριον τοῦτο ἔχει χρέος νά ἐγκαλέσῃ καὶ νά δώσῃ εἰδησιν εἰς τούς κριτάς¹ διά τά σφάλματα τῶν πρακτόρων, ἃν ἔκαμαν.

Σχέσεις τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Διοικητηρίου μέ τό Νομοδοτικόν Σῶμα

"Αρθρον 75.– Τό Ἐκτελεστικόν Διοικητήριον κάθεται κοντά εἰς τό Νομοδοτικόν Σῶμα, ἔχει τήν εἰσοδον καὶ ἔνα μέρος χωριστόν, διά νά συνεδριάσει.

"Αρθρον 76.– Τό Ἐκτελεστικόν Διοικητήριον, ὅταν ἔχῃ νά δώσῃ κανένα λογαριασμόν ἡ καμμίαν εἰδησιν εἰς τό Νομοδοτικόν Σῶμα, εἰσακούεται πάντα, χωρίς ἐξαίρεσιν καιροῦ.

"Αρθρον 77.– Τό Νομοδοτικόν Σῶμα προσκαλεῖ τοῦτο τό Διοικητήριον εἰς τήν συνένωσίν του, ὅλον ἡ ἔνα μέρος του, ὅταν ἥθελε κρίνει εὔλογον.

Περί τῶν Διοικητικῶν καὶ Πολιταρχικῶν Σωμάτων

"Αρθρον 78.– Εἶναι εἰς κάθε Πλάσαν (Πλάσα λέγεται δέκα, δώδεκα ἡ δεκαπέντε χωρία μαζί) τῆς Δημοκρατίας, μία διοίκησις πολιταρχική.

– Εἰς κάθε τοπαρχίαν, μία διοίκησις μεσάζουσα· ἥγουν

1. Δικαιοστάς

Отношенията между Изпълнителния съвет и Законодателното тяло

Член 75. – Изпълнителният съвет се помещава близко до Законодателното тяло, има достъп там, както и отделно място, за да заседава.

Член 76. – Изпълнителният съвет, когато трябва да даде някакъв отчет или някакво сведение на Законодателното тяло, бива изслушван винаги, по всяко време.

Член 77. – Законодателното тяло призовава този Съвет на свое заседание, на цялото или на част от него, когато намери за разумно.

За Административните и Общинските управи

Член 78. – Всяка Пласа (*Пласа*¹ се наричат десет, дванадесет или петнадесет села заедно) на Републиката има едно общинско управление.

– Всяка околия има средищно управление; сиреч, към него се отнасят околните общински власти.

– Във всяка провинция има едно централно управление; сиреч, към него се отнасят околните общински власти.

Член 79. – Общинските служители се избират от събранията на Пласите.

Член 80. – Управителите се избират от избирателните събрания на околиите и епархиите.

1. Вероятно от румънската дума *plasă* - околия (б. прев.).

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

εἰς αὐτήν ἀναφέρονται αἱ περὶ αὐτήν πολιταρχικαί διοικήσεις.

— Εἰς κάθε ἐπαρχίαν, μία διοίκησις κεντρική· ἥγουν εἰς αὐτήν ἀναφέρονται αἱ περὶ αὐτήν πολιταρχικαί διοικήσεις.

Ἄρθρον 79.— Οἱ ἀξιωματικοί τῶν πολιταρχιῶν ἐκλέγονται ἀπό τάς συναθροίσεις τῶν Πλαστῶν.

Άρθρον 80.— Οἱ διοικηταί ὀνοματίζονται ἀπό τάς ἐκλεκτικάς συνελεύσεις τῶν τοπαρχιῶν καὶ ἐπαρχιῶν.

Άρθρον 81.— Τό ἡμισυ τῶν διοικητῶν καὶ τῶν πολιταρχῶν ἀνανεώνεται κάθε χρόνον.

Άρθρον 82.— Οἱ διοικηταί καὶ οἱ πολιτάρχαι δέν ἔχουσι κανένα χαρακτῆρα παραστήσεως. Ἡγουν δέν ἀνακατώνονται εἰς τάς συναθροίσεις τοῦ λαού, ἐν ὅσῳ εἶναι εἰς ἔργον.

— Δεν ἡμποροῦν κατ' οὐδένα τρόπον νά μεταλλάξωσιν (οἱ διοικηταί καὶ οἱ πολιτάρχαι) τάς πράξεις καὶ προσταγάς τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος, μήτε ν' ἀργοπορήσουν τήν ἐκτέλεσίν των.

Άρθρον 83.— Τό Νομοδοτικόν Σώμα αποφασίζει ἐγγράφως τό ἔργον τῶν πολιταρχῶν καὶ τῶν διοικητῶν, τούς κανόνας τῆς ὑποταγῆς των, καὶ τάς παιδείας¹ δπού ἥθελε λάδουν, ἀν πταίσουν.

Άρθρον 84.— Τά συνέδρια τῶν πολιταρχῶν καὶ διοικητῶν εἶναι δημόσια καὶ φανερά.

Περὶ τῆς Πολιτικῆς Δικαιοσύνης

Άρθρον 85.— Ο κώδικας τῶν πολιτικῶν καὶ ἐγκλημά-

1. Τιμωρία, ποινή, παιδεμός

КОНСТИТУЦИЯ

Член 81.– Половината от управителите и общинските ръководители се избират наново всяка година.

Член 82.– Управителите и общинските ръководители не притежават какъвто и да било представителен характер. Сиреч, не се намесват в събранията на народа, докато заемат поста си.

Управителите и общинските ръководители не могат по никакъв начин да променят действията и разпорежданията на Законодателното тяло нито да забавят тяхното изпълнение.

Член 83.– Законодателното тяло взема писмени решения по работата на общинските ръководители и управителите, правилата на тяхното подчинение и наказанията, които трябва да им се наложат, ако извършват прегрешения.

Член 84.– Заседанията на общинските ръководители и управителите са публични и явни.

За Гражданското правосъдие

Член 85.– Кодексът на гражданските и наказателните закони е един и същ за цялата Република и няма голям и малък пред Закона. Всички се наказват еднакво, когато извършват нарушения, и се награждават, когато извършват някакво славно дело за Отечеството.

Член 86.– Никой не може да притеснява онези граждани, които, имащи различия в преценките си, са повикали избираеми съдии и са приели техните решения.

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

τικῶν νόμων εἶναι διαφοράς εἰς ὅλην τήν Δημοκρατίαν, καί δέν εἶναι μεγάλος καί μικρός ἐνώπιον τοῦ Νόμου. "Ολοι ἔξι ἵσου παιδεύονται, ὅταν σφάλλουν, καί ἀνταμεί-
βονται, ὅταν πράττουν κανένα ἔνδοξον ὑπέρ Πατρίδος
ἔργον.

"Αρθρον 86.- Κανένας δέν ἡμπορεῖ νά ἐνοχλήσῃ ἐκεί-
νους τούς πολίτας, οἵτινες, ἔχοντες διαφοράς κρισολο-
γίας ἀναμεταξύ των, ἔκραξαν αἴρετούς κριτάς, εἰς τῶν
ὅποίων τήν ἀπόφασιν ἔστρεξαν.

"Αρθρον 87.- Ή ἀπόφασις ἐκείνων τῶν αἴρετῶν κρι-
τῶν εἶναι τελειωμένη καί ἔχει κῦρος· ἐκτός ἂν καί τά δύο
κρισολογούμενα μέρη θέλουν νά κριθοῦν ἀπό ἀνώτερον
κριτήριον.

"Αρθρον 88.- Εἰς κάθε χωρίον νά εἶναι διαλεγμένοι
ἀπό τούς χωριανούς δύο κριταί τῆς εἰρήνης, ἢ συμβιβα-
στικοί, οἵτινες νά κρίνουν κατά τόν Νόμον τάς διαφοράς
τῶν ἔγκατοίων καί νά τάς ἐκθέτουν ἐγγράφως.

"Αρθρον 89.- Αὐτοί οί κριταί¹ συμβιβάζουν καί κρί-
νουν τά κρισολογήματα χωρίς πληρωμήν.

"Αρθρον 90.- Ό ἀριθμός των καί τά προσήκοντά των
εἶναι προσδιωρισμένα ἀπό τό Νομοδοτικόν Σῶμα, ἥγουν
πόσοι νά εἶναι καί τί τούς χρειάζονται διά νά κρίνουν.

"Αρθρον 91.- Εἶναι αἱρετοί κριταί δημόσιοι, ἐκλεγμέ-
νοι ἀπό τάς ἐκλεκτικάς συναθροίσεις· ἥγουν αὐταί αἱ
συναθροίσεις διορίζουν ποῖος καί ποῖος νά γίνεται αἱρε-
τός κριτής.

"Αρθρον 92.- Ό ἀριθμός τῶν αἱρετῶν τούτων κριτῶν
καί ἔως ποῦ νά ἔξαπλώνεται ἡ δύναμις των, εἶναι προσ-
διωρισμένα ἀπό τό Νομοδοτικόν Σῶμα.

1. Δικασταί

КОНСТИТУЦИЯ

Член 87. – Решението на тези изборни съдии е окончателно и е в сила; освен ако двете съдещи се страни не поискат да се отнесат към по-високостоящ съд.

Член 88. – Във всяко село да бъдат избрани два-ма мирови съдии или помирители, които съдят според Закона различията между жителите и ги записват.

Член 89. – Тези съдии помирият и съдят без заплащане.

Член 90. – Техният брой и потребности се определят от Законодателното събрание, сиреч, колко да бъдат и от какво имат нужда, за да съдят.

Член 91. – Длъжността на избираемия съдия е публична, той се избира от събранията; сиреч с избор се определя кои да станат избираеми съдии.

Член 92. – Броят на тези избираеми съдии и докъде се простира тяхната власт се определят от Законодателното тяло.

Член 93. – Те проучват, сиреч приемат и изследват противоречията, при които избираемите съдии по места или мировите съдии не са стигнали до правилно заключение.

Член 94. – Те се съвещават и се изказват публично. Изказват мнението си на висок глас. Приключват делото с устно съобщение или с обикновен документ, без сложни съдебни процедури и без заплащане. Оповествяват мотивите за тяхното решение.

Член 95. – Мировите съдии и изборните съдии се сменят всяка година с гласуване.

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

"Αρθρον 93.– Αύτοί γνωρίζουν, ἥγουν δέχονται καὶ ἔξερευνοῦν τάς ἀντιστάσεις, δπού δέν ἐτελειώθησαν σωστά ἀπό τούς κατά μέρος αἰρετούς κριτάς, ἥ ἀπό τούς κριτάς τῆς εἰρήνης.

"Αρθρον 94.– Αύτοί βουλεύονται καὶ συντυχαίνουν¹ δημοσίως. Λέγουν τήν γνώμην τους μεγαλοφώνως. Τελειώνουν σωστά τήν κρίσιν μέ ἐμπόδισιν μόνον λόγου, ἥ μέ ἐν ἀπλοῦν ἔγγραφον, χωρίς πολλά κρισολογήματα καὶ χωρίς πληρωμήν. Λέγουν τάς αἰτίας τῆς ἀποφάσεώς των.

"Αρθρον 95.– Οἱ κριταὶ τῆς εἰρήνης καὶ οἱ αἰρετοί δημόσιοι κριταὶ ἐκλέγονται κάθε χρόνον.

Περί τῆς Ἐγκληματικῆς Δικαιοσύνης

"Αρθρον 96.– Διά ἐγκληματικήν αἰτίαν κανένας πολίτης δέν ἔχει νά κριθῇ ἀλλέως, παρά ἐπάνω εἰς ἐγκάλεσιν δεκτήν ἀπό τούς ὡρκισμένους (αύτοί εἶναι ἀπροσωπόληπτοι, ἀδιάφοροι καὶ δίκαιοι ἄνθρωποι) καὶ θεσπισμένην ἀπό τό Νομοδοτικόν Σῶμα.

– Ἐκεῖνοι δπού ἐγκαλεσθοῦν, ἐκλέγουν κριτάς ἐκείνους δπού πρός καιρόν ἐκλέξουν, ἃς μήν ἦτον καὶ κριταί.

– Τά ὅσα λέγουν πρός διαφέντευσίν² των, εἶναι δημόσια καὶ φανερά.

– Τό ἔργον καὶ ὁ σκοπός τοῦ ἐγκλήματός των φανερώνονται δι' ἐνός ὡρκισμένου καὶ ἀφιλοπροσώπου κριτοῦ.

– Ἡ παιδεία³ τοῦ πταίσματος γίνεται ἀπό ἄλλο Κριτή-

1. Μιλοῦν

2. Ὑπεράσπισιν.

3. Τιμωρία.

За Наказателното право

Член 96. – Никой гражданин не може да бъде съден за престъпление, освен на основание на обвинение от съдебни заседатели (те са безпристрастни, непоколебими и справедливи хора) и се назначават от Законодателното тяло.

– Онези, които са призовани с обвинение, си избират съдия измежду онези, избрани временно, дори и да не са били съдии.

– Онова, което казват в своя защита, е публично и явно.

– Характерът и целта на престъплението им се обявяват от един заклет и безпристрасен съдия.

– Присъдата се произнася от друг Съд, който да е за престъпления, и да не е един и същ и съдията, и наказващият.

Член 97. – Съдииите, които съдят престъпления, се избират всяка година от изборните събрания.

За Касационния съд

Член 98. – Касационният съд е един за цялата Република.

Член 99. – Този Съд не е длъжен да познава изцяло дълбочината на проблемите.

– Той взема решения, когато се нарушават осветените от Закона обичаи и когато се нарушават Законите.

Член 100. – Членовете на този Съд се избират всяка година от изборните събрания и са двадесет и четири на брой.

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

ριον, δπού νά είναι ἐγκληματικόν, καί ὅχι νά είναι ὁ
ἴδιος καί κριτής¹ καί παιδευτής².

”Αρθρον 97.– Οι ἐγκληματικοί κριταί ἐκλέγονται κάθε
χρόνον ἀπό τάς ἐκλεκτικάς συναθροίσεις.

Περί τοῦ Καθαιρετικοῦ Κριτηρίου

”Αρθρον 98.– Δι’ ὅλην τήν Δημοκρατίαν είναι ἔνα
Καθαιρετικόν Κριτήριον.

”Αρθρον 99.– Αὐτό τό Κριτήριον δέν ἔχει χρέος νά
γνωρίζῃ παντελῶς τό βάθος τῶν ὑποθέσεων.

– Ἀποφασίζει, ὅταν παραδιάζωνται αἱ νομοθετημέναι
συνήθειαι καί ὅταν παραδαίνωνται οἱ Νόμοι.

”Αρθρον 100.– Τά μέλη τοῦ Κριτηρίου τούτου ὄνομα-
τίζονται κάθε χρόνον ἀπό τάς ἐκλεκτικάς συναθροίσεις
καί είναι τόν ἀριθμόν εἰκοσιτέσσαρα.

– Ἐργον τοῦ Κριτηρίου τούτου είναι νά ἐκφωνήσῃ τήν
ἀλλαγήν τῶν μελῶν τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Διοικητηρίου καί
τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος μετά τόν χρόνον.

Περί τῶν Δημοσίων Δοσιμάτων

”Αρθρον 101.– Κανένας πολίτης δέν ἔξαιρεῖται ἀπό
τήν τιμίαν ὑποχρέωσιν τοῦ νά συνεισφέρῃ κατά τήν
δύναμιν καί τά πλούτη του τά εἰς δημοσίας ἀνάγκας
δοσίματα.

Περί τοῦ Δημοσίου Θησαυροῦ

”Αρθρον 102.– Τό θησαυροφυλάκιον τοῦ Ἐθνους

1. Δικαστής.

2. Τιμωρητής.

КОНСТИТУЦИЯ

– В работата на този Съд влиза и обявяване смяната на състава на Изпълнителния съвет и на Законодателното тяло, след като измине една година.

За Публичните плащания

Член 101.– Никой гражданин не се изключва от почетното задължение да допринася според силата и богатствата си чрез плащания за публични нужди.

За Публичното съкровище

Член 102.– Съкровищницата на Нацията е централизираното място на приходите и на разходите на Републиката.

Член 103.– Тя се ръководи от настоятели, които трябва да дават отчет и са назначени от Изпълнителния съвет.

Член 104.– Тези настоятели се наблюдават от надзиратели, определени от Законодателното тяло и избрани от неговата среда, които отговарят за злоупотребите, за които не са съобщили.

За получаване на сметките

Член 105.– Сметките на настоятелите на националната съкровищница и на управителите на публичните пари се представят всяка година на инспекторите, назначени от Изпълнителния съвет, които трябва да отговарят за тях.

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

είναι τό μεσαίτατον κέντρον τῶν εἰσοδημάτων καὶ τῶν ἔξοδων τῆς Δημοκρατίας.

”*Ἄρθρον 103.*— Αὐτό διοικεῖται ἀπό ἐπιτρόπους, οἵτινες ἔχουν νά δώσουν λογαριασμόν, ὡνοματισμένους ἀπό τό Ἐκτελεστικόν Διοικητήριον.

”*Ἄρθρον 104.*— Αὐτούς τούς ἐπιτρόπους τούς παρατηροῦν ἔφοροι ὡνοματισμένοι ἀπό τό Νομοδοτικόν Σῶμα καὶ παραμένοι ἀπ’ ἀναμεταξύ του, οἵτινες ἔχουν ν’ ἀποκριθοῦν διά τάς καταχρήσεις, δπού δέν ἥθελε δώσουν εἴδησιν.

Περί τῆς λήψεως τῶν λογαριασμῶν

”*Ἄρθρον 105.*— Οἱ λογαριασμοί τῶν ἐπιτρόπων τοῦ ἔθνικοῦ θησαυροφυλακίου καὶ τῶν διοικητῶν τῶν δημοσίων χρημάτων δίδονται κάθε χρόνον εἰς τούς ἔφόρους δπού ἔχουν ν’ ἀποκριθοῦν περί αὐτῶν, οἵτινες ὀνοματίζονται ἀπό τό Ἐκτελεστικόν Διοικητήριον.

”*Ἄρθρον 106.*— Αὐτοί οἱ ἐπικυρωταί παρατηροῦνται ἀπό ἔφόρους ὡνοματισμένους ἐκ τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος καὶ ἔβγαλμένους ἐκ τοῦ κόλπου του (ἥγουν ἀπ’ αὐτό τό ἴδιον Σῶμα), οἵτινες ἔχουν ν’ ἀποκριθοῦν διά τάς καταχρήσεις καὶ τά λάθη, δπού δέν φανερώσουν. Τό Νομοδοτικόν Σῶμα ἀποφασίζει τούς λογαριασμούς καὶ τούς ὑπογράφει.

Περί τῶν Δυνάμεων τῆς Δημοκρατίας

”*Ἄρθρον 107.*— Ἡ γενική δύναμις τῆς Δημοκρατίας συνίσταται εἰς ὁλόκληρον τό ἔθνος.

”*Άρθρον 108.*— Ἡ Δημοκρατία βαστᾶ μέ τά ἔξοδά της

КОНСТИТУЦИЯ

Член 106. – Тези контрольори се наблюдават от инспектори, назначени от Законодателното тяло и извадени от него (сиреч са от същото това тяло), отговорни са за злоупотребите и грешките, които не са обявили. Законодателното тяло одобрява сметките и ги подписва.

За Силите на Републиката

Член 107. – Общата сила на Републиката представлява цялата нация.

Член 108. – Републиката издържа по време на мир и война една въоръжена сила по суше и по море.

Член 109. – Всички гърци са войници; всички трябва да се упражняват с оръжие и да стрелят по мишена; всички трябва да владеят тактиката на боя; както и гърkinите да държат лъкове, ако не умелят да боравят с пушка.

Член 110. – Не трябва да има един главнокомандващ, който да държи в ръцете си всичките сили на Републиката по море и по суше.

Член 111. – Различията във военните чинове (сиреч хилядник, генерал), които имат офицерите, техните отличителни знаци и подчинението на обикновените войници са само докато трае участието им във войната; когато обаче тя свърши, всички са равни и братя.

Член 112. – Публичната сила, определена да пази реда вътре в Републиката, действува само по писмено искане на законно утвърдените управители.

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

ἐν καιρῷ πολέμου καὶ εἰρήνης μίαν ἀρματωμένην δύναμιν εἰς τὴν γῆν καὶ εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἄρθρον 109.— “Ολοι οἱ Ἑλλῆνες εἶναι στρατιῶται· ὅλοι πρέπει νά γυμνάζωνται εἰς τά ἀρματα καὶ νά φίγουν εἰς τό σημάδι· ὅλοι πρέπει νά μανθάνουν τὴν τακτικήν· ὡς καὶ αἱ Ἑλληνίδες βαστοῦν μιζοράκια¹ εἰς τό χέρι, ἢν δέν εἶναι ἐπιτήδειαι εἰς τό τουφέκι.

Ἄρθρον 110.— Δέν πρέπει νά εἶναι κανένας πρωτοστάτωρ, ἥγουν νά ἔχῃ ὄλας τάς δυνάμεις τῆς Δημοκρατίας, γῆς καὶ θαλάσσης, εἰς τό χέρι του.

Ἄρθρον 111.— Ἡ διαφορά τῶν πολεμιῶν δαθμῶν (ἥγουν χλίαρχος, στρατηγός), δπού ἔχουν οἱ ἀξιωματικοί, τά ἑεχωριστά σημεῖα των καὶ ἡ ὑποταγή τῶν ἀπλῶν στρατιωτῶν εἶναι μόνον, ἐν δσφ διαρκῇ ἡ δούλευσις τοῦ πολέμου· καθώς τελειώσῃ ὅμως, εἶναι ὅλοι ἵσοι καὶ ἀδελφοί.

Ἄρθρον 112.— Ἡ δημόσιος δύναμις, δπού εἶναι διωρισμένη νά βαστᾷ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν εὐταξίαν μέσα εἰς τὴν Δημοκρατίαν, ἐνεργεῖ μόνον κατά τὴν ἔγγραφον ζήτησιν τῶν νομίμως θεσπισμένων διοικητῶν.

Ἄρθρον 113.— Ἡ δημόσιος δύναμις, [δπού εἶναι] διωρισμένη ἐναντίον τῶν ἔξω ἔχθρῶν τῆς Πατρίδος, ἐνεργεῖ κατά τάς προσταγάς τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Διοικητηρίου.

Ἄρθρον 114.— Κανένα σῶμα ἀρματωμένων ἀνθρώπων δέν ἔχει τὴν ἄδειαν νά βουλεύηται, μήτε νά προστάξῃ, ἀλλά μόνον νά ἐκτελῇ τά προσταττόμενα δι’ ἔγγραφου προσταγῆς τῶν διοικητῶν.

1. Τόξα.

КОНСТИТУЦИЯ

Член 113.– Публичната сила, определена да действува срещу външните врагове на Отечеството, изпълнява заповедите на Изпълнителния съвет.

Член 114.– Никое образувание от въоръжени люде няма право да се съвещава или да заповядва, а трябва единствено да изпълнява издадените писмено заповеди на командващите.

За Националните събрания

Член 115.– Ако в една повече от половината провинции на Републиката една десета от първичните събрания на всяка от тях, проведени според споменатите правила (членове 11, 12, 13), желаят да преразгледат актовете на законодателното управление или промяна на някои от създадените от него членове на закона, тогава Законодателното тяло трябва да свика първичните събрания и на всички други провинции на Републиката, за да се осведоми дали трябва да бъде свикано едно ново Национално събрание.

Член 116.– Националното събрание се свиква по същия начин, по който и законодателните; сиреч, изпраща се един пълномощник от всяка провинция и той обединява с другите своите пълномощия.

Член 117.– Това извънредно Национално събрание упражнява действието на законодателното управление само относно онези причини, които са предизвикали неговото свикване, и не

Περί τῶν Ἐθνικῶν Συνελεύσεων

"Ἀρθρον 115.- Ἀν εὶς μίαν περισσότερον ἀπό τάς μισάς ἐπαρχίας τῆς Δημοκρατίας, τό δέκατον μέρος τῶν πρώτων συναθροίσεων ἐκάστης αὐτῶν, γινομένων παρά τούς ρηθέντας κανόνας (11, 12, 13), ζητοῦν νά ξαναθεωρήσουν τήν πρᾶξιν τῆς νομοθετικῆς διοικήσεως, ἥ τήν ἀλλαγήν μερικῶν ἀπό τά ἀρθρα της, τότε τό Νομοδοτικόν Σῶμα ἔχει χρέος νά συγκροτήσῃ τάς πρώτας συναθροίσεις καί ὅλων τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν τῆς Δημοκρατίας, διά νά πληροφορηθῇ, ἢν πρέπει νά συγκροτηθῇ μία γενική Ἐθνική Συνέλευσις.

"Ἀρθρον 116.- Ἡ Ἐθνική Συνέλευσις γίνεται κατά τόν αὐτόν τρόπον, δύού καί αἱ νομοδοτικαί· ἦγουν στέλλεται εἰς πληρεξούσιος ἀπό κάθε ἐπαρχίαν καί ἐνώνει μέ ἐκείνας τήν πληρεξούσιότητά της.

"Ἀρθρον 117.- Αὕτη ἥ ἔξω τῆς συνηθείας Ἐθνική Συνέλευσις καταγίνεται καί κάμινει τήν πρᾶξιν τῆς νομοθετικῆς διοικήσεως μόνον ἐπάνω εἰς ἐκεῖνα τά αἴτια, δύού ἐπροξένησαν τήν συνάθροισίν της καί δέν ἀνακατώνεται εἰς ἄλλο τίποτες· ἦγουν ἐστάλθη διά νά θεωρήσῃ μόνον μίαν ὑπόθεσιν, εἰς ἐκείνην καταγίνεται καί ὅχι περαιτέρω.

**Περί τῆς σχέσεως τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας
μέ τά ξένα ἔθνη**

"Ἀρθρον 118.- Ο Ἑλληνικός Λαός εἶναι φίλος καί φυσικός σύμμαχος μέ τά ἐλεύθερα ἔθνη.

"Ἀρθρον 119.- Οι Ἑλληνες δέν ἀνακατώνονται εἰς τήν διοίκησιν τῶν ἄλλων ἔθνῶν· ἀλλ' οὔτε εἶναι εἰς αὐτούς δυνατόν νά ἀνακατωθοῦν ἄλλα εἰς τήν ἐδικήν των.

КОНСТИТУЦИЯ

се намесва в нищо друго; сиреч, има за цел само да разгледа един случай, занимава се с него и нищо друго.

За отношенията на Гръцката република с другите народи

Член 118. – Гръцкият народ е приятел и естествен съюзник на свободните народи.

Член 119. – Гърците не се месят в управлението на другите народи; нито на другите пък е позволено да се вмесват в тяхното управление. Уважават намиращите се в царството Посланици и Консули на различните нации, осигуряват им едно безопасно пребиваване, уважават техните търговци и не закачат техните търговски кораби, когато нямат вражеска стока.

Член 120. – Те оказват прием на всички онеправдани чужденци и всички избягали от родината си заради Свободата. Отказват и не дават прием и грижи на Тирани.

Член 121. – Те не сключват никога мир с един враг, който държи насила гръцка територия.

За гаранцията и сигурността на тези Права

Член 122. – Законодателната власт осигурява на всички гърци, турци, арменци равноправието, свободата, сигурността, владението на имоти-

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

Τιμούν τούς Πρέσβεις καί Κονσόλους¹ τῶν εἰς τοῦτο τό
βασίλειον εὐρισκομένων ἐθνῶν, τοῖς βεβαιοῦσι μίαν ἄφο-
βον διατριβῆν², σέβονται τούς πραγματευτάς των καί δέν
πειράζουν τά ἐμπορικά πλοῖα των, ὅταν δέν ἔχουν
πρᾶγμα τοῦ ἔχθροῦ.

”Αρθρον 120.- Δέχονται ὅλους τούς ἀδικημένους
ξένους καί ὅλους τούς ἔξωρισμένους ἀπό τήν πατρίδα
των δι’ αἰτίαν τῆς Ἐλευθερίας. Ἀπαρνοῦνται καί δέν
δίδουν ὑποδοχήν καί περιποίησιν εἰς τούς Τυράννους.

”Αρθρον 121.- Δέν κάνουν ποτέ εἰρήνην μέν ἔνα
ἔχθρόν, ὅπού κατακρατεῖ τόν ἐλληνικόν τόπον.

Περί ἐγγυήσεως καί βεβαιότητος τῶν Δικαίων τούτων

”Αρθρον 122.- Ἡ Νομοθετική Διοίκησις βεβαιοῖ εἰς
ὅλους τούς Ἐλληνας, Τούρκους, Ἀρμένηδες, τήν ἴσοτι-
μίαν, τήν ἐλευθερίαν, τήν σιγουρότητα, τήν ἔξουσίαν τῶν
ὑποστατικῶν ἕκαστου, τά δημόσια χρέη ὅπού ἥθελε
γένουν διά τήν Ἐλευθερίαν, τήν ἐλευθερίαν ὅλων τῶν
θρησκειῶν, μίαν κοινήν ἀνατροφήν, δημοσίους συνδρο-
μάς ἐκεῖ ὅπού ἀνήκουν, τήν ἀπεριόριστον ἐλευθερίαν τῆς
τυπογραφίας, τό δίκαιον τοῦ νά δίδῃ ἔκαστος ἀναφοράν
καί νά προσκλαυθῇ, τό δίκαιον τοῦ συναθροίζεσθαι εἰς
δημοσίους συντροφίας, καί, τελευταῖον, τήν ἀπόλαυσιν
ὅλων τῶν Δικαίων τοῦ Ἀνθρώπου.

”Αρθρον 123.- Ἡ Ἐλληνική Δημόκρατία τιμᾷ τήν πρα-
ότητα, τήν ἀνδρείαν, τό γηρατεῖον, τήν υἱικήν φιλοστο-
ργίαν, τήν δυστυχίαν· αὐτή δάνει τήν παρακαταθήκην

1. Προξένους.

2. Διαμονήν.

КОНСТИТУЦИЯ

те от всеки, публичните дългове, които ще бъдат направени заради Свободата, свобода на всички вероизповедания, едно общо възпитание, обществени помощи там, където се полагат, неограничена свобода на печата, правото на всеки да подаде оплакване, правото на организиране на общи събрания на публично място, и последно, ползването на всички Права на Човека.

Член 123. – Гърцката република уважава добродатата, мъжеството, старостта, синовната привързаност, нещастието; тя поставя защитата на нейното законодателно управление под бдителната стража на всички добродетелни свободолюбиви мъже, които, за да не се подчинят на Тиранията, прегърнаха военния живот и въоръжени се заклеха във вечна война срещу Тираниите.

Член 124. – Тази Прокламация на Правата на човека и този Законодателен акт да бъдат гравирани върху медни плочи и да стоят на мястото, където се свиква Законодателното тяло, да се направят такива отпечатъци и да се поставят във всички градове, селища и селца на Републиката, на централните места, където всекичасно присъствуват граждани, непрекъснато всеки гражданин да вижда в какво се състои съкровището на неговата любима Свобода.

τῆς νομοθετικῆς αὐτῆς διοικήσεως ὑπό τήν ἄγρυπνον φύλαξιν ὅλων τῶν ἐναρέτων φιλελευθέρων ἀνδρῶν, ὅπού, διά νά μή ὑποκύψουν εἰς τόν ζυγόν τῆς Τυραννίας, ἐνηγκαλίσθησαν τήν στρατιωτικήν ζωήν, καί ἀρματωμένοι ώμοσαν αἰώνιον πόλεμον κατά τῶν Τυράννων.

”*Ἄρθρον 124.*— Ἡ Κήρυξις τῶν Δικαιών τοῦ Ἀνθρώπου καί ἡ Νομοθετική αὐτή Πρᾶξις νά χαραχθῇ ἐπάνω εἰς χαλκίνας πλάκας καί νά στέκεται εἰς τόν τόπον τῆς συναθροίσεως τοῦ Νομοδοτικοῦ Σώματος, νά γένουν τοιαῦτα ἀντίτυπα καί νά στηθοῦν εἰς ὅλας τάς πόλεις, χώρας¹ καί χωρία τῆς Δημοκρατίας, εἰς τά μεσοχώρια, ὅπού κάθε ὥραν νά ὅλη πολίτης, εἰς τί συνίσταται ὁ θησαυρός τῆς φιλτάτης Ἐλευθερίας του.

Π ΑΡ ΑΡ ΤΗ Μ Α

[1.] — Ἡ σημαία ὅπου βάνεται εἰς μπαϊράκια καί παντιέρες τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας, εἶναι ἐν ρόπαλον τοῦ Ἡρακλέους μέ τρεῖς σταυρούς ἐπάνω, τά δέ μπαϊράκια καί παντιέρες εἶναι τρίχρονα, ἀπό μαῦρον, ἀσπρον καί κόκκινον· τό κόκκινον ἐπάνω, τό ἀσπρον εἰς τήν μέσην καί τό μαῦρον κάτω.

— Τό κόκκινον σημαίνει τήν αὐτοκρατορικήν πορφύραν καί αὐτεξουσιότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ· τό ἐμεταχειρίζοντο οἱ προπάτορές μας ὡς ἔνδυμα πολέμου, θέλοντες νά μή φαίνωνται αἱ πληγαί, ὅπού ἔτρεχον αἷμα, διά νά μή δειλιῶσιν οἱ στρατιῶται.

1. Κωμοπόλεις.

ПРИЛОЖЕНИЕ

[1] – Гербът, който се поставя върху знамената и флаговете на Гръцката република, е един боздуган на Херкулес с три кръста отгоре, знамената и флаговете са трицветни, от черно, бяло и червено; червеното отгоре, бялото по средата и черното отдолу.

– Червеното означава императорската багреница и независимостта на гръцкия народ; употребявали са го нашите предци като бойна дреха, искайки по този начин да не личат кървящите ранни, за да не се плашат войниците.

– Бялото означава чистотата на нашата справедлива борба срещу Тиранията.

– Черното означава нашата смърт за Отечеството и за Свободата.

[2] – Всички гръцки войници носят на главата си шлем.

[3] – Всички гръцки войници имат един щик, който носят на кръста си като ханджар, и в случай на нужда или когато са в боен строй, го поставят на пушката си.

[4] – Униформата на гръцките войници е юнашка; черен елек, бяла риза и червени навои или чорапи.

[5] – Всеки грък или гъркиня, както и всеки жител на тази Република, трябва да носи на шлема си или на шапката си подобен боздуган, за

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

– Τό ἄσπρον σημαίνει τήν ἀθωότητα τῆς δικαίας ἡμῶν ἀφορμῆς κατά τῆς Τυραννίας.

– Τό μαῦρον σημαίνει τόν ὑπέρ Πατρίδος καί Ἐλευθερίας ἡμῶν θάνατον.

[2.] – “Ολοι οι Ἑλληνες στρατιῶται φοροῦν εἰς τό κεφάλι περικεφαλαίαν.

[3.] – “Ολοι οι Ἑλληνες στρατιῶται ἔχουν μίαν μπαγιονέταν¹, τήν δποίαν φοροῦν εἰς τήν μέσην των ώσάν χαντζιάρι, καί ἐν καιρῷ ἀνάγκης ἢ παρατάξεως τήν περνοῦν εἰς τό τουφέκι των.

[4.] – Τό φόρεμα τῶν Ἑλλήνων στρατιωτῶν εἶναι τό ἥρωϊκόν: μαῦρον ἀντερί, ἄσπρον ὑποκάμισον καί κόκκινα χολέδια ἢ κάλτζες.

[5.] – Κάθε Ἑλλην καί Ἑλληνίς, ὁμοίως καί κάθε κάτοικος τῆς Δημοκρατίας ταύτης, πρέπει νά φορῇ εἰς τήν περικεφαλαίαν του ἢ εἰς τήν σκούφιαν του ἐν παρόμοιον ρόπαλον, καθώς εἶναι εἰς τήν ἀρχήν, γραμμένον ἢ κεντημένον εἰς ἄσπρον πανί, ἢ ἄς εἶναι καί ἀπό πάφιλον². Τοῦτο εἶναι τό σημεῖον τοῦ νά γνωρίζωνται οἱ ἐλεύθεροι δημοκράται καί ισότιμοι ἀδελφοί.

1. Ειφολόγχη

2. Ὁρειχάλκινον λεπτόν ἔλασμα.

КОНСТИТУЦИЯ

който се споменава в началото, нарисуван или избродиран върху бяло платно, или нека бъде върху тънка метална плочка. Това е знакът за разпознаване на свободните демократи и равноправни братя.

Ο ΘΟΥΡΙΟΣ

БОЙНА ПЕСЕН

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

ΙΣΟΤΗΣ

ΘΟΥΡΙΟΣ

ἢ τοι ὁρμητικός Πατριωτικός "Ύμνος πρῶτος,
εἰς τὸν ἥχον Μία προσταγή μεγάλη

"Ως πότε, παλληκάρια, νά ζοῦμεν στά στενά,
μονάχοι, σάν λιοντάρια, στές ράχες, στά βουνά;
σπηλιές νά κατοικοῦμεν, νά διέπωμεν κλαδιά,
νά φεύγωμ' ἀπ' τὸν κόσμον, γιά τήν πικρή σκλαβιά;
νά χάνωμεν ἀδέλφια, Πατρίδα καί γονεῖς,
τούς φίλους, τά παιδιά μας κι δλους τούς συγγενεῖς; 5

Καλλιό 'ναι μιᾶς ὕρας ἐλεύθερη ζωή,
παρά σαράντα χρόνοι σκλαβιά καί φυλακή!

Τί σ' ὠφελεῖ ἄν ζήσῃς καί εἶσαι στή σκλαβιά;
Στοχάσου πώς σέ ψένουν καθ' ὕραν στή φωτιά. 10
Βεζύρης, Δραγουμάνος, Ἀφέντης κι ἄν σταθῆς,
δ Τύραννος ἀδίκως σέ κάμει νά χαθῆς.
δουλεύεις ὅλ' ἡμέρα σέ δ, τι κι ἄν σοι πῆ,
κι αὐτός πασχίζει πάλιν τό αἷμα σου νά πιῇ.
'Ο Σοῦτζος κι δ Μουρούζης, Πετράκης, Σκαναδής, 15

СВОБОДА

РАВЕНСТВО

БОЙНА ПЕСЕН

или призивен Патриотичен химн първи,
по мелодията на *Една велика повеля*

Юнаци, в самота ли ще минат наште дни,
на лъзове подобно, в гори и теснини?
Страхливо ще се крием в гори и пещери
от пустата робия – накрай света дори...
Ще гледаме спокойно как гинат днес чеда, 5
Отечество, другари, бащи, жени, рода.

За нас е по-достойно да сме свободни час,
пред петдесет години в затвор, под чужда власт!

Нима живот желаеш във робство унизиен?
Не чувстваш ли, пекат те на огън всеки ден. 10
Везирът. Господарят. И щом надигнеш глас
Тиранинът без милост погубва те завчас.
Работиш денонощно каквото ти рече,
а гледай – за награда – кръвта ти как тече.
Виж Суцос и Мурузис, Петракис, Сканавис 15

Γκίκας καὶ Μαυρογένης, καθθέπτης εἶν' νά ἰδῆς.

Ἄνδρεῖοι καπετάνοι, παπάδες, λαϊκοί,
σκοτώθηκαν, κι ἀγάδες, μέ ἄδικον σπαθί·
κι ἀμέτρητ' ἄλλοι τόσοι, καὶ Τοῦρκοι καὶ Ρωμιοί,
ζωήν καὶ πλοῦτον χάνουν, χωρίς καμμιά ἐφορμή.

20

Ἐλάτε μὲν ἔναν ζῆλον σέ τοῦτον τόν καιρόν,
νά κάμωμεν τόν δροκον ἐπάνω στόν Σταυρόν·
συμβούλους προκομμένους, μέ πατριωτισμόν,
νά βάλωμεν, εἰς ὅλα νά δίδουν δρισμόν·
οἱ Νόμοι νᾶν' ὁ πρῶτος καὶ μόνος ὀδηγός,
καὶ τῆς Πατρίδος ἔνας νά γένη ἀρχηγός·
γιατί κ' ἡ ἀνασχία ὅμοιάζει τήν σκλαβιά·
νά ζοῦμε σά θηρία, εἶν' πλιό σκληρή φωτιά.
Καὶ τότε, μέ τά χέρια ψηλά στόν οὐρανόν,
ἄς ποῦμ' ἀπ' τήν καρδιά μας ἐτοῦτα στόν Θεόν:

25

30

Ἐδῶ σηκώνονται οἱ Πατριῶται δρθοί, καὶ ὑψώνοντες τάς χεῖρας
πρός τόν οὐρανόν, κάμουν τόν Ὁρκον:

«὾ Βασιλεῦ τοῦ Κόσμου, ὁρκίζομαι σέ Σέ,
στήν γνώμην τῶν Τυράννων νά μήν ἐλθῶ ποτέ!

Μήτε νά τούς δουλεύσω, μήτε νά πλανηθῶ
εἰς τά ταξίματά τους, γιά νά παραδοθῶ.

Ἐν ὅσῳ ζῶ στόν κόσμον, ὁ μόνος μου σκοπός,
γιά νά τούς ἀφανίσω, θέ νά ναι σταθερός.

Πιστός εἰς τήν Πατρίδα, συντρίβω τόν ζυγόν,
ἀχώριστος γιά νά μαι ὑπό τόν στρατηγόν.

Κι ἄν παραδῶ τόν δροκον, ν' ἀστράψ' ὁ Οὐρανός
καὶ νά μέ κατακάψῃ νά γένω σάν καπνός!».

35

40

БОЙНА ПЕСЕН

и Гикас, Маврогенис те пример са пречист.
Юначни капитани, народни синове
посечени безбожно от мръсни врагове.
И много турци, гърци из цялата страна
живот, богатство губят без всякаква вина. 20

Но нека всички дружно във този тежък час
пред Кръста обещаем да сринем тази власт.
Съветници сърцати да изберем със ум,
с любов, които ще ни посочат верен друм.
Законите да бъдат единствена звезда, 25
и мъж един да хване народната юзда;
анархията значи да няма свобода
животът без закони донася ни вреда.
За да се отървеме от тоз ужасен гнет
към Бог ръце да вдигнем за следния обет: 30

*Тук всички Родолюбци се изправят,
вдигайки ръце, произнасят клетва*

„О, Царю на Небето, заклевам се тоз час
на поробителя ни да не слугувам аз!
И капка пот за него от днес не ще да дам,
на хитрите му думи не ще да се поддам.
Докато жив съм още и сабята държа, 35
Тирана да премахна, да го унищожа.
Да счупя на парчета проклетия хомот
да дам за Свободата богатство и живот.
Пристигъл ли таз клетва, за този страшен грях
гръм нека ме удари и ме превърне в прах.“ 40

Ο ΘΟΥΡΙΟΣ

Σ' Ἀνατολή καὶ Δύσι καὶ Νότον καὶ Βοριά·
γιά τήν Πατρίδα ὅλοι νά χωμεν μιά καρδιά·
στήν πίστιν του καθένας ἐλεύθερος νά ζῇ,
στήν δόξαν τοῦ πολέμου νά τρέξωμεν μαζί.
Βουλγάροι κι Ἀρβανῆτες, Ἀρμένοι καὶ Ρωμιοί, 45
ἀράπηδες καὶ ἀσπροί, μέ μιά κοινή ὁρμή,
γιά τήν Ἐλευθερίαν νά ζώσωμεν σπαθί,
πώς εἴμασθ' ἀντρειωμένοι, παντοῦ νά ξακουσθῇ.
“Οσ’ ἀπ’ τήν Τυραννίαν πῆγαν στήν ξενιτειά,
στὸν τόπον του καθένας ἄς ἔλθῃ τώρα πιά· 50
καὶ ὅσοι τοῦ πολέμου τήν τέχνην ἀγροικοῦν,
ἔδω ἄς τρέξουν ὅλοι, Τυράννους νά νικοῦν·
ἡ Ρούμελη τούς κράζει μ’ ἀγκάλες ἀνοιχτές,
τούς δίδει βιό καὶ τόπον, ἀξίες καὶ τιμές.
“Ως πότ’ ὀδφικιάλοις¹ σέ ξένους βασιλεῖς;
“Ελα νά γίνης στῦλος δικῆς σου τῆς φυλῆς.
Κάλλιο γιά τήν Πατρίδα κανένας νά χαθῇ,
ἢ νά κρεμάσῃ φούντα γιά ξένον στό σπαθί.
Καί ὅσοι προσκυνήσουν, δέν εἶναι πλιό ἐχθροί· 60
ἀδέλφια μας θά γένουν, ἄς εἶναι κ’ ἐθνικοί.
Μά ὅσοι θά τολμήσουν ἀντίκρου νά σταθοῦν,
ἐκεῖνοι καὶ δικοί μας ἀν εἶναι, ἄς χαθοῦν.

Σουλιῶτες καὶ Μανιᾶτες, λιοντάρια ξακουστά,
ώς πότε στές σπηλιές σας κοιμᾶσθε σφαλιστά;
Μαυροδούνιοῦ καπλάνια², Ὁλύμπου σταυραετοί 65
κι Ἀγράφων τά ξεφτέρια³, γενῆτε μιά ψυχή.

1. Ἀξιωματοῦχος.

2. Τίγρεις.

3. Γεράκια.

БОЙНА ПЕСЕН

От изток и от запад, от север и от юг
да се обединиме като в един юмрук;
със вярата си всеки свободен да живей,
във битката за слава кръвта си да пролей.
Вий българи, арменци, албанци от Епир, 45
ромеи, хайде дружно да скочим най-подир,
във боя да се хвърлим срещу врага напред,
юначество наше да се разчуй навред.
А Свобода които потърсиха навън,
добре е да узнаят, че ставаме от сън 50
и трябва да се върнат тук при народа свой
да почнат да го учат в изкуството за бой.
Румелия предлага с протегнати ръце
земя, достойнство, слава и чест от все сърце.
Вий, дето сте на служба при чуждите царе, 55
да поведете своя народ е най-добре.
За род и за Родина за тях със чест умри,
а не за чуждоземни медали и пари.
Тоз, който съюзи се със нас не ни е враг,
макар да е воювал под чужд, враждебен стяг. 60
Онез, които днеска ни противостоят,
дори да са ни братя, във ада да вървят.

Сульоти и Маняти, кой от кого по-пръв
не крийте в пещерите юнашката си стръв;
Хей, тигри черногорски, орлета от Олимп, 65
соколи от Аграфа, тъй докога ще спим.

Ανδρεῖοι Μακεδόνες, δρμήσετε γιά μιά
καί αἷμα τῶν Τυράννων ρουφῆστε σά θεριά.
Τοῦ Σάβα καί Δουνάδου ἀδέλφια χριστιανοί,
μέ τ' ἄρματα στό χέρι καθένας ἃς φανῇ· 70
τό αἷμα σας ἃς βράσῃ μέ δίκαιον θυμόν·
μικροί, μεγάλ' ὅμωστε Τυράννου τόν χαμόν.
Λεβέντες ἀντρειωμένοι Μαυροθαλασσινοί,
δ' βάρδαρος ὡς πότε θέ νά σᾶς τυραννῆ;
Μή καρτερῆτε πλέον, ἀνίκητοι Λαζοί, 75
χωθῆτε στό μπογάζι μ' ἐμᾶς καί σεῖς μαζί.
Δελφίνια τῆς θαλάσσης, ἀξδέραια τῶν νησιῶν,
σάν ἀστραπή χυθῆτε, κτυπᾶτε τόν ἔχθρον.
Τῆς Κρήτης καί τῆς Νύδρας θαλασσινά πουλιά,
καιρός εἰν' τῆς Πατρίδος ν' ἀκοῦστε τή λαλιά. 80
Κι ὅσ' εἶστε στήν ἄρμάδα, σάν ἄξια παιδιά,
οἵ Νόμοι σᾶς προστάζουν νά βάλετε φωτιά.
Μ' ἐμᾶς κ' ἐσεῖς, Μαλτέζοι, γενῆτ' ἔνα κορμί·
κατά τῆς Τυραννίας ωιχθῆτε μέ δρμή.
Σᾶς κράζει ἡ Ἑλλάδα, σᾶς θέλει, σᾶς πονεῖ,
ζητᾷ τήν συνδρομήν σας μέ μητρικήν φωνή. 85

Τί στέκεις, Πασδαντζόγλου, τόσον ἐκστατικός;
Τινάξου στό Μπαλκάνι, φώλιασε σάν ἀϊτός·
τούς μπούφους καί κοράκους καθόλου μή ψηφᾶς·
μέ τόν φραγιά ἐνώσου, ἀν θέλησ νά νικᾶς. 90
Σιλίστρα καί Μπραΐλα, Σμαήλι καί Κιλί,
Μπενδέρι καί Χοτίνι ἐσένα προσκαλεῖ·
στρατεύματά σου στεῖλε κ' ἐκεῖνα προσκυνοῦν,
γιατί στήν Τυραννίαν νά ζήσουν δέν μποροῦν.
Γκιουρτζή, πλιά μή κοιμᾶσαι, σηκώσου μέ δρμήν· 95
τόν Μπρούσια νά μοιάσῃς ἔχεις τήν ἀφορμήν.

ВОЙНА ПЕСЕН

Вий, храбри македонци, хвърлете се със плам
кръвта да изцедите на подлия Тиран.
От Сава и от Дунав на християнин-брат
съюзници на помощ тук ще се притекат; 70
Кръвта ви нека кипне от благороден гняв,
големи, малки бийте Тиранина лукав.
Мъжествени юнаци от Черното море,
безстрашно покажете за Свобода как мрем;
Недейте вече чака, прочути в бой, Лази, 75
слезнете в проливите, врага си да сразим.
Вий, змайове, делфини от нашето море,
настал е час кои сме врагът да разбере.
От остров Крит, от Нидра, вий, морски синове,
ослушайте се, чуйте, Родината зове. 80
Боецо от армада, недей се колеба,
от теб Законът иска да почнеш днес стрелба.
Малтийци, в наште вени тече еднаква кръв,
за Свободата свята кой ще се вдигне пръв!
Елада ни очаква, Елада ни зове 85
от тежката робия ний да я отървем.

Пазвантоглу, що чакаш, изпълнен със екстаз;
качи се на Балкана, да чуем твоя глас;
Не с бухали и врани приятелство търси,
с народа, със раята сега се съюзи. 90
Силистра и Браила, Килия, Измаил,
Бендер, Хотин отдавна не щат Тирана гnil,
войските си прати им и ще се подчинят,
заштото вече робство не искат да търпят.
Гюрджи, ти събуди се, пригответай се за бой 95
и нека славна Бруса да бъде пример твой.

Καί σύ, πού στό Χαλέπι ἐλεύθερα φρονεῖς,
πασιά, καιρόν μή χάνῃς, στόν κάμπον νά φανῆς·
μέ τά στρατεύματά σου εύθυς νά σηκωθῆς,
στῆς Πόλης τά φερμάνια ποτέ νά μή δοθῆς.

100

Τοῦ Μισιριοῦ ἀσλάνια¹, γιά πρώτη σας δουλειά,
δικόν σας ἔνα μπέη κάμετε βασιλιά·
χαράτζι τῆς Αἰγύπτου στήν Πόλ' ἄς μή φανῇ,
γιά νά ψιφήσ' δι λύκος, δπού σᾶς τυραννεῖ.

Μέ μιά καρδίαν ὅλοι, μιά γνώμην, μιά ψυχή,
κτυπάτε τοῦ Τυράννου τήν ρίζαν, νά χαθῇ!

105

Ν' ἀνάψωμεν μιά φλόγα σέ δλην τήν Τουρκιά,
νά τρέξ' ἀπό τήν Μπόσνα καί ὡς τήν Ἀραπιά!
Ψηλά στά μπαϊράκια σηκώστε τόν Σταυρόν
καί σάν ἀστροπελέκια κτυπάτε τόν ἔχθρον!

110

Ποτέ μή στοχασθῆτε πώς εἶναι δυνατός·
καρδιοκτυπᾶ καί τρέμει σάν τόν λαγό κι αὐτός.
Τρακόσιοι Γκιρζιαλῆδες τόν ἔκαμαν νά διῆ
πώς δέν μπορεῖ μέ τόπια², μπροστά τους νά ἐβγῃ.

Λοιπόν, γιατί ἀργεῖτε; τί στέκεσθε νεκροί;

115

Ευπνήσατε, μήν εἶσθε ἐνάντιοι κ' ἔχθροι.

Πῶς οἱ προπάτορές μας ὠρμοῦσαν σάν θεριά,
γιά τήν Ἐλευθερίαν πηδοῦσαν στή φωτιά,
ἔτζι κ' ἡμεῖς, ἀδέλφια, ν' ἀρπάξωμεν γιά μιά
τ' ἄρματα, καί νά βγοῦμεν ἀπ' τήν πικρή σκλαδιά!

120

Νά σφάξωμεν τούς λύκους, πού τόν ζυγόν βαστοῦν
καί Χριστιανούς καί Τούρκους σκληρά τούς τυραννοῦν·

1. Λιοντάρια.

2. Οἱ μπάλες τῶν κανονιῶν, τά κανόνια.

ВОЙНА ПЕСЕН

Свободно управляваш в Халеп, паша, ти днес,
бъди готов да браниш във битка своята чест,
На крепостта вратите по-здраво залости
и Портата висока недей да слушаш ти. 100

Вам, лъвове в Египет, желая от душа
сред вас да изберете за цар един паша.
И на подтисника си недейте плаща дан,
дано да се разкапе от глад вълкът-тиран.

Елате всички роби, днес да се заречем, 105
че корена на злото сега ще отсечем.
Султанът да усети, че огън го гори
от Босна да избяга накрай света дори.
И нека кръстът Божи на нашия байрак
като светкавицата пронизва всеки враг. 110

Недейте се страхува, че той е силен, не!
Уплашен, ще побегне, щом пукне шишане.
Стотина кърджалии на този кръволок
дори и без топове му дадоха урок.

Не бива да живеем ний повече така 115
от сън се събудете, подайте си ръка.
Дедите ни си ляха кръвта за Свобода,
от тях да вземем пример, нали сме им чеда,
на робството, което не може да се трай
с оръжието наше да сложим, братя, край. 120
Тез зверове, които във робство ни държат,
напред, да ги прогоним до крак накрай светът.

στεριᾶς καί τοῦ πελάγου νά λάμψῃ ὁ Σταυρός,
κ' εἰς τήν δικαιοσύνην νά σκύψῃ ὁ ἐχθρός·
ὁ κόσμος νά γλυτώσῃ ἀπ' αὐτην τήν πληγή
κ' ἐλεύθεροι νά ζῶμεν, ἀδέλφια, εἰς τήν Γῆ!

БОЙНА ПЕСЕН

Тъй турци, християни, ще се освободят,
в морето и на суша ще блесне Кръстът свят.
Таз кървава робия ще свърши най-подир 125
и ний – свободни, братя, ще заживеем в мир!

Обяснителни бележки на преводача:

Заглавие – Една велика повеля – народна песен от Халкидическия полуостров, посветена на героя от гръцките освободителни борби по време на руско-турската война от 1768–1774 г. Ламбros Кацонис.

Стих 15–16 – Имената, които се споменават, са на известни личности от онова време – видни фанариотски князе и първенци, заемали висши постове в Османската империя и екзекутиирани от султана. Константин Суцос е велик драгоман – преводач на Високата порта, който е заподозрян за връзки с Русия през време на руско-турската война от 1768–1774 г. и е екзекутиран през 1769 г. в Цариград. Георгиос Мурузис е велик драгоман на Портата, който е екзекутиран през 1793 г. поради съперничеството си с командващия османския флот адмирал Хюсейн паша. Петракис е заможен банкер, убит през 1786 г. в Цариград поради враждата си с влашкия княз фанариот Н. Маврогенис. Д. Сканавис е представител на о. Хиос в Цариград, екзекутиран от султана през 1778 г. Григориос Гикас е велик драгоман и княз на Молдавия, обезглавен от османската власт през 1777 г. Н. Маврогенис е драгоман на флота, а след това княз на Влашко и Молдavia. Команда османските войски срещу Австрия и Русия, като след поражението на султанската армия е обезглавен през 1790 г.

Стих 63 – Става дума за жителите на планинските райони Сули (в Епир) и Мани (в Пелопонес), запазили своята автономия под османска власт и станали олицетворение на твърдост и свободолюбие.

Стих 66 – Жители на Аграфа, планинска верига в южната част на Пинд, прочути с непокорността си пред османската власт.

Стих 75 – Обитатели на Мала Азия.

Стих 80 – Става дума за остров Идра.

Стих 83 – Жители на о. Малта.

Стих 87 – Според спомените на един от дейците на гръцкото освободително движение Христофорос Перевос видинският владетел Осман Пазвантоглу бил спасен в миналото от Ригас и поради това гръцкият революционер разчитал на подкрепата на Пазвантоглу в борбата срещу султанската власт.

Стих 95 – Гюрджи е един от отцепилите се от централната власт османски пashi, укрепил се във владенията си в Тракия.

Стих 96 – Става дума за пашата на Бруса, който също проявява стремеж към независимост от султана.

Стих 97 – Споменава се пашата на Халеп, прочул се с отцепническите си настроения по отношение на Високата порта.

РИГАС ВЕЛИЕСТИНЛИС
РЕВОЛЮЦИОННО

Гръцка. Издание I. София, 1998

Превод: *Надя Данова, Васил Станилов*

Редактор: *Стебан Гечев*

Коректор: *Мария Трифонова*

Компютърно оформление: ЕТ „Любомъдрие“

Формат 70×100/16

Издателска къща „Иван Вазов“ ЕООД

Печатница на ИК „Иван Вазов“

ISBN 954 604-080-0